

Rīcības plāns Eiropas Savienības fondu atbalsta instrumentu izvērtēšanai un pilnveidošanai resursu efektīvas pilsētvides un vides pārvaldībai Rīgas pilsētā un Rīgas metropoles areālā

Plānā izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
ANM	Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisms
AP2027	Rīgas pilsētas pašvaldības Attīstības programma 2021.–2027. gadam
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
BRT	Neatkarīga sabiedriskā transporta līnija
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CLLD	Sabiedrības virzīta vietējā attīstība (<i>Community Led Local Development</i>)
DP	Darbības programma
EK	Eiropas Komisija
EKII	Emisijas kvotu izsolišanas instruments
ELENA	Eiropas Investīciju bankas un Eiropas Komisijas programma “Eiropas vietējais enerģijas atbalsts” (<i>European Local Energy Assistance</i>)
EPRC	Eiropas Politisko pētījumu centrs (<i>European Policies Research Centre</i>)
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ESIF	Eiropas Strukturālie un investīciju fondi
EURE	Projekts „Resursu efektīvas pilsētvides politikas veidošana (EURE)” (<i>“Effectiveness of Environmental Urban policies to improve Resources Efficiency”</i>)
ha	hektārs
INTERREG Europe	Eiropas teritoriālās sadarbības (ETS) programma reģionālās attīstības politikas un programmas ieviešanai, galvenokārt darbības programmās „Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībā” un ETS mērķa programmās, sekmējot pieredzes apmaiņu un politikas apguvi starp reģionālā līmeņa dalībniekiem
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
ISUD	Integrēta, ilgtspējīga pilsētu attīstība (<i>Integrated actions for sustainable urban development</i>)
ITI	Integrētas teritoriālās investīcijas
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
KF	Kohēzijas fonds
KNR	Kopīgo noteikumu regulas projekts
KPI	Izpildes pamatrādītāji (<i>Key Performance Indicators</i>)
LIKTA	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija
LVC	VSIA “Latvijas valsts ceļi”
LVS	Latvijas standarts
MK	Ministru kabinets
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
MMTM	Multimodālais transporta mezgls
NA	Neattiecas
NUTS	Statistiski teritoriālo vienību klasifikācija (<i>Nomenclature des Unités territoriales statistiques</i>)
NVO	Nevalstiskās organizācijas
P&A	Pētniecība un attīstība
P&I	Pētniecība un inovācija
PMA	Prāgas metropoles areāls
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
RD PAD	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
RMA	Rīgas metropoles areāls

RIS3	Viedās specializācijas
RPR	Rīgas plānošanas reģions
RUFS 2050	Stokholmas reģionālās attīstības plāns 2050 (<i>Regional utvecklingsplan för Stockholm</i>)
RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SAM 3.3.1.	SAM "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 4.2.2.	SAM "Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 5.5.1.	SAM "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 5.6.2.	SAM "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 8.1.2.	SAM "Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 8.1.3.	SAM "Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 9.3.1.	SAM "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai", ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periods
SAM 5.1.1.	SAM "Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās", ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas periods
SVID	Metode, ar kuras palīdzību novērtē institūcijas stiprās un vājās puses, kā arī pastāvošās iespējas vai gaidāmos draudus
TAP2027	Transporta attīstības pamatnostādnes
TEP	Tehniski ekonomiskais pamatojums
TEN-T	Eiropas Transporta tīkls (<i>Trans-European Transport Network</i>)
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VMA	Varšavas metropoles areāls
ZGT	Zemās grīdas tramvajs

Plānā izmantotie jēdzieni

Saīsinājums	Skaidrojums
Integrēta pieeja	Pieeja attīstības plānošanā, kas paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem (nacionālo, reģionālo, vietējo) un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus. Integrētā pieeja nozīmē arī ieguldījumu veikšanu loģiskā secībā (vienlaicīgi vai secīgi ieguldījumi). Integrētā pieeja primāri attiecas uz plānošanas fāzi un tiek

	izmantota neatkarīgi no finansēšanas avota – integrētās teritoriju investīcijas vai cita veida finanšu avots. ¹
Pilsētas funkcionālā teritorija	Pilsēta un tās svārstmigrācijas teritorija, kas kopā veido ekonomisko un funkcionālo veselumu (<i>Funcional Urban Area</i>).
Asociētais partneris	Projekta sadarbības partneriēstādes/partnerorganizācijas, kuras piedalās projekta īstenošanā, bet nav finansējuma saņēmējs projekta ietvaros. Asociētais partneris var ieguldīt privātos finanšu līdzekļus projekta rezultātu sasniegšanai.
Atklāta projektu atlase	Atlase, kuras ietvaros starp projektu iesniedzējiem notiek vienlīdzīga sacensība par projekta iesnieguma apstiprināšanu. ²
Ierobežota projektu atlase	Atlase, ja iepriekš ir noteikts projektu iesniedzējs vai iesniedzēju loks. Šajā gadījumā apstiprina un finansē visus projektu iesniegumus, kuri atbilst kritērijiem. ²

Plānā iekļautās tabulas un attēli

Tabulu saraksts

Nodaļa	Tabulas Nr.	Tabulas nosaukums
1.	1.	SAM ITI projektu īstenošanai Latvijā
1.	2.	SAM ietvaros sasniedzamie rezultatīvie rādītāji
1.	3.	SAM ITI projektu īstenošanai Rīgas pilsētas pašvaldībā
3.	4.	Rīgas attīstības programmas prioritātes
3.	5.	RMA rīcības plāna prioritātes
3.	6.	Latvijas ANM plānā iekļautie projekti
3.	7.	Prioritārās projektu attīstības grupas un virzieni
4.	8.	Zaļās infrastruktūras, dabas, rekreācijas un aktīvās atpūtas attīstības projekti
4.	9.	Finansējuma iespējas
4.	10.	Infrastruktūras attīstības un mobilitātes projekti
4.	11.	Finansējuma iespējas
4.	12.	Uzņēmējdarbības attīstība
4.	13.	Finansējuma iespējas
4.	14.	Komunālo pakalpojumu nodrošināšana
4.	15.	Finansējuma iespējas
4.	16.	Tehniskās palīdzības pasākumi
4.	17.	Finansējuma iespējas
4.	18.	Projektu ideju priekšatlases process
4.	19.	Pilotprojekta pieteikums

Attēlu saraksts

Nodaļa	Attēla Nr.	Attēla nosaukums
Metodoloģija	1.	Plānošanas reģionu, tostarp NUTS 3teritoriālais iedalījums indikatīvi pēc izmaiņu apstiprināšanas EK 2022. gadā
Metodoloģija	2.	Metodoloģijas teorētiskais ietvars
1.	3.	Integrētas ilgtspējīgas pilsētas attīstības finansējums
1.	4.	ITI principa ieviešana Latvijā

1 Informatīvais ziņojums "Par pilsētvides un policentriskās attīstības investīciju ieviešanas principiem Eiropas Savienības fondos 2014.-2020. gadam"

2 <https://www.cfla.gov.lv/iv/es-fondi-2014-2020/projektu-iesniegumu-atlase>

1.	5.	Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības mērķi
2.	6.	Finanšu piešķirumi (miljoni EUR un procentuālā daļa no ERAF finansējuma) un ISUD īstenošanas mehānismi ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā
3.	7.	Velo infrastruktūras attīstība RMA
4.	8.	KNR politikas pamatmērķi
5.	9.	Integrētās teritoriālās attīstības projektu izveide
5.	10.	Kopfinansējuma mehānisms
6.	11.	Granīta ielas teritorija sadalījumā pēc pašvaldību administratīvajām teritorijām
6.	12.	Granīta ielas attīstības teritorija
6.	13.	Granīta ielas attīstības teritorijas novietojums pilsētā un plānotā (atļautā) teritorijas izmantošana

SATURS

PLĀNĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	2
PLĀNĀ IZMANTOTIE JĒDZIENI	3
PLĀNĀ IEKĻAUTĀS TABULAS UN ATTĒLI	4
ANOTĀCIJA.....	8
KOPSAVILKUMS.....	10
METODOLOĢIJA.....	13
1. ES FONDU 2014.-2020. GADA PLĀNOŠANAS PERIODĀ RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAI PIEEJAMIE ATBALSTA INSTRUMENTI ILGTSPĒJĪGAS INTEGRĒTAS PILSĒTVIDES UN VIDES PĀRVALDĪBAS VEICINĀŠANAI.....	15
1.1. ATBALSTA MEHĀNISMI INTEGRĒTAS PILSĒTVIDES UN VIDES PĀRVALDĪBAS VEICINĀŠANAI	15
1.2. ITI SAM LATVIJĀ ES FONDU 2014.-2020. GADA PLĀNOŠANAS PERIODĀ.....	18
1.3. ITI SAM RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBĀ ES FONDU 2014.-2020. GADA PLĀNOŠANAS PERIODĀ.....	21
1.4. RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS UN RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS KAPITĀLSABIEDRĪBU ĪSTENOTIE ES FONDU 2014.-2020. GADU PLĀNOŠANAS PERIODA PROJEKTI	23
1.5. RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA	25
2. LABĀS PRAKSES PIEMĒRI.....	26
2.1. ISUD IEVIEŠANA ES DALĪBVALSTĪS	26
2.2. LABĀS PRAKSES PIEMĒRS - POLIJA (GDAŅSKAS-GDIŅAS-SOPOTAS METROPOLES AREĀLS).....	27
2.3. LABĀS PRAKSES PIEMĒRS - POLIJA (VARŠAVAS METROPOLES AREĀLS).....	29
2.4. LABĀS PRAKSES PIEMĒRS - ČEHIJA (PRĀGAS METROPOLES AREĀLS)	32
2.5. LABĀS PRAKSES PIEMĒRS - ZVIEDRIJA (STOKHOLMAS REĢIONS).....	35
2.6. LABĀS PRAKSES PIEMĒRS - LIETUVA (KAUŅAS PILSĒTA)	38
3. RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS UN RĪGAS METROPOLES AREĀLA REĢIONĀLĀ ATBALSTA VAJADŽĪBU ANALĪZE	42
3.1.5.1.1. SAM PRIORITĀTES.....	43
3.2. RĪGAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS PROJEKTĀ IEKĻAUTAS POTENCIĀLĀS REĢIONĀLĀS SADARBĪBAS JOMAS/PRIORITĀTES.....	45
3.3. RĪCĪBAS PLĀNĀ RĪGAS METROPOLES AREĀLA ATTĪSTĪBAI DEFINĒTĀS POTENCIĀLĀS REĢIONĀLĀS SADARBĪBAS JOMAS/PRIORITĀTES	47
3.4. ANM PROJEKTI.....	49
3.5. RĪGAS METROPOLES AREĀLA APVIENĪBAS PAŠVALDĪBU SADARBĪBAS PROJEKTU IDEJAS	51
3.6. PRIORITĀRO PILSĒTVIDES UN VIDES PĀRVALDĪBAS REĢIONĀLAS NOZĪMES PROJEKTU IDEJAS	52
4. INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS PROJEKTI	54
4.1. ES FONDU 2021.-2027. GADA PLĀNOŠANAS PERIODA NORMATĪVĀ BĀZE UN IEVIEŠANAS MEHĀNISMS LATVIJĀ	55
4.2. INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS PROJEKTU NOTEIKŠANA	57
4.3. ZAĻĀS INFRASTRUKTŪRAS, DABAS, REKREĀCIJAS UN AKTĪVĀS ATPŪTAS ATTĪSTĪBAS PROJEKTI.....	59
4.4. INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBA UN MOBILITĀTES PROJEKTI.....	64
4.5. UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBA	70
4.6. KOMUNĀLO PAKALPOJUMU NODROŠINĀŠANA	72
4.7. KAPACITĀTES STIPRINĀŠANA	73
4.8. ILGTSPĒJĪGAS PILSĒTVIDES UN VIDES PĀRVALDĪBAS REĢIONĀLAS NOZĪMES PROJEKTU IDEJAS TĀLĀKAI ATTĪSTĪBAI	74
5. SADARBĪBAS MODELIS INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS PROJEKTU IEVIEŠANAI	76
5.1. INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS SADARBĪBAS PROJEKTU ATTĪSTĪBA – KOPSAVILKUMS	76
5.2. INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS PROJEKTI – VISPĀRĪGIE PRINCIPI	76
5.3. PROJEKTU IDEJU PRIEKŠATLASE	79

5.4. PROJEKTA PIETEIKUMA SAGATAVOŠANA UN IESNIEGŠANA	83
5.5. PARTNERĪBAS LĪGUMS	84
5.6. SADARBĪBA PROJEKTU ĪSTENOŠANAS LAIKĀ	86
6. PILOTPROJEKTA PIETEIKUMS	89
6.1. INFORMĀCIJA PAR GRANĪTA IELAS TERITORIJU	89
6.2. ĪSAISTĪTO PAŠVALDĪBU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTOS NOTEIKTĀS PRIORITĀTES	90
6.3. PILOTPROJEKTA PIETEIKUMA IZSTRĀDE	92
6.4. PILOTPROJEKTA PIETEIKUMS	94

ANOTĀCIJA

Anotācija projektam “Rīcības plāna izstrāde Eiropas Savienības fondu atbalsta instrumentu pilnveidošanai Rīgas pilsētas un Rīgas metropoles areāla ilgtspējīgas attīstības veicināšanai”

<p>Darba mērķis, uzdevums un galvenie rezultāti.</p> <p>Projekta mērķis ir izstrādāt rīcības plānu ES fondu atbalsta instrumentu izvērtēšanai un pilnveidošanai resursu efektīvas pilsētvides un vides pārvaldībai Rīgas pilsētā un Rīgas metropoles areālā.</p> <p>Darba uzdevums:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ veikt izvērtējumu par ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā Rīgas pilsētas pašvaldībai pieejamajiem atbalsta instrumentiem ilgtspējīgas integrētas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai; ➤ saskaņojot ar pasūtītāju, veikt labās prakses piemēru analīzi; ➤ veikt Rīgas pilsētas pašvaldības un Rīgas metropoles areāla reģionālā atbalsta vajadzību analīzi; ➤ izstrādāt Rīgas metropoles areāla sadarbības modeļa priekšlikumu pilsētvides sadarbības projektu īstenošanai; ➤ izstrādāt rekomendācijas ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda atbalsta mehānisma uzlabošanai ilgtspējīgas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai. 	<p>Goal, tasks and main results.</p> <p>The aim is to develop an action plan for evaluation and improvement of EU funds support instruments for resource-efficient urban and environmental management in the City of Riga and the Riga Metropolitan Area.</p> <p>Tasks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluation of the EU funds support instruments available during programming period 2014-2020 for Riga City Municipality for the promotion of sustainable integrated urban environment and environmental management; ➤ In coordination with the contracting authority, perform analysis of examples of good practice; ➤ Perform the analysis of the regional support needs of Riga City Municipality and Riga Metropolitan Area; ➤ Development of proposal for the cooperation model of the Riga Metropolitan Area for implementation of urban cooperation projects; ➤ Development of recommendations for the EU funds 2021-2027 programming period to improve the support mechanism for sustainable urban and environmental governance.
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas:</p> <p>ES fondu atbalsta instrumenti efektīvai pilsētvides un vides pārvaldībai Rīgas pilsētā un Rīgas metropoles areālā</p>	<p>The main topics covered in the evaluation:</p> <p>EU funds support instruments for efficient urban and environmental management of the City of Riga and Riga Metropolitan Area</p>
<p>Pētījuma pasūtītājs:</p> <p>Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments</p>	<p>Client:</p> <p>Riga City Council, City Development Department</p>
<p>Pētījuma īstenotājs:</p> <p>SIA “CSE COE”</p>	<p>The performer of the study:</p> <p>SIA “CSE COE”</p>
<p>Pētījuma īstenošanas gads:</p> <p>2020./2021. gads</p>	<p>Year of implementation of the study:</p> <p>2020/2021</p>
<p>Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots:</p> <p>11 450 EUR, neskaitot PVN</p> <p>Iepirkums finansēts Interreg Europe projekta „Resursu efektīvas pilsētvides politikas veidošana (EURE)”, Nr. PGI05871</p>	<p>Amount of financing of the study and source of funding:</p> <p>EUR 11,450, excluding VAT</p> <p>Development of the Action plan is financed within Interreg Europe project “Effectiveness of Environmental Urban policies to improve Resources Efficiency” (EURE), No. PGI05871</p>

Pētījuma klasifikācija 12.2. Padziļinātas ekspertīzes pētījumi politikas vai tiesiskā regulējuma izstrādei, politikas analīzei un ietekmes novērtēšanai	Classification of the study 12.2. In-depth expertise studies for policy or regulatory development, policy analysis and impact assessment
Politikas joma, nozare 2_1_1 Eiropas Savienības fondi un citi ārvalstu finanšu instrumenti	Policy area, sector 2_1_1 European Union funds and other foreign financial instruments
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums: Rīgas plānošanas reģions	Geographical coverage of the study: Riga Planning Region
Pētījuma mērķa grupa/-as Rīgas pilsētas pašvaldība, tās iedzīvotāji	Target group(s) of the study: Riga City Municipality, residents of Riga Municipality
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	Methods used in the assessment by type of information acquisition:
1) tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu analīze,	1) analysis of legal framework and policy planning documents,
2) sekundāro datu analīze,	2) analysis of secondary data,
3) padziļinātas / ekspertu intervijas,	3) conducting in-depth/expert interviews,
4) fokusa grupu diskusijas,	4) focus group discussions,
5) gadījumu izpēte.	5) case studies
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	Quantitative study methods (if applicable):
1) aptaujas izlases metode,	1) Survey sampling method
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits.	2) Number of respondents/units
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	Qualitative study methods (if applicable):
1) padziļinātas interviju skaits - 15	1) number of in-depth interviews- 15
2) fokusa grupu diskusiju skaits - 5	2) number of focus group discussions - 5
Izmantotās analīzes grupas (griezumi): Rīgas metropoles areāls, Pierīgas novadu pašvaldības	Analytical groups used (sections): Riga metropolitan area, Pierīga district municipalities
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija: Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Projektu vadības pārvaldes Projektu attīstības nodaļas vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Katrīna Sudare e-pasts: katrina.sudare@riga.lv, tālrunis: 67037341	Contact information of the client: Katrīna Sudare, Head of the Project Development Division, Deputy Head of the Project Management Board of the City Development Department of the Riga City Council (phone 67037341, e-mail: katrina.sudare@riga.lv)
Pētījuma autori (autortiesību subjekti) Daina Beļicka, Jurijs Kondratenko, Dace Krupenko, Zigmunds Brūvers	Evaluation authors (copyright holders): Daina Beļicka, Jurijs Kondratenko, Dace Krupenko, Zigmunds Brūvers

KOPSAVILKUMS

Darba mērķis

Darbs izstrādāts projekta „Resursu efektīvas pilsētvides politikas veidošana (EURE)” (“*Effectiveness of Environmental Urban policies to improve Resources Efficiency*”, turpmāk – EURE projekts) ietvaros, kura mērķis ir veicināt atbalstu **resursu efektivitātes uzlabošanai** Eiropas pilsētu teritorijās, tostarp teritorijās ar zemu iedzīvotāju blīvumu un perifēros reģionos. Rīgas pilsētas pašvaldības (turpmāk – RD) mērķis EURE projekta ietvaros ir sekmēt efektīvāku pilsētvides resursu izmantošanu, tai skaitā palielinot atbalstu **zaļās infrastruktūras risinājumu** īstenošanai pilsētvidē un veicinot mērķorientētu **sadarbību Rīgas metropoles areālā (RMA)** mēroga attīstības jautājumu un potenciālā pārvaldības modeļa aktualizēšanai.

Darba mērķis ir **izstrādāt rīcības plānu** ES fondu atbalsta instrumentu izvērtēšanai un pilnveidošanai resursu efektīvas pilsētvides un vides pārvaldībai Rīgas pilsētā un RMA, tai skaitā izstrādāt rekomendācijas ES fondu 2021.- 2027. gada plānošanas perioda atbalsta mehānisma pilsētvides un vides pārvaldības uzlabošanai.

Darbs ietver izvērtējumu par ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā Rīgas pilsētas pašvaldībai pieejamajiem atbalsta instrumentiem ilgtspējīgas integrētas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai, kā arī citu ES valstu pilsētvides projektu labās prakses piemēru analīzi. Darba ietvaros tika veikta Rīgas pilsētas pašvaldības un RMA reģionālā atbalsta vajadzību analīze un potenciālo sadarbības projektu identificēšana. Identificētie projekti var tikt realizēti, izmantojot darba ietvaros izstrādāto areāla sadarbības modeli pilsētvides sadarbības projektu īstenošanai.

Darba metodoloģija iekļauj esošās situācijas analīzi, atbilstošu kritēriju identificēšanu, lai paredzētu ES fondu 2021.- 2027. gada plānošanas perioda normatīvā regulējumā (SAM MK noteikumu ietvaros), kā arī inovāciju iepirkumu atbalsta instrumentu izveides priekšlikumu izstrādi. Esošās situācijas analīze sevī ietver ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā pieejamo atbalsta mehānismu integrētas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai izpēti, diskusijas ar RMA ietvaros esošajām novadu pašvaldībām par integrētu teritoriālās attīstības projektu īstenošanas nosacījumiem, novadu vajadzībām. Tāpat projekta ietvaros veikta labās prakses piemēru analīze ITI projektu īstenošanā Polijā, Čehijā, Zviedrijā un Lietuvā. Galvenās datu iegūšanas metodes projekta ietvaros: intervijas, sekundāro datu analīze, citu valstu pieredzes apskats, kā arī normatīvās bāzes prasību apkopojums.

Izvērtējuma struktūra: ziņojuma 1.nodaļā analizēti Rīgas pilsētas pašvaldībai pieejamie atbalsta instrumenti ilgtspējīgas integrētas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai, 2.nodaļā sniegta analīze par labās prakses piemēriem četru Eiropas metropoļu un lielpilsētu teritoriju pieredzi ilgtspējīgo integrēto investīciju īstenošanā pilsētvides un vides pārvaldības atbalsta jomā, 3.nodaļā veikta analīze par Rīgas pilsētas pašvaldības un RMA reģionālā atbalsta vajadzībām. Ziņojuma 4.nodaļā ir apkopoti interviju laikā sniegtie atzinumi un integrētās teritoriālās attīstības projektu attīstībai reģionā, ziņojuma 5.nodaļā analizēts iespējamais sadarbības modelis integrētas teritoriālās attīstības projektu ieviešanai, savukārt izvērtējuma 6.nodaļa iekļauj izstrādātu pilotpieteikumu sadarbības modeļa praktiskai demonstrēšanai. Visas trīs nodaļas (4.-6.nodaļa) iekļauj rekomendācijas ES fondu 2021.-2027.gadu plānošanas perioda atbalsta mehānisma uzlabošanai ilgtspējīgas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai (tostarp atbalsta palielināšanai zaļās infrastruktūras risinājumu ieviešanai pilsētvidē un RMA sadarbības projektu īstenošanai).

Galvenie secinājumi un rekomendācijas izvērtējuma ietvaros:

ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda ietvaros:

- Rīgas pilsētas pašvaldība atbalstu saņēma trīs no pieciem iespējamajiem ITI SAM ietvaros – īstenojot energoefektivitātes projektus izglītības iestādēs 4.2.2. SAM ietvaros (32 projekti, apmēram 8 miljoni EUR), teritorijas revitalizāciju 5.6.2.SAM ietvaros (1 projekts, apmēram

19 miljoni EUR) un nodrošinot vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošanu 8.1.2.SAM ietvaros (4 projekti, apmēram 37 miljoni EUR). Tikai divi ITI SAM par kopējo summu apmēram 27 miljoni EUR var tikt attiecināti uz pilsētvides attīstību – SAM 4.2.2. un SAM 5.6.2.;

- plānojot pilsētvides un vides pārvaldības uzlabošanas projektus, ņemt vērā, ka vides uzlabošanas pasākumi var tikt īstenoti ne tikai ar ITI SAM palīdzību, bet būtisku ieguldījumu pilsētvides un vides pārvaldības jautājumu risināšanā sniedz Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrības, īstenojot liela mēroga energoefektivitātes un ūdenssaimniecības attīstības projektus, kā arī finansējums var tikt nodrošināts no citiem fondiem un atbalsta instrumentiem;
- ITI projekti Latvijā veicināja pašvaldību attīstības programmās atsevišķu plānoto investīciju projektu īstenošanu, vienlaikus projektu iesniegumu vērtēšanas funkcijas nodrošināšana pašvaldībām radīja nepieciešamību pēc augstākas administratīvas kapacitātes;
- Rīcības plānā ietvertie labās prakses piemēri norāda, ka ISUD var tikt veiksmīgi īstenota dažādos veidos un formāls mehānisms (ITI, speciālās darbības programmas, darbības programmu speciālie prioritārie virzieni, sabiedrības virzīta vietējā attīstība) nav noteicošais aspekts. ISUD ieguldījumu plānošanā būtiskākais ir **sadarbība starp atbildīgajām ministrijām un pašvaldībām, tostarp cieša, proaktīva sadarbība plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādes posmā, apzinot pašvaldību aktuālās vajadzības**;
- Veiksmīga ITI instrumenta īstenošana paredz vairāku ES fondu, dažādu finanšu instrumentu un privāto investīciju kombinēšanu, panākot resursu efektīvāku aktivitāšu un rezultātu sinerģiju.

ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda ietvaros:

- ņemot vērā ierobežoto finansējumu, pašvaldību noteiktās prioritātes un 5.1.1. SAM plānoto ietvaru, lielāka prioritāte ir tādiem investīciju projektiem, kas atbalsta uzņēmējdarbības un daudzfunkcionālas infrastruktūras attīstību, sekmē privāto investīciju piesaisti inovatīvu, ilgtspējīgu risinājumu ieviešanu pilsētvidē, tostarp zaļās infrastruktūras risinājumus;
- atbilstoši ES fondu Darbības programmas projektā 2021.–2027.gadam³ norādītajam, Latvija nav izvēlējusies piemērot ITI mehānismu, ņemot vērā nepieciešamību koncentrēt atbalstu funkcionālām pilsētu teritorijām, kā arī mazināt administratīvo slogu pašvaldībām. Šāda pieeja izvēlēta, balstoties uz vadošās iestādes gūto pieredzi un 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros veiktajiem izvērtējumiem;⁴
- identificētie integrētās teritoriālās attīstības projekti varētu tikt īstenoti, piesaistot integrētu finansējumu no vairākiem SAM, nodrošinot kompleksu atbalstu konkrētu prioritāro attīstības teritoriju un/vai objektu ilgtspējīgai attīstībai;
- plānotajiem integrētās teritoriālās attīstības projektiem jābūt iekļautiem projekta pieteikuma iesniedzēja (Vadošais partneris) un Sadarbības partneru attīstības plānošanas dokumentos un investīciju plānos;
- pamatojoties uz interviju rezultātiem, identificētas prioritārās sadarbības projektu ideju tematiskās grupas: (1) dabas, rekreācijas un tūrisma attīstības projekti; (2) infrastruktūras attīstības un mobilitātes projekti, iekļaujot arī Eiropas zaļā kursa jautājumu aktualizēšanu, t.sk. sabiedriskā transporta attīstības jautājumus; (3) uzņēmējdarbības attīstība un nepieciešamās infrastruktūras attīstība darba vietu nodrošināšanai; (4) sadarbība komunālo pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem; (5) tehniskās kapacitātes stiprināšana plānošanas reģioniem un pašvaldībām.

Rekomendācijas.

³ http://www.esfondi.lv/upload/2021-2027/fmprog_29042021_dp.docx

⁴ ES fondu 2007. – 2013. gada plānošanas perioda ieguldījumu pilsētvidē lietderības un ietekmes izvērtējums (<http://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/pilsetvides-zinojums-2019.pdf>)

Projekta ietvaros sniegtas rekomendācijas ES fondu 2021.-2027.gadu plānošanas perioda atbalsta mehānisma uzlabošanai ilgtspējīgas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai, tostarp:

- veiksmīgai integrētas teritoriālās attīstības īstenošanai var tikt kombinēti vairāki ES fondu finansējuma mehānismi, veidojot veiksmīgu dažādu aktivitāšu kombināciju, kā arī izmantojot finanšu instrumentus, veicinot privātā sektora ieguldījumu veikšanu un plašāku iesaistīto pušu dalību;
- izstrādājot integrētas teritoriālās attīstības projektus, ieguldītajām investīcijām ir jāsasniedz vairāki būtiski mērķi: Viedāka Eiropa, īstenojot projektā inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas veicinošas aktivitātes, un Zaļāka Eiropa, paredzot aktivitātes saistībā ar klimata pārmaiņām un vides aizsardzību;
- identificēto ilgtspējīgas pilsētvides un vides pārvaldības attīstības projekta ieceru analīzes rezultātā tiek rekomendēts attīstīt šādas integrēto projektu ieceres kā prioritārās:
 - o ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda 5.1.1. SAM viedpilsētu aktivitātes ietvaros, attīstot viedos risinājumus RMA zaļās infrastruktūras plānošanai, apsaimniekošanai un izmantošanai;
 - o projekti, kas apvieno satiksmes infrastruktūras izveidi, viedos risinājumus, mobilitātes punktu, velo un gājēju savienojumus un reģionālo veloinfrastruktūras izveidi Rīgā un Pierīgā;
 - o rūpniecības klasteru attīstība RMA starppašvaldību sadarbībā, piemēram, attīstot Granīta ielas teritoriju.
- izvērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības prioritātes un plānoto atbalstu 5.1.1.SAM ietvaros, **pilotpieteikums sadarbības modeļa praktiskai demonstrēšanai izstrādāts Granīta ielas teritorijas attīstības projekta iecerei;**
- iesakāms kopējo pieejamā finansējuma apjomu noteikt plānošanas reģiona līmenī un noteikt projekta minimālā un maksimālā finansējuma apjomu, nodrošinot, ka plānošanas reģionā var tikt atbalstīti vairāki integrētās teritoriālās sadarbības projekti;
- integrētās teritoriālās attīstības sadarbības projekta modeļa pamatā ir **projekta partneru attīstības plānošanas dokumentos noteiktās projektu prioritātes reģionālā mērogā, uz kuru pamata veidojama partnerība turpmākai starppašvaldību sadarbībai kopīgu RMA mērķu sasniegšanai un integrētai sadarbības projektu ietvaros plānoto investīciju sinerģijai;**
- saskaņā ar intervijās aptaujāto pašvaldību pausto viedokli, **projektu ideju priekšatlases veikšanu tiek rekomendēts veikt, pamatojoties uz iesniegtajiem projekta idejas konceptiem, RPR Konsultatīvajai darba grupai vai pašvaldību speciāli izveidotai vērtēšanas komisijai** atbilstoši vadošās un atbildīgās iestādes izstrādātajiem priekšatlases vērtēšanas kritērijiem, kā arī iesaistot ministrijas pārstāvjus priekšatlases procesā;
- projekta integrācijas līmenis vērtējams ne tikai no projektā ieguldīto investīciju apmēra viedokļa, ko veic katrs projekta partneris, bet arī ņemot vērā katram partnerim plānotos sociālekonomiskos ieguvumus projekta īstenošanas rezultātā;
- Granīta ielas teritorijas attīstības projekta idejas turpmākai un pilnīgākai attīstībai **nepieciešams turpināt sākotnējo izpēti par teritorijas attīstības iespējām un esošo situāciju**, tostarp uzņēmēju interesi un finanšu kapacitāti, līdzdarboties teritorijas attīstības aktivitātēs, sociāli- ekonomisko analīzi par ieguvumiem projekta īstenošanas rezultātā, kā arī izstrādāt detalizētāku analīzi par zaļo un viedo risinājumu izmantošanas iespējām teritorijas attīstībā;
- nepieciešams paredzēt Tehnisko palīdzību pašvaldību līmenī reģionāla mēroga un/vai sadarbības projektu īstenošanai, atbalstot investīcijas projektu iesniegumu kvalitatīvai un efektīvai sagatavošanai un īstenošanai.

METODOLOĢIJA

Darba sfēra

Rīgas pilsētas pašvaldības mērķis EURE projekta ietvaros ir sekmēt efektīvāku pilsētvides resursu izmantošanu, tai skaitā palielinot atbalstu **zaļās infrastruktūras risinājumu** īstenošanai pilsētvidē un veicinot mērķorientētu **sadarbību RMA** attīstības jautājuma aktualizēšanā.

Veiktā analīze aptver ES fondu 2014.-2020. gada un 2021.-2027. gada plānošanas periodu atbalstu Rīgas un RMA. ES fondu 2014.-2020. gada pieredze gan Latvijā, gan citās ES dalībvalstīs tiek izmantota, lai izstrādātu rekomendācijas ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas periodam, kas ir saistītas ar finansējuma izmantošanas iespējām.

1. attēls. Latvijas plānošanas reģionu teritorijas, sākot ar 2021.gada 1.jūliju.

Saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu, Latvijā ir izveidoti pieci plānošanas reģioni – Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions un Zemgales plānošanas reģions. 2021. gada 22.jūnijā tika pieņemti jauni Ministru kabineta noteikumi Nr. 418 „Noteikumi par plānošanas reģiona teritorijām”, kas nosaka, ka sākot ar 2021.gada 1.jūliju, kad arī stājas spēkā Administratīvi teritoriālās reformas viestās izmaiņas, tiek mainītas plānošanas reģionu teritoriju robežas – Rīgas plānošanas reģionu veido 9 pašvaldības – Rīgas un Jūrmalas valstspilsētas, Ādažu, Ķekavas, Mārupes, Olaines, Ropažu, Salaspils un Siguldas novadu pašvaldības.

Galvenie informācijas ieguves avoti

Literatūras analīze. Darba ietvaros tiek analizēti Rīgas plānošanas dokumenti, tostarp Rīgas attīstības programmas 2021.-2027. gadam projekts, Rīgas plānošanas reģiona plānošanas dokumenti, Rīcības plāns RMA attīstībai, ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projekts un tā pielikumi, Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam un citi dokumenti. ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda finansējuma iespēju analīze, kā arī īstenotie projekti un to ieguldījums Rīgas pilsētas pašvaldības stratēģisko mērķu sasniegšanā ir balstīts uz dokumentu analīzi. Analizēto dokumentu saraksts iekļauts ziņojuma pielikumā.

Intervijas. Svarīgs datu ieguves veids, lai sniegtu atbildes uz kvalitatīvajiem darba jautājumiem, tostarp sadarbības iespējām starp Rīgas pilsētas pašvaldību un RMA pašvaldībām ir intervijas ar RMA pašvaldību darbiniekiem, intervijas ar atbildīgo nozares ministriju, kā arī citu valstu projektu ieviesējiem. Izvērtējuma ietvaros visas intervijas veiktas, izmantojot konferences zvanu iespējas un intervēto personu saraksts iekļauts ziņojuma pielikumā.

Darba metodoloģijas shematiskais attēlojums

Darba metodoloģiskais ietvars shematiski ietverts attēlā zemāk.

2. attēls. Metodoloģijas teorētiskais ietvars

Datu avots: CSE COE

Darba ierobežojumi un pieņēmumi

Darba izstrādes laikā bija pieejama tikai ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projekts un darbības programmas projekta pielikumi, tādēļ ir iespējams, ka finansējums un finansējuma prioritātes var tikt mainītas darba programmas apstiprināšanas laikā.

Darba izstrādes laikā izmantoti ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda regulu projekti.

1. ES FONDU 2014.-2020. GADA PLĀNOŠANAS PERIODĀ RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAI PIEEJAMIE ATBALSTA INSTRUMENTI ILGTSPĒJĪGAS INTEGRĒTAS PILSĒTVIDES UN VIDES PĀRVALDĪBAS VEICINĀŠANAI

Galvenie secinājumi

- Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1301/2013 ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā integrētai ilgtspējīgai pilsētu attīstībai jānovirza vismaz **5% no ERAF finansējuma**.
- Lai sasniegtu noteikto 5% ERAF finansējuma mērķi, Latvija noteica **septiņus SAM**, kuru mērķis ir integrēta, ilgtspējīga pilsētu attīstība. Kopējais SAM plānotais ERAF finansējums ITI projektu īstenošanai ir **624,9 milj.EUR**.
- No plānotajiem septiņiem SAM Rīgas pilsētas pašvaldībai bija iespēja pieteikties uz pieciem SAM: 4.2.2.; 5.5.1.; 5.6.2.; 8.1.2.; 9.3.1.. **Rīgas pilsētas pašvaldība atbalstu saņēma trīs no pieciem ITI SAM – īstenojot energoefektivitātes projektus izglītības iestādēs, teritorijas revitalizāciju un nodrošinot vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošanu**. No Rīgas pilsētas pašvaldības neatkarīgu apstākļu dēļ netika īstenota daļība citos ITI SAM.
- Saskaņā ar MK noteikumiem Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošina projektu pieteikumu atlasī šādiem ITI SAM: 4.2.2.; 5.6.2.; 8.1.2., **īstenojot projektus par kopējo finansējumu 64,9 milj. EUR apmērā, t.sk. piesaistot ERAF finansējumu 28,9 milj. EUR apmērā**.
- Rīgas pilsētas pašvaldības ITI projekti aptver: energoefektivitātes uzlabošanu izglītības iestādēs (32 projekti, apmēram 8 miljoni EUR); izglītības iestāžu mācību vides uzlabošanu (4 projekti, apmēram 37 miljoni EUR), teritorijas revitalizāciju (1 projekts, apmēram 19 miljoni EUR). **Tikai divi ITI SAM par kopējo summu apmēram 27 milj. EUR** var tikt attiecināti uz pilsētvides attīstību – SAM 4.2.2. un SAM 5.6.2..
- Integrēta ilgtspējīga pilsētu attīstība īstenojama saskaņā ar attīstības programmu, tādēļ vairāku ITI SAM MK noteikumos noteikts, ka projekts īstenojams **saskaņā ar pašvaldības attīstības programmu**.
- Projekta īstenošana var būt ne tikai pašvaldība vai iestāde, bet virkne SAM MK noteikumu paredz, ka **pašvaldība var realizēt projektu sadarbībā** ar citu pašvaldību, pašvaldības iestādi, pašvaldības kapitālsabiedrību, plānošanas reģionu, kā arī citiem partneriem.
- Plānojot pilsētvides un vides pārvaldības attīstības projektus, ņemt vērā, ka būtisku ieguldījumu pilsētvides un vides pārvaldības jautājumu risināšanā sniedz Rīgas pilsētas pašvaldības **kapitālsabiedrības, īstenojot liela mēroga energoefektivitātes un ūdenssaimniecības attīstības projektus**, kā arī finansējums var tikt nodrošināts no citiem fondiem, piemēram, Kohēzijas fonda.
- ITI projekti Latvijā veicināja pašvaldību attīstības programmās plānoto ieguldījumu saņemšanu **pašvaldību investīciju projektiem**.
- ITI īstenošana rada pašvaldībām **papildu administratīvo slodzi**, nodrošinot projektu iesniegumu vērtēšanu, kas būtu samērojama ar piešķirtā atbalsta apmēru un efektivitāti.

1.1. Atbalsta mehānismi integrētas pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai

Integrētas teritoriālās investīcijas

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1301/2013⁵ 7. pantā noteikts, ka 5% no Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) līdzekļiem jāpiešķir integrētai ilgtspējīgai pilsētu attīstībai (*Integrated actions for sustainable urban development - ISUD*) un tām teritorijām, kurām ir tiesības

5 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1301>

pretendēt uz atbalstu, ir jāiestrādā pilsētas attīstības stratēģijā.^{6 7} Regulas 1301/2013 7. panta prasības var īstenot, izmantojot dažādas pieejas un instrumentus.⁸

Integrētu, ilgtspējīgu pilsētu attīstību pilsētvides un vides pārvaldības veicināšanai var tikt izmantoti četri mehānismi ES fondu integrēšanai:

- **Speciālās darbības programmas** - konkrētās metropoles attīstībai tiek atrunāts un piešķirts finansējums no viena vai vairākiem Eiropas Strukturāliem un investīciju fondiem (ESIF);
- **Darbības programmu atsevišķie prioritārie virzieni** - investīcijām paredzēti konkrēto darbības programmu prioritārie virzieni;
- **Integrētas teritoriālās investīcijas (ITI)** - apvienots finansējums no vienas vai vairāku darbības programmu vairākiem prioritārajiem virzieniem, lai realizētu daudzdimensiju un starpnozaru intervences pasākumus, dažādiem ES fondiem ar noteiktu pārvaldības kārtību (stratēģiju) ITI ieviešanai;⁹
- **Sabiedrības virzīta vietējā attīstība¹⁰ (Community Led Local Development – CLLD)** - vietējā stratēģija tiek izstrādāta un ieviesta, izmantojot īpašu metodi, iesaistot vietējās sabiedrības dažādu nozaru pārstāvjus, līdzdarbojoties ilgtspējīgu teritoriālo mērķu sasniegšanā, vietējā rīcības grupa nosaka vietējās attīstības stratēģijas saturu un saskaņā ar to finansētās darbības (praksē tiek īstenota maz). Šis instruments ir papildinājums LEADER¹¹ pieejai pilsētu rajonos, kas veicina kopienas līdzdalību un vairāklīmeņu pārvaldību, jo arī viens no LEADER pieejas pamatprincipiem ir pieeja no “apakšas uz augšu”, kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā.

Attēlā iekļauts apkopojums par dažādu finansējuma veidu ieguldījumu integrētas ilgtspējīgas pilsētas attīstībai.

3. attēls. Integrētas ilgtspējīgas pilsētas attīstības finansējums

Datu avots: EPRC ziņojums¹²

ISUD Latvijā - ITI

6 <https://drive.google.com/open?id=15TYp7CuQCZsJPdrdsyqlpWYH-wNufRgi>

7 https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_en.pdf

8 Van der Zwet A, Miller S and Gross F. 2014. A First Stock Take: Integrated Territorial Approaches in Cohesion Policy 2014-20. IQ-Net Thematic Paper 35(2), European Policies Research Centre, University of Strathclyde, Glasgow. [https://www.eprc-strath.eu/public/dam/jcr:28f9db0f-562c-424c-90e2-6d889248d997/ThematicPaper35\(2\).pdf](https://www.eprc-strath.eu/public/dam/jcr:28f9db0f-562c-424c-90e2-6d889248d997/ThematicPaper35(2).pdf)

9 https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_en.pdf

10 https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_en.pdf

11 LEADER ir mērķtiecīgs un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstības veicināšanai.

12 Van der Zwet A, Miller S and Gross F. 2014. A First Stock Take: Integrated Territorial Approaches in Cohesion Policy 2014-20. IQ-Net Thematic Paper 35(2), European Policies Research Centre, University of Strathclyde, Glasgow. [https://www.eprc-strath.eu/public/dam/jcr:28f9db0f-562c-424c-90e2-6d889248d997/ThematicPaper35\(2\).pdf](https://www.eprc-strath.eu/public/dam/jcr:28f9db0f-562c-424c-90e2-6d889248d997/ThematicPaper35(2).pdf)

Latvijā ISUD ieviešanai tika izmantota tikai ITI pieeja, ITI sastāv no SAM, kas ļauj ieviest darbības pārnozaru griezumā. Plānojot ES fondu finansējumu darbības programmai „Izaugsme un nodarbinātība” 2014.-2020. gada plānošanas periodam un ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1301/2013 7.panta prasību, ka vismaz 5% ERAF finansējuma jāpiešķir ISUD, Latvija izvēlējās saskaņā ar šo pieeju ieviest septiņus specifiskos atbalsta mērķus (SAM) – 3.3.1., 4.2.2., 5.5.1., 5.6.2., 8.1.2., 8.1.3., 9.3.1. SAM,¹³ īstenojot ITI pieeju. Kopējais SAM plānotais ERAF finansējums ITI projektu īstenošanai ir 624 909 348 EUR.

ITI pieeju izmantoja ekonomisko, demogrāfisko, sociālo, vides ilgtspējas un izglītības izaicinājumu risināšanai nacionālas nozīmes attīstības centros, kopumā piešķirot ITI SAM finansējumu 9 nacionālās nozīmes attīstības centriem – Daugavpils pilsētai, Liepājas pilsētai, Rēzeknes pilsētai, Jelgavas pilsētai, Ventspils pilsētai, Jūrmalas pilsētai, Jēkabpils pilsētai, Valmieras pilsētai un Rīgas pilsētai.

Rīgas pilsētai kopumā ir apstiprināts finansējums (t.sk. virssaistības) 29 028 049 EUR apmērā ITI īstenošanai.¹⁴

ITI ieviešanas process

ITI SAM finansējuma kopējais apjoms katram nacionālās nozīmes attīstības centram tika noteikts, balstoties uz pašvaldību attīstības programmām, to investīciju plānos norādītajām indikatīvajām projektu idejām un projektu ietvaros plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Ministru kabinets, balstoties uz Reģionālās attīstības koordinācijas padomes lēmumu, ar 2015. gada 10.novembra rīkojumu Nr.709 “Par integrēto teritoriālo investīciju specifisko atbalsta mērķu finansējuma kopējo apjomu katram nacionālās nozīmes attīstības centram un kopējiem rezultatīvajiem rādītājiem nacionālas nozīmes attīstības centru grupai”¹⁵ pieņēma lēmumu par finanšu apjomu un rezultātiem nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldībām ITI SAM ietvaros.

Vienotas pieejas projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanā un novērtēšanā nodrošināšanai Finanšu ministrija izstrādā vadlīnijas un metodikas, kas jāievēro SAM īstenošanā iesaistītajām iestādēm – nozaru ministrijām un pašvaldībām (ar kurām ir noslēgts deleģēšanas līgums par ITI īstenošanu). No brīža, kad stājas spēkā MK noteikumi par SAM pasākuma vai konkrētas kārtas īstenošanu (atsevišķos gadījumos), pašvaldības izstrādā projektu iesniegumu atlases nolikumu, atbilstoši MK noteikumos Nr.784 noteiktajam, saskaņo to ar attiecīgo atbildīgo iestādi un vadošo iestādi un izveido projektu iesniegumu vērtēšanas komisiju, atbilstoši ES fondu vadības likuma 22.pantā noteiktajam.¹⁶

ITI projekti Latvijā veicināja pašvaldību attīstības programmās plānoto ieguldījumu saņemšanu pašvaldību investīciju projektiem, kas palīdz veidot iedzīvotājiem pievilcīgāku vidi pašvaldības teritorijā.

Vienlaikus ITI ieviešana veicināja pašvaldību padziļinātu izpratni par projektu atlases un projektu iesniegumu vērtēšanas kārtību, t.sk. saskaņojot ar atbildīgo nozaru ministrijām, tika sniegta iespēja pašvaldībām noteikt projektu iesniegšanas un izvērtēšanas gaitu, tādējādi būtiski uzlabojot projektu virzību atbilstoši to gatavības pakāpei. Savukārt atbilstošo nozaru ministrijām tika uzlabota izpratne par pašvaldības vajadzībām un projektu plānošanas procesiem.

Saskaņā ar Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāvju intervijās sniegto informāciju, Rīgas pilsētas pašvaldībā ir izveidota organizatoriska struktūra, lai nodrošinātu ITI projektu iesniegumu atlases deleģēto funkciju, nodalot minēto funkciju no pārējām pilsētas pašvaldības funkcijām, t.sk. projekta iesniegumu sagatavošanas kā ITI finansējuma saņēmējam. ITI projektu vērtēšanas darbā tika piesaistīti cilvēkresursi atbilstošā kapacitātē. Vienlaikus intervijā tika sniegta informācija, ka mazākās pilsētas pašvaldībās, ar kurām tika noslēgti deleģēšanas līgumi par ITI projektu iesniegumu atlases nodrošināšanu, saskārās ar lielākiem izaicinājumiem funkciju nodalīšanā un vērtēšanas komisijas izveidē, ņemot vērā pašvaldību kapacitāti, darbinieku skaitu un noteiktās atbildības, lai nodrošinātu

13 <https://drive.google.com/open?id=15TYp7CuQCZsJPdrdsyqlpWYH-wNufriGif>

14 <https://likumi.lv/ta/id/277740-par-integroto-teritorialo-investiciju-specifisko-atbalsta-merku-finansejuma-kopejo-apjomu-katram-nacionalas-nozimes-attistibas>

15 <https://likumi.lv/ta/id/277740-par-integroto-teritorialo-investiciju-specifisko-atbalsta-merku-finansejuma-kopejo-apjomu-katram-nacionalas-nozimes-attistibas>

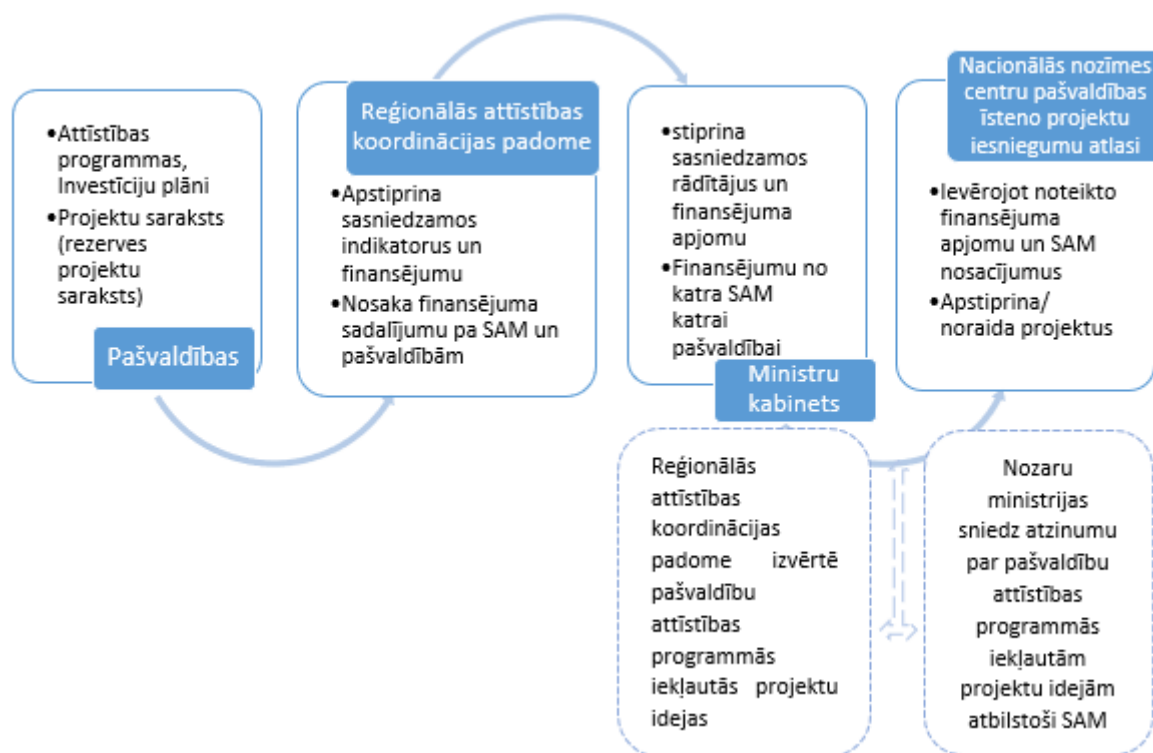
16 <https://likumi.lv/ta/id/267471-eiropas-savienibas-strukturfondu-un-kohezijas-fonda-2014-2020-gada-planosanas-perioda-vadibas-likums>

neatkarīgu projektu vērtēšanu un interešu konflikta novēršanu. Neskatoties uz to, ka ITI projektu atlase pilsētu pašvaldībām bija jauna funkcija, kas radīja izaicinājumus komisijas pārstāvju vienotai izpratnei par projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanu, taču, sadarbojoties ar atbildīgo nozaru ministrijām un Centrālās finanšu un līgumu aģentūru (CFLA), kā arī pakāpeniski uzkrājot pieredzi projektu iesniegumu vērtēšanā, tika nodrošināta ITI projektu iesniegumu atbilstoša izvērtēšana.

Progresā ziņojumā par “Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam īstenošanu”¹⁷ tiek norādīts, ka ITI īstenošana prasa pašvaldībām nozīmīgus administratīvos resursus, kas būtiski paildzināja projektu iesniegumu vērtēšanai nepieciešamo laiku, tādējādi kavējot ITI īstenošanu kopumā. Tomēr 2017. gadā ITI īstenošanas procesu veicināja CFLA pārstāvju dalība pilsētu vērtēšanas komisijās – sniedzot skaidrojumus par vērtēšanas kritēriju piemērošanu- un tādējādi nav nepieciešams sniegt papildus atzinumus par projektu vērtēšanas rezultātu.

Attēlā zemāk iekļauts shematiskais apkopojums par ITI ieviešanas procesu Latvijā.

4. attēls. ITI principa ieviešana Latvijā

Datu avots: 2015. gada 10.novembra MK rīkojums Nr. 709

Vienlaikus papildu ITI finansējumam, īstenojot pilsētvides un vides pārvaldības uzlabošanas projektus, nepieciešams ņemt vērā, ka būtisku ieguldījumu pilsētvides un vides pārvaldības jautājumu risināšanā sniedz Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrības, īstenojot liela mēroga energoefektivitātes un ūdenssaimniecības attīstības projektus, kā arī piesaistot finansējumu no citiem fondiem, piemēram, Kohēzijas fonda.

1.2. ITI SAM Latvijā ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā

ITI SAM ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā

Tabulā zemāk iekļauta informācija par ITI SAM, norādot SAM mērķi, finansējuma saņēmējus, plānoto kopējo un ERAF finansējumu.

17 https://www.esfondi.lv/upload/Ieviesana/vi_progres_a_zin_par_pl_izpildi_2019.pdf

I.tabula. SAM ITI projektu īstenošanai Latvijā

Finansējuma saņēmēji	Plānotais SAM finansējums, EUR	Plānotais ERAF finansējums, EUR
<p>3.3.1.¹⁸ SAM "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām"</p> <p>Mērķis: palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus komercdarbības attīstībai, atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz komersantu vajadzībām.</p>		
<p>Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība un novada pašvaldība, kas atrodas ārpus nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem vai tās izveidotai iestādei, brīvostas pārvaldei, speciālās ekonomiskās zonas pārvaldei vai pašvaldības kapitālsabiedrībai, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi.</p> <p>Projektus īsteno Latvijas Republikā, <u>izņemot Rīgas pilsētas administratīvo teritoriju.</u></p> <p>Ir iespējams iesniegt projektus pašvaldībai kopā ar sadarbības partneri - sabiedrisko pakalpojumu (ūdenssaimniecības un (vai) siltumapgādes) sniedzēju – veidojot integrētu plānošanas pieeju un sadarbības modeli projekta īstenošanā.</p>	75 552 111	64 219 292
<p>4.2.2.¹⁹ SAM "Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās"</p> <p>Mērķis: samazināt primārās enerģijas patēriņu, sekmējot energoefektivitātes paaugstināšanu un pašvaldību izdevumu samazināšanos par siltumapgādi un veicot ieguldījumus pašvaldību ēkās, atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajām prioritātēm.</p>		
<p>Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un novada pašvaldības, kas atrodas ārpus nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem.</p> <p>Projektus iesniedz pašvaldība atbilstoši finansējuma saņemšanai no konkrēti paredzētas darbības programmu prioritārā virziena.</p>	60 583 995	31 299 565
<p>5.5.1.²⁰ SAM "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus"</p> <p>Mērķis: saglabāt, aizsargāt un attīstīt pašvaldību attīstības programmās balstītu nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, attīstīt esošās funkcijas un piedāvāt jaunradītus pakalpojumus kultūras un dabas mantojuma objektos, nodrošinot investīciju ilgtspēju un ietekmi uz nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu sociālekonomiskā potenciāla attīstību un integrāciju vietējās ekonomikas struktūrā.</p>		

18 <https://likumi.lv/ta/id/277959-darbības-programmas-izaugsme-un-nodarbinātība-3-3-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-privato-investīciju-apjomu-reģionos>

19 <https://likumi.lv/ta/id/281111-darbības-programmas-izaugsme-un-nodarbinātība-4-2-2-specifiska-atbalsta-merka-atbilstosi-pasvaldības-integrētajam-attīstības>

20 <https://likumi.lv/ta/id/282643-darbības-programmas-izaugsme-un-nodarbinātība-prioritara-virziena-vides-aizsardzības-un-resursu-izmantošanas-efektivitāte>

<p>Projektu īstenotāji - valsts iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde vai pašvaldības kapitālsabiedrība.</p> <p>Projekta iesniedzējs var iesniegt vienu projekta iesniegumu kopā ar sadarbības partneri. Projekta iesniedzējs kā sadarbības partneri var piesaistīt pašvaldību, pašvaldības iestādi, pašvaldības kapitālsabiedrību, plānošanas reģionu, biedrību, nodibinājumu, reliģisku organizāciju, juridisku vai komercreģistrā reģistrētu fizisku personu, komersantu vai valsts pārvaldes iestādi, kuras īpašumā, turējumā vai valdījumā atrodas kultūras vai dabas mantojuma objekts, kurā plānotas investīcijas.</p>	41 152 663	34 979 763
<p>5.6.2.²¹ SAM “Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām”</p> <p>Mērķis: teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību attīstības programmām, nodrošinot videi draudzīgu un vides ilgtspēju veicinošu teritoriālo izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu.</p>		
<p>Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības vai pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi.</p> <p>Latgales plānošanas reģiona attīstības programmas pielikumā noteikto teritoriju pašvaldības vai to izveidotas iestādes, vai šajā apakšpunktā minēto pašvaldību kapitālsabiedrības, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi – 3.kārtā.</p> <p>Ir iespējams iesniegt projektus pašvaldībai kopā ar sadarbības partneri - sabiedrisko pakalpojumu (ūdenssaimniecības un (vai) siltumapgādes) sniedzēju, komersantu, zemnieku vai zvejnieku saimniecību, veidojot integrētu plānošanas pieeju un sadarbības modeli projekta īstenošanā.</p>	278 263 968	236 524 372
<p>8.1.2.²² SAM “Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi”</p> <p>Mērķis: izglītības infrastruktūras attīstība, lai sekmētu plānoto kompetenču pieejā balstītā vispārējās izglītības satura pakāpenisku ieviešanu.</p>		
<p>Nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība – t.sk. Rīgas pilsētas pašvaldība un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības.</p> <p>Projekta iesniedzējs var īstenot sadarbības projektu ar pašvaldību, kas robežojas ar nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centra pašvaldību un kas projekta īstenošanas laikā paredz sākumskolas izveidi pamatskolas vai vidusskolas reorganizācijas rezultātā.</p>	162 431 650	138 066 901
<p>8.1.3.²³ SAM “Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu”</p>		

21 <https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerējot-degradetas>

22 <https://likumi.lv/ta/id/282516-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-1-2-specifiska-atbalsta-merka-uzlabot-visparejas-izglitibas-iestazu>

23 <https://likumi.lv/ta/id/281827-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-1-3-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-modernizeto-profesionalas-izglitibas>

<p>Mērķis: modernizēt profesionālās izglītības un profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes, nodrošinot mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai un uzlabojot profesionālās izglītības pieejamību.</p>		
<p>Valsts dibināta profesionālās izglītības vai profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāde, kas reģistrēta (vai kuras dibinātājs reģistrēts) Latvijas Republikas Izglītības iestāžu reģistrā.</p> <p>Pašvaldība, kas ir MK noteikumu 15.1.17., 15.1.18., 15.2.7. un 15.2.8. apakšpunktā minētās profesionālās izglītības vai profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes dibinātāja.</p> <p>Projekta iesniedzēji atkarībā no to juridiskā statusa noslēdz sadarbības līgumu ar atbilstošu sadarbības partneri - Valsts izglītības attīstības aģentūru (VIAA), pašvaldību un VIAA vai ar valsts akciju sabiedrību "Valsts nekustamie īpašumi", pašvaldību vai arī īsteno to individuāli.</p>	107 582 320	90 103 485
<p>9.3.1²⁴ SAM "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitutionalizācijas plānu īstenošanai"</p> <p>Mērķis: sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide un attīstība pašvaldībās.</p>		
<p>Nacionālās nozīmes attīstības centru pašvaldības</p> <p>Reģionālās nozīmes attīstības centru pašvaldības un pašvaldības, kas nav nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības, kuras ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> •plānošanas reģionu sadarbības partneri 9.2.2.1. pasākuma ietvaros; •iekļautas plānošanas reģionu deinstitutionalizācijas plānos. <p>Projektus iesniedz pašvaldība atbilstoši finansējuma saņemšanai no konkrēti paredzētas darbības programmu prioritārā virziena.</p>	54 825 653	43 582 556

Datu avots: Atbilstošo SAM apstiprinātie MK noteikumi

1.3. ITI SAM Rīgas pilsētas pašvaldībā ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā

Rīgas pilsētas pašvaldības nodrošinātā ITI projektu iesniegumu atlase

Saskaņā ar likumu "Par pašvaldībām" (6.panta 5.punkts), Ministru kabineta 17.09.2015. rīkojumu Nr.569²⁵ "Par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanas deleģēšanu republikas pilsētu pašvaldībām" pašvaldības nodrošina projektu iesniegumu atlasī saskaņā ar ESIF ieviešanu regulējošo normatīvo aktu prasībām šādiem SAM: 3.3.1.; 4.2.2.; 5.6.2.; 8.1.2.1.; 8.1.3.; 9.3.1.1.

Saskaņā ar PAD tīmekļvietnē iekļauto informāciju, pamatojoties uz Finanšu ministrijas un Rīgas pilsētas pašvaldības 13.11.2015. noslēgto deleģēšanas līgumu Nr.RD-15-679-lī par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanu (deleģēšanas līgums), Rīgas pilsētas pašvaldība

²⁴ <https://likumi.lv/ta/id/287725-darbības-programmas-izaugsme-un-nodarbinātība-9-3-1-specifiska-atbalsta-merka-attīstīt-pakalpojumu-infrastrukturu-bērnu>

²⁵ <https://m.likumi.lv/doc.php?id=276632>

nodrošina integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā.

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju Rīgas pilsētas pašvaldība izsludinājusi ITI projektu iesniegumu atlasī četros ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” SAM²⁶ (vienam SAM nav projektu) – 4.2.2.; 5.5.1.; 5.6.2.; 8.1.2.

Atbilstoši 2015. gada 10.novembra MK rīkojumam Nr.709²⁷ nacionālas nozīmes attīstības centru grupai ir noteikti kopējie sasniedzamie rezultātīvie rādītāji ITI ietvarā plānoto SAM mērķu sasniegšanai. Tabulā zemāk iekļauta informācija par rezultātīviem rādītājiem.

2.tabula. SAM ietvaros sasniedzamie rezultātīvie rādītāji

SAM	Projektu īstenošanas sasniedzamie rezultāti
4.2.2. SAM	Siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā (CO ₂ ekvivalenta tonnas)
	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjaua
5.5.1. SAM	Atbalstīto kultūras un dabas mantojuma objektu skaits
	Atbalstīto kultūras un dabas mantojuma objektu un tūrisma objektu apmeklējumu skaita paredzamais pieaugums
	Jaunradīto pakalpojumu skaits atbalstītajos kultūras un dabas mantojuma objektos
5.6.2. SAM	Jaunizveidoto darba vietu skaits atbalstītajās teritorijās
	Atjaunoto degradēto teritoriju platība
	Komersantu skaits, kuri saņēmuši atbalstu
	Komersantu nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos, kuri guvuši labumu no publisko investīciju projekta (faktiskajās cenās, EUR)
8.1.2. SAM	Pakalpojumu sniegšanas veiktspēja modernizētajā infrastruktūrā (izglītojamo skaits)

Datu avots: Atbilstošo SAM apstiprinātie MK noteikumi.

Tabulā zemāk iekļauta informācija par faktisko SAM ITI projektu ieviešanas statusu uz 2021. gada aprīli.

3.tabula. SAM ITI projektu īstenošanai Rīgas pilsētas pašvaldībā

SAM, aktivitāte	Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprināto un plānoto projektu skaits	Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprināto un plānoto projektu finansējums, EUR	Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprināto un plānoto projektu ERAF finansējums, EUR	SAM pieejamais ERAF finansējums, EUR	Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprinātie projekti pret SAM pieejamo finansējumu %
4.2.2. Energoefektivitātes pasākumi izglītības iestādēs	32 projekti	8 214 856	5 956 459	64 219 292	9,28%
	<i>T.sk. I atlases kārtā plānotais finansējums</i>			31 299 565	19,03%
5.5.1. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana	Nav projektu*	-	-	34 979 763**	0,00%
5.6.2.	1 projekts	19 525 809	7 932 727	236 524 372	3,35%

26 <https://www.rdpad.lv/strategija/iti-ieviesana/>

27 <https://likumi.lv/ta/id/277740-par-integroto-teritorialo-investiciju-specifisko-atbalsta-merku-finansejuma-kopejo-apjomu-katram-nacionalas-nozimes-attistibas>

<i>Teritoriju revitalizācija</i>					
8.1.2. <i>Vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošana</i>	4 projekti	37 188 529	15 056 543	138 066 901	10,91%
Kopā		64 929 194	28 945 729	473 790 328	6,11%

* *Saskaņā ar Rīgas attīstības programmas 2014.-2020. gadam Investīciju plānu 2019.-2020. gadam, 5.5.1.SAM ietvaros tika plānots īstenot divus projektus: “Kultūras mantojuma atjaunošanai nepieciešamās infrastruktūras uzlabošanai Rīgas vēsturiskajā centrā” un “Sarkandaugavas apkaimes kultūras un dabas mantojuma revitalizācija un jaunu pakalpojumu radīšana”, tomēr, saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, no Rīgas pilsētas pašvaldības neatkarīgu apstākļu dēļ plānotos projektus nav bijis iespējams īstenot MK noteikumos noteiktajos termiņos un sasniegt paredzētos mērķa rādītājus*

** *finansējums pārdalīts citu SAM aktivitātēm, t.sk. ITI SAM ietvaros*

Datu avots: www.esfondi.lv/projekti un PAD sniegtā informācija

Detalizēts Rīgas pilsētas pašvaldības ITI projektu saraksts pieejams Pielikumā Nr.1.

Atbilstoši deleģēšanas līgumā noteiktajam, Rīgas pilsētas pašvaldība izstrādā SAM projektu iesniegumu atlases nolikumus un saskaņo tos ar Finanšu ministriju kā Vadošo iestādi, kā arī atbildīgo nozaru ministrijām. Attiecīgi pašvaldība nodrošina projektu iesniegumu atlasi ierobežotas projektu iesniegumu atlases veidā, nosūtot uzaicinājumus konkrētiem projektu iesniedzējiem ar aicinājumu iesniegt attiecīgo dokumentāciju atbilstoši izstrādāto atlases nolikumu prasībām.

Projektu iesniegumu vērtēšana tiek nodrošināta atbilstoši deleģēšanas līgumam un Rīgas pilsētas pašvaldības ir izstrādātajam un apstiprinātajam ES fondu integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas nolikumam, kurā noteikts projektu iesniegumu vērtēšanas komisiju sastāvs, nodrošinot neatkarīgu lēmuma pieņemšanu, piesaistot ekspertus no dažādiem Rīgas pilsētas pašvaldības departamentiem, atbilstoši noteiktajam SAM, piemēram, RD PAD vai Īpašuma departamenta un/vai Izglītības, kultūras un sporta departamenta un/vai Labklājības departamenta. Vienlaikus vērtēšanas komisijās ar balsstiesībām piedalās arī SAM vai pasākuma atbildīgās nozares ministrijas pārstāvji - no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Labklājības ministrijas vai Kultūras ministrijas un, atbilstoši 2017. gadā veiktajām izmaiņām, arī CFLA pārstāvis. Tāpat vērtēšanas komisijas darbā tiek piesaistīts Vadošās iestādes pārstāvis novērotāja statusā.

Ņemot vērā minēto, RD, veicot projektu iesniegumu atlasi, nodrošina projektu iesniegumu pieņemšanu, projektu iesniegumu vērtēšanu, kā arī pieņem lēmumu par projekta apstiprināšanu, apstiprināšanu ar nosacījumiem vai noraidīšanu. Savukārt līgumu par projektu īstenošanu ar projektu iesniedzējiem noslēdz CFLA.²⁸

1.4. Rīgas pilsētas pašvaldības un Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrību īstenotie ES fondu 2014.-2020. gadu plānošanas perioda projekti

Papildus ITI SAM RD tās iestādes un kapitālsabiedrības ir īstenojušas projektus dažādu SAM ietvaros, kas nav ITI SAM, bet devuši ievērojamu ieguldījumu pilsētvides attīstībā. Rīgas pilsētas pašvaldības ietvaros īstenoti dažādu virzienu projekti, gan uzlabojot iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti siltumapgādes un ūdensapgādes jomā, gan nodrošinot vides sakārtošanas un revitalizācijas projektu īstenošanu. Īstenoto projektu saraksts iekļauts ziņojuma 2.pielikumā, bet zemāk iekļauts apkopojums par lielākajiem īstenotajiem projektiem:

28 https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/03/ITI_process.jpg

- **Energoefektivitātes projekti**, ko īstenojis AS “Rīgas siltums” (3 projekti) – vairāk nekā 25 miljoni EUR, t.sk. 8 milj. EUR ERAF finansējuma. Projektu ietvaros veikta siltumtīklu pārbūve noteiktā posmā un biokurināmo katlu uzstādīšana siltumcentrālē “Imanta” un “Daugavgrīva”. Pārbūvētais siltumtīklu posms ir viens no noslogotākajiem siltumtīklu posmiem Rīgas pilsētas labā krasta siltumapgādes zonā, nodrošinot siltumapgādi 1256 ēkām Rīgā.²⁹ Projekts palīdzējis sasniegt siltumenerģijas zudumu samazinājumus un paaugstinājis centralizētās siltumapgādes sistēmas drošību un efektivitāti. Savukārt biokurināmo katlu uzstādīšanas projektos būvdarbi tika pabeigti un ir restrukturizēta siltumapgādes sistēma, pakāpeniski pārejot uz ilgtspējīgu siltumapgādes risinājumu - atjaunojamo resursu izmantošanu apkurē.
- Videi draudzīga transporta (tramvaji) infrastruktūras attīstība, jaunuzbūvējot vai uzlabojot tramvaja līniju kopējo garumu par 6,6 km, kā arī iegādājoties 12 jaunus zemās grīdas tramvajus. Projektu īstenoja SIA “Rīgas satiksme” (1 projekts) – vairāk nekā 123 miljoni EUR. Projekta mērķis bija veicināt ilgtspējīgu sabiedriskā transporta izmantošanu Rīgā, Rīgas sabiedriskā transporta tīklā iekļaujot mazāk savienotas pilsētas attīstības apkaimes, kā arī nodrošinot piesārņojuma mazināšanu Rīgas pilsētas centrā, ceļu satiksmes negadījumu skaita mazināšanos, trokšņa samazināšanos un klimata ieguvumus (SEG emisiju samazinājumu). Tomēr 2019. gadā **CFLA pieņēma lēmumu vienpusēji izbeigt līgumu**, konstatējot nesamērīgus riskus projekta īstenošanā.
- **Revitalizācijas projekti**, kurus īstenoja Rīgas pilsētas pašvaldība SAM 5.6.1. ietvaros - VEF Kultūras pils rekonstrukcijas projektu īstenoja Rīgas pilsētas pašvaldība ar vairāk nekā 5 miljonu EUR finansējumu, t.sk. 3,8 milj. EUR ERAF finansējums un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta (EKII) projekta Nr. EKII-1/18 “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamā arhitektūras pieminekļi VEF kultūras pilī Ropažu ielā 2, Rīgā” finansējums 2 milj. EUR apmērā,³⁰ nodrošinot Rīgas pilsētas pašvaldības iestādes “VEF Kultūras pils”, kas ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, ēkas pārbūvi un restaurāciju, teritorijas labiekārtošanu, iekārtu un stacionārā aprīkojuma iegādi un uzstādīšanu. Savukārt projektā “Kultūras un sporta kvartāla izveide Grīziņkalna apkaimē” plānots finansējums ir 10 milj. EUR apmērā, t.sk. 8,5 milj. EUR ERAF finansējums, veicot Ata ielas, Augšielas un Vagonu ielas pārbūvi, paredzot izbūvēt piebraucamos ceļus Daugavas stadionam. Projekta īstenošana plānota līdz 2022. gada decembrim.³¹
- **Pretplūdu pasākumi** Bolderājā – kopējais finansējums apmēram 4.8 miljoni EUR, no kuriem ERAF finansējums ir 3,8 milj. EUR. Projektu īsteno PAD 5.1.1.SAM ietvaros. Projektā paredzēts veikt jaunas inženiertehniskās būves plūdu risku novēršanai izbūvi. Projekta īstenošana plānota līdz 2022. gadam.
- **Ūdenssaimniecības attīstības projekti**, kurus īsteno SIA “Rīgas ūdens” par kopējo finansējumu ~ 30 milj. EUR, piesaistot ERAF finansējumu 5.3.1. SAM ietvaros 11,5 milj. EUR apmērā. Projekta ietvaros paredzēta jaunu kanalizācijas tīklu izbūve 34,59 km garumā un tīklu pārbūve 0,44 km garumā, kā arī 18 jaunu kanalizācijas sūkņu staciju izbūve un citas aktivitātes, paplašinot iespēju Rīgas iedzīvotājiem pieslēgties centralizētajai kanalizācijas sistēmai.

Tādējādi, nākotnē plānojot pilsētvides attīstības projektus, jāņem vērā, ka ievērojamas investīcijas ar lielu ietekmi uz pilsētvidi var tikt īstenotas ārpus ITI SAM.

²⁹ <https://www.rs.lv/lv/saturs/m-11-parbuve-dzelzavas-iela>

³⁰ https://id.riga.lv/portfolio/vef-kulturas-pils-rekonstrukcija/?cli_action=1613030891.054

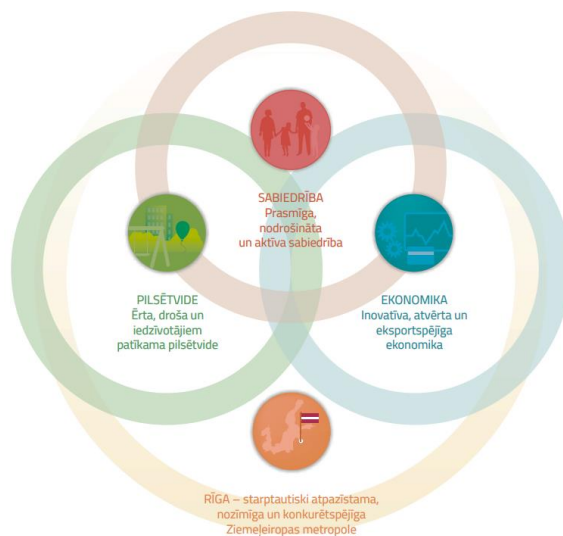
³¹ <https://www.rdsd.lv/eiropas-savieniba/kulturas-un-sporta-kvartala-izveide-grizinkalna-apkaime>

1.5. Rīgas pilsētas pašvaldības attīstības programma

Rīgas pilsētas pašvaldības Attīstības programma ir apstiprināta 2014.-2020. gada periodam. Ziņojuma izstādes brīdī noritēja intensīvs darbs pie jaunās Attīstības programmas 2021.–2027. gadam AP 2027(AP2027) izstrādes. Attīstības programmā 2014.-2020. gadam³² ir noteikti deviņpadsmit rīcības virzieni noteikto ilgtermiņa mērķu sasniegšanai: prasmīga, nodarbināta un aktīva sabiedrība; inovatīva, atvērta un eksportspējīga ekonomika; Rīga - starptautiski atpazīstama, nozīmīga un konkurētspējīga Ziemeļeiropas metropole; ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide. **Pilsētvides attīstība ir cieši saistīta ar deviņu rīcības virzienu īstenošanu:**

5 attēls. Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības mērķi

- Atpazīstama un iesaistoša kultūrvide.
- Daudzveidīgas sporta iespējas.
- Sabiedriskā kārtība un drošība.
- Kvalitatīvs dzīvesveids un pieejams mājoklis.
- Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija.
- Infrastruktūras un komunālo pakalpojumu uzlabošana.
- Plaša energoefektivitātes īstenošana.
- Pilsētas specifisko teritoriju jautājumu risināšana.
- Laba vides kvalitāte.

Avots: Rīgas pilsētas Attīstības programma 2014-2020³³

Īstenotie projekti ir tieši veicinājuši rīcības virzienu ietvaros plānoto pasākumu īstenošanu, piemēram, siltumapgādes jomā pakāpeniski nodrošinot ogļu izmantošanas nomaiņu mājāsaimniecībās ar dabasgāzi vai atjaunojamiem energoresursiem. Centralizētās siltumapgādes jomā veicot siltumtīklu pārbūvi un nomaiņu, samazinot siltumenerģijas zudumus tīklos, veicinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu, īstenojot energoefektivitāti paaugstinošus projektus un īstenojot Plūdu riska pārvaldības plānā piedāvātos pretplūdu pasākumus, kā arī veicot degradēto teritoriju revitalizācijas pasākumus.

32 https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/11/Attistibas_programma.pdf

33 https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/11/Attistibas_programma.pdf

2. LABĀS PRAKSES PIEMĒRI

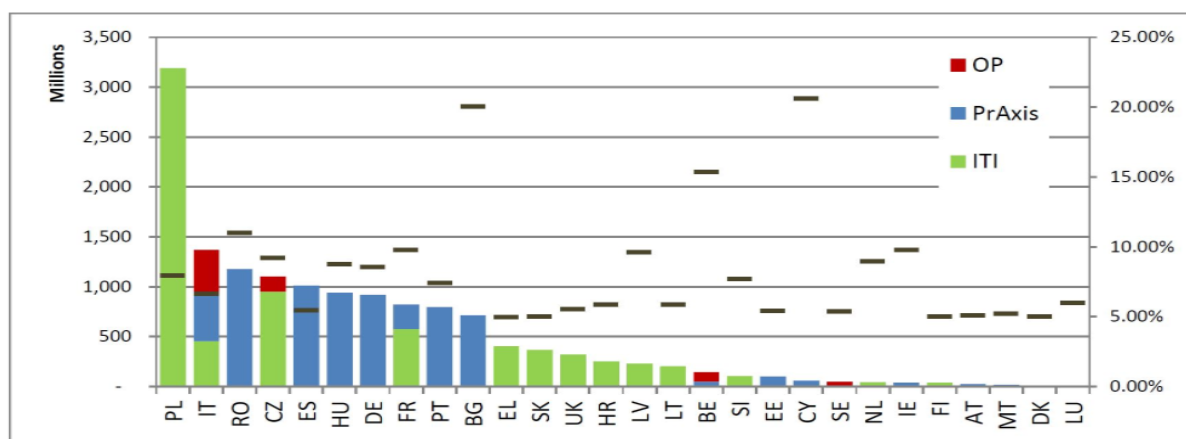
Galvenie secinājumi

- Labās prakses piemēri rāda, ka ISUD var tikt veiksmīgi **īstenota dažādos veidos**, un formāls mehānisms (ITI, speciālās darbības programmas, darbības programmu speciālie prioritārie virzieni, sabiedrības virzīta vietējā attīstība) nav tik svarīgs, kā sadarbība starp visām iesaistītajām pusēm.
- Labās prakses piemēru analīze liecina, ka, atšķirībā no Latvijā īstenotā ITI mehānisma, izmantotie ITI instrumenti labās prakses piemēru ietvaros (Polija, Čehija) paredzēja integrētu atbalstu tieši funkcionālo pilsētu teritoriju attīstībai.
- Lai īstenotu integrētu ilgtspējīgu pilsētas attīstību, nepieciešams nodrošināt **sadarbību starp ieinteresētajām pusēm**, kas var tikt realizēta, piemēram, dibinot metropoles asociāciju vai pašvaldību apvienību. Ieinteresēto pušu spēja savstarpēji komunicēt un risināt kopīgas problēmas, kā arī konkurences mazināšana metropoles pašvaldību starpā ir veiksmīgas ISUD stratēģijas pamatā.
- ISUD stratēģijas galveno mērķu noteikšanā vēlams **iesaistīt visas ieinteresētās puses**, kā arī nodrošināt sabiedrības līdzdalību.
- **Būtiska reģionālo un vietējo pašvaldību iesaistīšana** un komunikācija starp pašvaldībām un nacionālo līmeni, plānojot ESIF darbības programmas, kas sastāv no vairākām ietvarprogrammām, lai nonāktu gan pie kvalitatīviem ISUD projektiem, gan pie darbības programmas un prioritāriem virzieniem, kas padara to īstenošanu iespējamu.
- **Veiksmīgas ITI stratēģijas kombinē vairākus ESI fondus**, panākot dažādu aktivitāšu kombināciju, kā arī izmantojot finanšu instrumentus, piesaistot privātā sektora līdzfinansējumu un sasniedzot būtiskākus rezultātus.
- ISUD ieguldījumiem ir lielāka pievienotā vērtība un multiplikatīvs efekts, ja tiek iekļauta **inovāciju komponente**.

2.1. ISUD ieviešana ES dalībvalstīs

ES dalībvalstīs ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā aptuveni 7,8% no kopējā ERAF finansējuma jeb aptuveni 14,5 miljardi EUR tika piešķirti ISUD projektiem, un starp dalībvalstīm pastāv ievērojamas atšķirības gan attiecībā uz kopējo piešķirumu, gan izmantotajiem mehānismiem. Valstīm ar lielāku ES fondu sadalījumu bija tendence arī nodrošināt lielāku ISUD piešķirumu. Lielākā daļa dalībvalstu ISUD īstenošanai ir izmantojušas tikai vienu mehānismu – galvenokārt ITI rīku vai prioritāro virzienu saskaņā ar darbības programmu. Itālija izmantoja trīs mehānismus, paredzot aptuveni vienādu sadalījumu. Attēlā zemāk norādīti dažādu dalībvalstu mehānismi ieguldījumiem ISUD, kur atzīmes norāda uz procentiem, kas ESIF ietvaros tika ieguldīti ISUD projektu īstenošanai.

6. attēls. Finanšu piešķirumi (miljoni EUR un procentuālā daļa no ERAF finansējuma) un ISUD īstenošanas mehānismi ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā

Datu avots: Ilgtspējīga pilsētu attīstība kohēzijas politikas programmās 2014. – 2020. gadam, īss pārskats.³⁴

Nākamajās sadaļās apskatīta sekojošu Eiropas metropoļu un lielpilsētu teritoriju pieredze ilgtspējīgo integrēto investīciju īstenošanā. Metropoļu raksturojums iekļauts ziņojuma pielikumā.

- Integrēto teritoriālo investīciju instrumenta izmantošana **Gdaņskas-Gdiņas-Sopotas (Polija)** metropoles areālā, kas ir izpētīta detalizēti.
- ITI instrumenta izmantošana Varšavā (Polija).
- Darbības programmas un integrēto teritoriālo investīciju instrumenta izmantošana **Prāgas metropoles areālā (Čehija)**.
- Darbības programmas izmantošana **Stokholmas metropoles areālā (Zviedrija)**.
- Integrēto teritoriālo investīciju instrumenta izmantošana **Kauņas pilsētā (Lietuva)**.

2.2. Labās prakses piemērs - Polija (Gdaņskas-Gdiņas-Sopotas metropoles areāls)

Datu avoti

- Gdaņskas-Gdiņas-Sopotas metropoles apgabala integrēto teritoriālo ieguldījumu stratēģija līdz 2020. gadam (*Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2020*)³⁵
- Pomožas vojevodistes reģionālā darbības programma 2014-2020 (*Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*)³⁶

Rīgas pilsētas pašvaldībā un RMA pārņemamie un izmantojamie piemēri

- **Veiksmīgas ITI stratēģijas** metropoļu un **pilsētu teritoriju funkcionālajām zonām**, kas labi integrētas ar ESIF darbības programmu.
- Gdaņskas-Gdiņas-Sopotas **metropoles asociācija** kā piemērs formālai struktūrai metropoles pašvaldību kopējo aktivitāšu īstenošanai.
- Lielo pilsētu **funkcionālo teritoriju jeb areālu** kopējo aktivitāšu plānošana un īstenošana.

34 Matkó, Marton. 2016. Sustainable urban development in Cohesion policy programs 2014- 2020, a brief overview. Paper presented at Urban Development Network Meeting, 18 February 2016.

35 https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/conferences/udn_nov2015/implementation_art7.pdf

36 https://www.metropoliagdansk.pl/upload/files/Za%C5%82%C4%85cznik%20nr%202%20-%20Strategia%20Zintegrowanych%20Inwestycji%20Terytorialnych_07082020_tekst_jednolity.pdf

36 [https://www.metropoliagdansk.pl/upload/files/Tekst%20RPO%20WP%202014-2020%20\(1\).pdf](https://www.metropoliagdansk.pl/upload/files/Tekst%20RPO%20WP%202014-2020%20(1).pdf)

Polijā ITI galvenokārt tiek ieviesta vojevodistes pilsētās un ar tām funkcionāli saistītās teritorijās. ITI programmas būtība ir atbalstīt no pilsētu centru attīstības viedokļa nozīmīgus projektus, kas ir svarīgi visai funkcionālajai teritorijai.

Daļa programmas finansējuma, kas veido 4,5% no ESIF, tika piešķirta ITI ieviešanai funkcionālajās jomās. ITI ieviešanas nosacījums ir izveidot oficiālu sadarbību starp vojevodistes pilsētu un ar to saistīto funkcionālo teritoriju, izveidot stratēģisko dokumentu ar definētiem mērķiem, attīstības virzieniem, sadarbības principiem un svarīgākajiem īstenojamajiem projektiem, kas izriet no šķēršļu un attīstības potenciāla analīzes.

ITI īstenošanas mērķis ir:

- sadarbības un integrācijas attīstības veicināšana Polijas lielāko pilsētu funkcionālajās teritorijās jeb areālos;
- partnerības modeļa veicināšana starp dažādām administratīvām vienībām pilsētu funkcionālajos rajonos;
- integrētu projektu īstenošana, visaptveroši reaģējot uz pilsētu un to funkcionālo areālu vajadzībām un problēmām;
- pilsētu un ar tām saistīto funkcionālo areālu ietekmes palielināšana uz tiem pasākumiem, kas atbilst Kohēzijas politikai.

Galvenais aspekts, kas jāņem vērā investīciju integrācijā, ir dažādu fondu sasaistīšana, lai ļautu ciešāk koordinēt “sociālos” un “investīciju” projektus noteiktā jomā. Visas Polijas ITI stratēģijas ietver gan ERAF, gan ESF finansētus pasākumus, kas ir veidoti vairāku fondu reģionālajās darbības programmās. Turklāt daudzās funkcionālajās pilsētu teritorijās tiek ieplānoti arī papildu Kohēzijas fonda (KF) ieguldījumi, kurus finansē no nacionālajām darbības programmām: DP Austrumpolija un DP Infrastruktūra un vide. Tomēr šīs investīcijas oficiāli neietilpst ITI budžetos un 7. pantā paredzētajās intervencēs.

ITI galvenokārt tiek finansētas no reģionālo darbības programmu līdzekļiem, no ERAF un ESF līdzekļiem. Pomožes vojevodistes gadījumā tie ir attiecīgi 193 447 396 EUR no ERAF un 65 833 643 EUR no ESF. Papildu atbalsta avots ITI stratēģijai ir līdzekļi no Infrastruktūras un vides darbības programmas 2014.-2020. gadam, kas kalpo kā atbalsts izvēlētiem papildu projektiem.

Reģionālo darbības programmu kopējais piešķirums vojevodistes ITI stratēģijām ir aptuveni 3 miljardi EUR.³⁷

ITI Pomožes vojevodistē

Pomožes vojevodistes ITI asociācija darbojas, apvienojot vietējās komūnas un pašvaldības un veidojot telpiski un funkcionāli viendabīgu metropoles areālu. Asociācija galvenokārt darbojas kā starpniekinstitūcija Pomožes vojevodistes reģionālajai ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmai (RPO WP 2014–2020). Lai iegūtu ITI veltītos līdzekļus, asociācija izstrādā darba stratēģiju, kurā tiek definēti mērķi, attīstības virzieni, sadarbības principi un svarīgākie īstenojamie projekti, kas izriet no šķēršļu un attīstības potenciāla analīzes.

Reģionālā darbības programma ir pamata instruments ITI stratēģijas īstenošanai un viens no Pomožes vojevodistes “Attīstības stratēģijas 2020” īstenošanas rīkiem. Programmas darbības virzieni ir ekonomiskā sfēra, izglītība, profesionālā un sociālā aktivitāte, atsevišķu teritoriju specifiskā potenciāla izmantošana, kā arī transporta sistēma, enerģētika un vide.

Reģionālās darbības programmas finansēšanas avoti ir ERAF, ESF un valsts līdzfinansējuma līdzekļi. ES fondu kopējais piešķirums ir 1 864 811 698 EUR, tostarp 1 340 249 168 EUR ir no ERAF un 524 562 530 EUR no ESF. Šo līdzekļu ietvaros piešķirts finansējums tematiskajām paketēm, par kurām noslēgta vienošanās starp Reģionālā darbības programmas vadošo iestādi un ITI asociāciju 259 281 039 EUR apmērā, kas sastāda 13,9% no visas programmas.³⁸ No šīs summas:

- uzņēmējdarbības veicināšanai novirzīti 1 287 746 EUR;
- nodarbinātības rādītāju uzlabošanai 38 283 565 EUR;

³⁷ <https://www.metropoliagdansk.pl/zit/zintegrowane-inwestycje-terytorialne/>

³⁸ <https://www.metropoliagdansk.pl/zit/zit-w-wojewodztwie-pomorskim/>

- sabiedrības integrācijas jautājumiem 24 347 380 EUR;
- veselības aprūpei 9 628 383 EUR;
- degradēto teritoriju revitalizācijai 41 343 445 EUR;
- mobilitātes jautājumiem 81 014 654 EUR;
- enerģētikai 62 873 168 EUR.³⁹

Pomožes vojevodistē ietilpst Gdaņskas-Gdiņas-Sopotas metropole, kurai izveidota sava asociācija un kuras ITI piemērs detalizēti apskatīts ziņojuma pielikumā.

2.3. Labās prakses piemērs - Polija (Varšavas metropoles areāls)

Datu avoti

- Varšavas funkcionālā apgabala ITI stratēģija 2014-2020+ (*Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020+*)⁴⁰
- ITI Varšavas metropolē (*Zintegrowane Inwestycje Terytorialne metropolii warszawskiej*)⁴¹
- Varšavas metropoles teritorijas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (*Strategia Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy do roku 2030*)⁴²

Rīgas pilsētas pašvaldībā un RMA pārņemamie un izmantojamie piemēri

- **Veiksmīgas ITI stratēģijas** metropoļu un pilsētu teritoriju funkcionālajām zonām, kas labi integrētas ar ESIF darbības programmām, t.sk. reģionālajām darbības programmām.
- Efektīva 40 **pašvaldību sadarbība** ITI mērķu noteikšanā un sasniegšanā.
- ITI stratēģijas īstenošana **monopoliskā galvaspilsētā**.

Varšavas metropole, kas atrodas Polijas centrālajā daļā, Mazovijas vojevodistē, ir viena no visstraujāk augošajām aglomerācijām Eiropā. Saskaņot šo potenciālu, Varšavas pilsēta ir noslēgusi sadarbības līgumu ar kaimiņu kopienām un ar tām izveidojusi kopēju investīciju stratēģiju (saskaņā ar ITI), kas tiek īstenota, izmantojot ES līdzekļus. ITI ietvaros notiek cieša sadarbība starp 40 pašvaldībām: Varšavas pilsēta kā pilsēta ar apriņķa tiesībām, 14 pilsētu pašvaldības, 12 pilsētu un lauku pašvaldības un 13 lauku pašvaldības, kas administratīvi pieder 10 apriņķiem.

Lai gan šī teritorija aizņem salīdzinoši nelielu Mazovijas vojevodistes daļu (7,7%), to apdzīvo puse reģiona iedzīvotāju (50,1%) – tajā dzīvo 2,7 miljoni iedzīvotāju (ieskaitot 1,7 miljonus Varšavā). Apkārtnes iedzīvotāju skaits pastāvīgi pieaug, un šī tendence visticamāk turpināsies līdz 2030. gadam. Centrālās statistikas pārvaldes demogrāfiskās prognozes liecina, ka visizteiktākais iedzīvotāju skaita pieaugums sagaidāms Varšavas apkārtesošajās pašvaldībās, kā arī pašā galvaspilsētā. Tas noteikti ir pozitīvs attīstības impulss, kas izceļ šo teritoriju nacionālā un Eiropas mērogā.

Varšavas funkcionālais apgabals izceļas ar augstu ekonomiskā potenciāla koncentrācijas pakāpi. Šajā apgabalā ir reģistrētas gandrīz 516 000 uzņēmējdarbības vienības - 71% no vojevodistes potenciāla un 13% no valsts potenciāla - gandrīz 200 vienības uz 1000 iedzīvotājiem. Ir labi pārstāvēti lieli uzņēmumi, t.i., tie, kas nodarbina vismaz 250 darbiniekus. Radītais iekšzemes kopprodukts (IKP) veido aptuveni 70% no reģiona IKP un apmēram 15% no valsts IKP.

Varšavas metropoles areāla (VMA) ITI stratēģija

Balstoties uz VMA SVID analīzi,⁴³ tika formulēti galvenie jautājumi, kas būtu jārisina ITI stratēģijas ietvaros. Daudzi faktori, kas analizē identificēti kā vājie punkti, izriet no nevienmērīgas teritorijas

³⁹<https://www.rpo.pomorskie.eu/-/regionalny-program-operacyjny-województwa-pomorskiego-na-lata-2014-2020-zmieniony-w-dniu-22-wrzesnia-2020-r->

⁴⁰ <https://www.funduszedlamazowska.eu/wp-content/uploads/2018/01/strategia-zit-wof-viii.pdf>

⁴¹ <http://omw.um.warszawa.pl/wp-content/uploads/2014/05/Broszura.pdf>

⁴² <http://omw.um.warszawa.pl/wp-content/uploads/2015/09/Strategia-Rozwoju-Obszaru-Metropolitalnego.pdf>

⁴³ <https://www.funduszedlamazowska.eu/wp-content/uploads/2018/01/strategia-zit-wof-viii.pdf>

attīstības faktoru koncentrācijas tikai atsevišķās VMA daļās (galvenokārt kodolā). Attiecīgi stratēģijas mērķis ir stipro pušu izplatīšana visā VMA.

Noteiktie risināmie jautājumi ir:

- informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) nepietiekama izmantošana sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā;
- izglītība, kas nav pielāgota darba tirgus vajadzībām, un uz zināšanām balstītas ekonomikas attīstība;
- sieviešu, kas audzina bērnus, zemā profesionālā aktivitāte;
- sabiedrības novecošana;
- nepietiekama sabiedriskā transporta konkurētspēja attiecībā pret individuālo transportu;
- neefektīva un nevienmērīgi attīstīta transporta infrastruktūra;
- nepietiekams dažādu zemo emisiju transporta līdzekļu integrācijas līmenis;
- zema energoefektivitāte un vides piesārņojums.

VMA ITI stratēģijas mērķi tika noteikti ar līdzdalības metodi darbsemināru laikā. Tie izriet tieši no VMA pašvaldību noteiktajām vajadzībām, kas saistītas ar teritorijas vājjajām pusēm, kā arī identificētajiem apgabala resursiem un potenciālu, kas vēl jāpastiprina. Kopumā VMA ITI stratēģija bija vērsta uz trīs mērķu sasniegšanu: sabiedrisko pakalpojumu pieejamības palielināšana, ekonomisko sakaru tīkla attīstība, telpiskās vides kvalitātes uzlabošana. Šie mērķi tiek īstenoti, izmantojot darbības virzienus, kuros norādīti ITI projekti, kas līdzfinansēti no ES līdzekļiem. Atsevišķi projekti tiek integrēti gan iekšēji (viena projekta ietvaros), gan ārēji (līdz ar citiem projektiem), rezultātā atsevišķi ITI projekti var īstenot vairākus darbības virzienus.

1. mērķis: sabiedrisko pakalpojumu pieejamības palielināšana.

VMA ir reģiona un valsts sociālās dzīves centrs, un tā nozīme pieaug arī Eiropas mērogā. Pakalpojumu koncentrācija (gan pamata, gan tā dēvētie augstākās klases pakalpojumi) uzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kas ir svarīgs faktors, lai tiktu piesaistīts kvalificēts cilvēkkapitāls – sociālās attīstības virzītājspēks. Tomēr ir jārisina izaicinājumi, kurus rada pastāvīgi augošais iedzīvotāju skaits un mainīgā iedzīvotāju vecuma struktūra, kā arī pieaugošā tūrisma intensitāte. Pieaugošais iedzīvotāju pieprasījums pēc sabiedriskajiem pakalpojumiem rada nepieciešamību veikt pasākumus, lai nodrošinātu kvalitatīvus, mūsdienīgus un efektīvi pārvaldītus pakalpojumus.

Mērķa sasniegšana ir svarīga ne tikai sociālajai attīstībai, tā ietekmēs arī ekonomikas attīstību, kas cieši saistīta ar dzīves kvalitātes rādītājiem (ieskaitot piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem). Tajā pašā laikā ilgtspējīgas piekļuves pakalpojumiem nodrošināšana, īpaši izmantojot IKT, uzlabos arī vides kvalitāti.

Tāpēc 1. mērķa ietvaros tiek īstenoti šādi darbības virzieni:

- informācijas pakalpojumi;
- izglītības pakalpojumi;
- pakalpojumi iedzīvotāju aktivizācijai.

2. mērķis: ekonomisko savienojumu tīkla attīstība.

VMA ir izaugsmes centrs ne tikai reģionam, bet arī valstij. Kā spēcīgākais ekonomikas un pētniecības centrs Polijā Varšava ir konkurētspējīga gan Eiropas, gan pasaules mērogā. Šīs teritorijas stiprināšana ietekmēs arī visa reģiona attīstību saskaņā ar Mazovijas reģionālās inovācijas stratēģiju 2014.-2020. gadam ar viedu reģiona specializāciju.⁴⁴ VMA izaugsme ietekmēs vietējo ekonomiku dinamiku un veicinās iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Tomēr ir nepieciešams prasmīgāk un intensīvāk izmantot VMA potenciālu; izaicinājums ir pastāvīga ekonomisko saišu attīstība gan tirdzniecības, gan ar uzņēmējdarbību saistīto attiecību kontekstā. VMA galvenā prioritāte šajā kontekstā ir nodrošināt atbilstošus apstākļus šim procesam, t.i., veikt darbības, kuru mērķis ir piesaistīt biznesa partnerus un investorus, nodrošināt vēlamo vidi jaunu uzņēmējdarbības vienību izvietojšanai un garantēt cilvēkresursu pieejamību, reaģējot uz ekonomikas vajadzībām. Lai

⁴⁴ <https://www.funduszedlamazowska.eu/wp-content/uploads/2017/12/zalacznik-nr-10-inteligentna-specjalizacja-wojewodztwa-mazowieckiego-do-regionalnej-strategii-innowacji-dla-mazowsza-do-2020-roku.pdf>

efektīvi īstenotu šo mērķi, ir jāveic darbības arī pārējo divu VMA ITI stratēģijas mērķu ietvaros. Sociālā sfēra, vides kvalitāte, kā arī transporta pieejamība ir svarīgi attīstības faktori, tādējādi tie nosaka VMA ekonomiskā potenciāla stiprināšanas un izmantošanas iespējas. Mērķa ietvaros tiek īstenoti šādi darbības virzieni:

- investīciju iespējas kopumā;
- cilvēkkapitāls.

3. mērķis: telpiskās vides kvalitātes uzlabošana.

Telpiskā vide ir ne tikai fons notiekošajiem sociālajiem un ekonomiskajiem procesiem, bet arī pamats cilvēka darbībai. Kopīgo darbību kontekstā, kas tiek veiktas ne tikai ITI instrumenta ietvaros, galvenais ir uztvert VMA telpu kopumā un racionāli to pārvaldīt nevis atsevišķu pašvaldību, bet visas teritorijas robežās. Atsevišķu funkciju, kā arī iekšējo un ārējo savienojumu attīstībai jānotiek, lai maksimāli palielinātu ieguvumus visas teritorijas iedzīvotājiem, vienlaikus ievērojot vietējo specifiku.

Tāpat kā sociālajā un ekonomiskajā kontekstā, arī telpiskajā kontekstā ir jāpastiprina VMA potenciāla izmantošana. VMA telpiskās vides izaicinājums ir iedzīvotāju un preču plūsmu pastiprināšanās. Plūsmu intensitātes kontekstā īpaša nozīme ir tādu pasākumu īstenošanai, kas saistīti ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu elektroniski, tādējādi vismaz daļēji samazinot nepieciešamību pārvietoties un mazinot transporta infrastruktūras noslogojumu.

VMA telpisko vidi veido ne tikai dabiskās vides elementi, bet arī tās kultūras mantojums, kas ir jāsauglabā, jāattīsta un jāizplata. Šajā kontekstā visa VMA mērogā svarīgi ir projekti, kas saistīti ar kultūras mantojuma saglabāšanu un kultūras attīstību.

3. mērķa ietvaros tiek īstenoti šādi darbības virzieni:

- mobilitāte;
- dabas un kultūras vide.

ITI stratēģijas finansējums un organizatoriskā struktūra

Galvenais finansēšanas avots investīciju projektiem, kas tiek īstenoti ITI jomā, ir ERAF un ESF, kā arī atsevišķu pašvaldību līdzekļi, kas veido pašu ieguldījumu projektos. ITI īstenošanai piešķirtā summa ir aptuveni 167 miljoni EUR.

ITI instruments tiek īstenots institucionālas partnerības ietvaros, kas noslēgta starp 40 VMA pašvaldībām un kurā VMA ITI pārstāvja lomā ir Varšavas pilsēta. Varšavas pilsētas uzdevumi saistībā ar ITI instrumenta ieviešanu ir šādi:

- ITI starpniek institūcijas lomas izpildīšana VMA reģionālās darbības programmas ieviešanā;
- uzticēto uzdevumu veikšana, ietverot vismaz daļību VMA DP vadošās iestādes līdzfinansējuma projektu atlasē un sadarbību ar šo institūciju projektu atlasē kritēriju sagatavošanā atsevišķiem apakšpasākumiem ITI ieviešanai;
- rūpes par visu dokumentāciju, kas saistīta ar ITI instrumenta ieviešanu, un pasākumiem, kas veikti VMA DP starpniek institūcijas lomā;
- sabiedrības informēšanas pasākumu īstenošana par ITI jomu, saskaņā ar VMA DP noteikumiem.

VMA pašvaldības ir atbalsta saņēmēji, kas tiek piedāvāts saskaņā ar ITI instrumentu. Atsevišķu ITI projektu saņēmēju saraksts būs atkarīgs no konkrētā projekta specifikas un VMA DP noteikumiem.

VMA ITI organizatoriskā struktūra un kompetenču sadalījums ietver:

- VMA ITI vadības komiteju;
- VMA ITI konsultāciju forumu;
- VMA ITI sekretariātu.

VMA ITI sekretariāta darba grupas un uzdevumu grupas vai konsultatīvās un ekspertu grupas tiek ieceltas. VMA ITI vadības komiteja atbild par intervences plānošanu, ieviešanu, koordinēšanu, finansēšanu, novērtēšanu un regulēšanu, izņemot tos uzdevumus, kas pieder Varšavas kā starpniek institūcijas jurisdikcijai. Vadības komitejas uzdevumos ietilpst:

- sniegt atzinumus par VMA ITI stratēģiju un tās izmaiņām;
- piedāvāto kritēriju pieņemšana ITI projektu atlasei konkursa un nekonkurences procedūrā;
- piedāvāto papildprojektu sarakstu pieņemšana, kurus var īstenot ārpus ITI piešķiruma VMA ITI un valsts darbības programmās;
- ziņojumu pieņemšana par VMA ITI stratēģijas uzraudzību un novērtēšanu;
- gada ziņojumu apstiprināšana par ITI instrumenta ieviešanu;
- citu jautājumu izskatīšana, ko norādījis VMA ITI konsultāciju forums vai VMA ITI sekretariāts.

ITI unikalitāte ir saistīta ar faktu, ka ES valstis individuāli izlēma, kā īstenot šo instrumentu. ITI ir adresēta noteiktai pilsētas funkcionālajai teritorijai vai noteiktajai teritorijai, kas ne vienmēr ir atsevišķa administratīva vienība valsts teritoriālajā apgabalā. Polijā tika nolemts īstenot ITI kā dažādu vietējo pašvaldību vienību - pilsētu, novadu, pašvaldību - sadarbību. Tāpēc līdzfinansētos projektus nevar atdalīt citu no cita, jābūt savstarpējai saistībai. Cieša pašvaldību sadarbība radījusi jauna tipa attiecības: padziļinātu integrāciju, samazinātu pašvaldību konkurenci, vēlmi risināt kopīgas problēmas, novērstas bažas par lielās pilsētas dominējošo stāvokli. Šī prakse veicina sadarbības partnerības modeli, tāpēc to kā labo piemēru var izmantot citas NUTS3 vienības, kurās atrodas nozīmīgas pilsētas un piepilsētas teritorijas.⁴⁵

2.4. Labās prakses piemērs - Čehija (Prāgas metropoles areāls)

Dokumenti

- Darbības programma – Prāga izaugsmes pils (Operiční program Praha – pól rústu)⁴⁶
- Prāgas metropoles areāla (PMA) ITI integrētā stratēģija (Integrovaná strategie pro ITI PMO)⁴⁷
- 2014.-2020. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas intervences jomu analīze Prāgas pilsētā (Analýza oblastí pro podporu v rámci politiky soudržnosti na období 2014-2020 v hl. m. Praze)⁴⁸

Rīgas pilsētas pašvaldībā un RMA pārņemamie un izmantojamie piemēri

- Plānošanas mehānisms **funkcionālās pilsētas teritorijas** ietvaros.
- ITI stratēģijā iekļauti svarīgākie **metropoles nozīmes projekti ar augstu gatavības pakāpi.**

Čehijas stratēģiskajā ietvarā 2030. gadam valdība atzīst, ka "izaugsmi virza un, iespējams, turpinās virzīt lielās pilsētas vai apdzīvotu vietu aglomerācijas ar cieši savstarpēji saistītām vidējām un mazām pilsētām". Čehijas stratēģiskais ietvars arī norāda, ka lielās pilsētas parasti ir produktīvākas un tās bieži spēj dot ieguvumu pārējai valstij. Tāpēc ir ļoti svarīgi noteikt integrētas pieejas šīm pilsētu teritorijām, un Čehijas valdība uzņemas proaktīvu lomu šo teritoriju atbalstīšanā. Piemēram, Čehija lielo pilsētu izaugsmei piešķīrusi aptuveni 138 miljonus EUR no kopējā ERAF finansējuma, kas ir augstākais rādītājs ES.

Čehijas un ES partnerības nolīgumā 2014.-2020. gadam arī uzsvērtā vajadzība pēc integrētas attīstības pieejas un pilsētu attiecību stiprināšanas. Tādējādi kopumā šim plānošanas periodam ir izstrādāti 13 integrēti rīki, koncentrējoties uz galvenajām metropoļu teritorijām, pilsētu aglomerācijām un mazākām funkcionālajām pilsētu teritorijām. Turklāt CLLD fondiem ir piesaistītas vietējās rīcības grupas, kas veido sadarbības līgumus starp vietējām pašvaldībām (galvenokārt lauku apvidiem un mazākām pilsētām), privātiem uzņēmumiem un/vai NVO.

45 <https://www.interreurope.eu/policylearning/good-practices/item/3950/integrated-territorial-investments-for-warsaw-metropolis-strict-cooperation-between-40-communes/>

46 https://www.penizeproprahu.cz/wp-content/uploads/2017/02/Programov%C3%BD-dokument-OP-PPR_R5-1.pdf

47 http://www.itipraha.eu/uploads/assets/Integrovan%C3%A1%20strategie%20pro%20ITI%20Pra%C5%BEsk%C3%A9%20metropolitn%C3%AD%20oblasti_verze_1.7_leden2020.pdf

48 http://prahafondy.ami.cz/userfiles/File/budoucnost2014plus/EU_2014_Problemova_analyza_HMP_15-12-11.pdf

Tāpat Čehijai ir darbības programma, kas veltīta metropoles teritorijai – Prāgas darbības programma. ISUD Čehijā ir piešķirti aptuveni 1,5 miljardi EUR no ERAF un ESF finansējuma, kas ir pieejams šādās darbības programmās: Integrētā reģionālā darbības programma; Darbības programmas pētniecībai, izstrādei un izglītībai; Darbības programma uzņēmējdarbībai un inovācijām konkurētspējai; Prāgas darbības programma – izaugsmes pols; Darbības programma nodarbinātībai. Papildu orientējošs piešķirums - aptuveni 0,8 miljardu EUR apmērā - ir pieejams ISUD no Kohēzijas fonda, balstoties uz Darbības programmu videi un Darbības programmu transportam.

Formāli ISUD tiek īstenots, izmantojot divus organizatoriskos mehānismus:

- Prāgas darbības programma - izaugsmes pols;
- 7 ITI – četri koncentrējas uz valsts galvenajām metropoles teritorijām (Prāga, Brno, Ostrava un Pilzene) un trīs koncentrējas uz lielām pilsētu aglomerācijām.

Finansējums ITI īstenošanai tiek piešķirts saskaņā ar iepriekšminētajām darbības programmām. Lai piekļūtu šiem fondiem, tiek sagatavotas ITI stratēģijas funkcionālajām pilsētu teritorijām.

Turklāt ir sagatavoti Teritoriju integrētie attīstības plāni sešu pilsētu funkcionālajām teritorijām: Česke Budejovice, Džihlava, Karlovi Vari, Libereca, Mlada Boļeslava un Zlina. Teritoriju integrētie attīstības plānu pamatā ir Integrētie pilsētu attīstības plāni, kas izstrādāti ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas periodam, bet tiek paplašināti, lai reaģētu uz šo pilsētu plašākās funkcionālās zonas vajadzībām. Tādējādi Čehijas varas iestādes ir izmantojušas ES līdzekļus, lai veicinātu starpjurisdikciju sadarbību pat mazāku pilsētu teritorijās.

ITI Prāgas metropoles areālā

Viens no trim integrētajiem instrumentiem teritoriālās dimensijas piemērošanai un realizēšanai Čehijā ir ITI. Čehijas Republikā ir arī integrēti teritoriālās attīstības plāni un CLLD.

PMA ITI stratēģija koncentrēta uz trim galvenajiem jautājumiem: integrēts transports, civilā aizsardzība no dabas katastrofām un izglītība.⁴⁹ Stratēģiskais redzējums tika definēts kā “tuvu skolai, ērti strādāt, droši mājās!” Stratēģijas globālais mērķis ir savienot PMA centru un ietekmes teritoriju vienā funkcionālā vienībā ar efektīvu sabiedrisko pakalpojumu infrastruktūru. Funkcionālajā vienībā notiks integrētas transporta sistēmas izveide, un tā būs visaptveroši aizsargāta pret dabas katastrofām, vienlaikus ņemot vērā vides veselības aspektus.⁵⁰

Konkrēti mērķi ir noteikti trim prioritārajām jomām: viedais transports, aizsardzība pret dabas katastrofām, izglītības pieejamība un kvalitāte.

ITI stratēģijā noteiktas galvenās prioritātes, ko ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā finansē no ESIF līdzekļiem, jo īpaši no DP Prāga - izaugsmes pols, Integrētās reģionālās darbības programmas un Darbības programmas videi.

Darbības programma Prāga – izaugsmes pols

Viens no PMA ITI stratēģijas finansēšanas mehānismiem ir Darbības programma Prāga – izaugsmes pols.

Čehijas varas iestādēm bija novatoriska pieeja ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda ESIF līdzekļu plānošanai. Tika izstrādāta speciāla PMA darbības programma, pirmkārt, uzsverot, ka galvaspilsēta “ir galvenais reģions Čehijas Republikā”, un, otrkārt, “tās attīstība var ievērojami ietekmēt visas valsts labklājību un attīstības potenciālu.”⁵¹

49 <https://www.itipraha.eu/>

50 https://www.itipraha.eu/uploads/assets/Integrovan%C3%A1%20strategie%20pro%20ITI%20Pra%C5%BEsk%C3%A9%20metropolitn%C3%AD%20oblasti_verze_1.7_leden2020.pdf

51 The Operational Programme Prague – Growth Pole

https://www.penizeproprahu.cz/wp-content/uploads/2017/02/Programov%C3%BD-dokument-OP-PPR_R5-1.pdf;

<https://www.penizeproprahu.cz/eng/>

Prāgas darbības programmas pamatā bija Prāgas pilsētas pašvaldības Stratēģiskās politikas departamenta sagatavots analītisks dokuments (ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas intervences jomu analīze Prāgas pilsētā).⁵²

Prāgas DP prioritārie virzieni un finansējums

Pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovāciju stiprināšana:

ERAF finansējums: 62 492 932 EUR

Mērķis: pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovāciju veicināšana.

- Sekmējot uzņēmumu investīcijas P&I, veidojot saiknes un sinerģiju starp uzņēmumiem, pētniecības un izstrādes centriem un augstākās izglītības nozari, jo īpaši veicinot investīcijas produktu un pakalpojumu attīstībā, tehnoloģiju nodošanu, sociālās inovācijas, eko-inovācijas, sabiedrisko pakalpojumu lietotnes, pieprasījuma stimulēšanu, tīklu veidošanu, kopu izveidi un atvērtās inovācijas ar viedās specializācijas palīdzību un atbalstot tehnoloģisko un lietišķo pētniecību, izmēģinājuma projektus, ražojumu apstiprināšanu to agrīnā izstrādes stadijā, ražošanas spēju palielināšanu un pirmo ražošanu, jo īpaši attiecībā uz svarīgākajām pamattehnoloģijām un universālo tehnoloģiju izplatīšanu.

Ilgspējīga mobilitāte un energoefektivitāte:

ERAF finansējums: 60 477 031 EUR

Mērķis: pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju atbalstīšana visās nozarēs.

- Atbalstot energoefektivitāti, viedu energovadību un atjaunojamo energoresursu izmantošanu sabiedriskajā infrastruktūrā, tostarp sabiedriskajās ēkās un mājokļa sektorā.
- Veicinot zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp ilgtspējīgu multimodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus.

Sociālās iekļaušanas veicināšana un nabadzības apkarošana:

ERAF finansējums: 12 498 586 EUR, ESF finansējums: 13 304 947 EUR

Mērķis: sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju.

- Investējot veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazinot atšķirības veselības stāvokļa ziņā, veicinot sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicinot pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem.
- Sniedzot atbalstu sociāliem uzņēmumiem.
- Uzlabojot piekļuves cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem.

Izglītība un nodarbinātības veicināšana:

ERAF finansējums: 18 143 110 EUR, ESF finansējums: 26 609 894 EUR

Mērķis: veikt investīcijas izglītībā un apmācībā, tostarp profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmju apgūšanu un mūžizglītību, attīstot izglītības un apmācības infrastruktūru.

- Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana, un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienas mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.

Mērķis: ilgtspējīgas nodarbinātības, kvalitatīvu darba vietu un darbaspēka mobilitātes veicināšana.

52 http://prahafondy.ami.cz/userfiles/File/budoucnost2014plus/EU_2014_Problemova_analyza_HMP_15-12-11.pdf

- Vīriešu un sieviešu līdztiesība visās jomās, tostarp attiecībā uz nodarbinātības pieejamību, karjeras izaugsmi, profesionālās un privātās dzīves līdzsvarošanu un vienāda atalgojuma par vienādu darbu veicināšanu.

Papildus Prāgas DP paredzēts tehniskais atbalsts programmas īstenošanai par kopējo summu 8,1 milj. EUR, tādējādi kopējais ERAF un ESF finansējums Prāgas DP īstenošanai veido 201,6milj. EUR.⁵³

2.5. Labās prakses piemērs - Zviedrija (Stokholmas reģions)

Datu avoti

- Stokholmas reģionālās attīstības plāns 2050 (*Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUFSS 2050*)⁵⁴
- ERAF Stokholmas darbības programma 2014–2020 (*Operativa regionalfondsprogrammet Stockholms län 2014-2020*)⁵⁵
- ESF Stokholmas rīcības plāns 2014-2020 (*Regional handlingsplan för Europeiska socialfonden 2014-2020 i Stockholm*)⁵⁶
- Nacionālā sociālā fonda programma investīcijām izaugsmei un nodarbinātībai 2014-2020 (*Nationellt socialfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning 2014-2020*)⁵⁷
- Stokholmas reģiona projektu portfelis 2014-2017 (*Projektportfölj strukturfonderna 2014–2017 i Stockholmsregionen*)⁵⁸

Rīgas pilsētas pašvaldībā un RMA pārņemamie un izmantojamie piemēri

- Laba saikne starp “mīkstajām aktivitātēm”, finansētas pamatā no **ESF**, un “cietajām aktivitātēm”, finansētas pamatā no **ERAF** un **nacionālā finansējuma**.
- Uzsvars uz **inovāciju kapacitātes celšanu**.
- Laba sadarbība starp spēlētājiem **nacionālā un vietējā līmenī**.
- **Starpturpniecība reģionālajā līmenī**.

Stokholmas darbības programma

Stokholmas reģionālās attīstības stratēģija tika izstrādāta 2010. gadā, bet 2015. gadā tā tika atjaunota kā Stokholmas reģionālās attīstības plāns (RUFSS 2050).⁵⁹ RUFSS 2050 ir pamats gan ERAF Stokholmas darbības programmai 2014–2020, gan ESF Stokholmas rīcības plānam.

Darbības programmas prioritārie virzieni

SMA identificētās problēmas galvenokārt ir saistītas ar iedzīvotāju skaita pieaugumu, kā rezultātā rodas jaudas trūkums, sevišķi transporta infrastruktūrā un mājokļu nozarē. Galvenie DP identificētie izaicinājumi ir:

- Zviedrijas inovācijas sistēmas ierobežotā jauda;
- mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) izaugsmes veicināšana un to lomas apzināšana reģionālajā inovāciju sistēmā;
- inovācija kā instruments ietekmes uz klimatu mazināšanai;

53 <http://documents1.worldbank.org/curated/ar/956461580281209888/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Organizational-Models-for-Interjurisdictional-Agreements.pdf>

54 http://www.rufs.se/globalassets/e.-rufs-2050/rufs_regional_utvecklingsplan_for_stockholmsregionen_2050_tillganglig.pdf

55 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e57c81/1527081574820/Operativa%20regionalfondsprogrammet%20Stockholms%20l%C3%A4n%202014-2020.pdf>

56 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e57e97/1527082515179/Regional%20handlingsplan%20f%C3%B6r%20Europeiska%20socialfonden%202014-2020%20i%20Stockholm.pdf>

57 https://www.esf.se/Documents/V%c3%a5ra%20program/Socialfonden%202014-2020/Programinformation/Programme_2014SE05M9OP001_1_2_sv%20Godk%c3%a4nt%20OP.pdf

58 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.276e13411636c95dd933a52/1526903018808/Projektportf%C3%B6lj%20strukturfonderna%202014%E2%80%932017%20i%20Stockholmsregionen.pdf>

59 http://www.rufs.se/globalassets/m.-in-english/kortversion_eng_webb.pdf

- sociālās iekļaušanas veicināšana un kohēzijas stiprināšanu.

Lai risinātu šos izaicinājumus, par prioritāti tiek izvirzīti trīs tematiskie mērķi: pētniecības un tehnoloģiskās attīstības veicināšana, MVU konkurētspējas palielināšana un pāreja uz ekonomisko sistēmu ar zemu oglekļa emisiju līmeni visās nozarēs.

Darbības programmas finansējums

Salīdzinot ar valsti kopumā, Stokholmas ES fondu piešķirtais finansējums ir neliels, un reģions nav atkarīgs no ESIF tādā mērā, kā citi Zviedrijas reģioni. Tā rezultātā ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā uzsvars tika likts uz to, kā nodrošināt pievienoto vērtību no ESIF. Struktūrfondos pārstāvēto ieinteresēto personu starpā tika panākta vienošanās atbilstoši reģionālās viedās specializācijas (RIS3) pieejai un Stokholmas ISUD stratēģijai novirzīt līdzekļus mazākam skaitam ESF un ERAF līdzfinansētu projektu, taču katram projektam piešķirt apjomīgāku finansējumu. ISUD stratēģija pieņem holistisku pieeju, lai nodrošinātu starpnozaru sadarbību un sinerģiju līdzekļu dalīšanā to starpā. Tās mērķis ir ieviest efektīvāku resursu izmantošanas un mobilizācijas veidu ilgtspējīgai pilsētu attīstībai ar retiem prioritāriem reģioniem, galvenokārt uzmanību pievēršot MVU izaugsmes veicināšanai.

Stokholmas ISUD stratēģiju galvenokārt īsteno ERAF darbības plāns. Tomēr gan ERAF, gan ESF DP vispārējais mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu pilsētu attīstību Stokholmas reģionā un abi DP atbalsta ISUD īstenošanu.

Kopumā piešķirts finansējums no ERAF 35,5 miljonu EUR apmērā un no ESF 100 miljonu EUR apmērā.

Darbības programmas izstrādes process

2013. gada janvārī Stokholmas apgabala administratīvā padome, kas ir struktūrfondu partnerības sekretariāts, izveidoja kopīgu reģionālās plānošanas grupu, kurā ietilpa pārstāvji no vairākām organizācijām un kuras uzdevums bija izstrādāt priekšlikumus ERAF DP, veikt analīzi, dokumentāciju un izstrādāt ESF reģionālās rīcības plānu. Plānošanas grupas dalībnieki lielā mērā atspoguļo struktūrfondu partnerības ieinteresētās puses: apgabala administratīvo valdi, Stokholmas apgabala padomi, Zviedrijas pašvaldību asociāciju, Stokholmas pašvaldību, Försäkringskassan (sociālie/veselības pabalsti), Nodarbinātības pakalpojumu centru, Zviedrijas aģentūru ekonomikas un reģionālās izaugsmes veicināšanai, ESF padomi, biznesa apvienības Coompanion un Företagarna un KTH Karalisko tehnoloģiju institūtu. Programmas sagatavošana notika divās integrētās daļās.

Pirmkārt, tika uzsākts process, lai izveidotu pamatu fondu sadarbībai, specializācijai un ERAF un ESF līdzekļu koncentrēšanai reģionā. Plānošanas grupas dalībnieki rīkoja virkni tematisku semināru, kuru pamatā bija reģiona attīstības prioritātes. Otrkārt, tika veikta attīstības tendenču analīze prioritārajās reģionālās attīstības jomās (Länsstyrelsen Stockholm 2015). Šī analīze bija arī pamats reģiona RIS3 stratēģijas izstrādei. Pilsētas ilgtspējīgas attīstības vispārējā mērķa ietvaros analīzē tika noteiktas piecas galvenās sfēras ERAF un ESF finansēšanai: veselīga pilsēta, zaļa pilsēta, vieda pilsēta, iekļaujoša pilsēta un pievilcīga pilsēta. Šīs piecas tēmas ir galvenās, kur ir uzsākti projekti abu darbības programmu ietvaros Stokholmas reģionā.

2013. gadā ERAF DP izstrādes procesā tika organizētas vairākas sēdes, apspriešanas un darbsemināri, piedaloties uzņēmējiem un uzņēmēju asociācijām, sabiedrības locekļiem, civilajam sektoram, valsts iestādēm un reģiona pašvaldībām. Turklāt 2014. gada pavasarī tika organizēta starpnozaru sēde, lai apspriestu ESF reģionālo rīcības plānu. Diskusijās fokuss tika likts uz to, kā nodrošināt ERAF un ESF pievienoto vērtību, un ieinteresētās personas kopumā atbalstīja jēdzienu par lielāku līdzekļu koncentrāciju ar vispārējo ilgtspējīgas pilsētu attīstības mērķi.

ERAF darbības programma un ESF reģionālais rīcības plāns ir iekļauti Zviedrijas ISUD iekšpolitikā. 2008.-2012. gadā valdības pasūtītā iniciatīva “Delegācija ilgtspējīgām pilsētām” tika īstenota, izmantojot dažādus pasākumus visā valstī, lai veicinātu ilgtspējīgu pilsētu attīstību. Galīgajā ziņojumā secināts, ka galvenais ilgtspējīgas pārejas šķērslis pilsētās ir starpnozaru sadarbības trūkums. Lai panāktu ilgtspējīgu pilsētu attīstību visās jomās, ir svarīgi, lai pašvaldības pieņemtu holistiskāku un

sistēmiskāku perspektīvu. Viens no ziņojuma ieteikumiem bija izveidot platformu ilgstošai sadarbībai pilsētu ilgtspējīgai attīstībai (Delegationen för hållbara städer 2012). Tā rezultātā tika izveidota “Pilsētas ilgtspējīgas attīstības platforma”, kas ir sadarbības iniciatīva starp piecām galvenajām valsts iestādēm, kas ir atbildīgas par ar ISUD saistītajiem jautājumiem: Nacionālo mājokļu pārvaldi, Vides aizsardzības aģentūru, Enerģētikas aģentūru, Satiksmes pārvaldi un Ekonomiskās un reģionālās izaugsmes aģentūru. Aktivitātes ietver uz dažādiem jautājumiem vērstu sanāksmju organizēšanu visās valsts pilsētās. 2016. gada laikā tika noorganizētas vairākas sanāksmes saistībā ar mājokļu jautājumiem. Platformas sadarbība ir paredzēta, lai atbalstītu integrētu stratēģiju ilgtspējīgai pilsētu attīstībai, tostarp procesu atbalstu SUD iniciatīvām ERAF un ESF ietvaros.

Darbības programmas ieviešanas process

Uzsākot ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodu, plānošanas grupa, kas darbojās DP attīstības jomā, tika pārveidota par reģionālu “mobilizācijas grupu”, kuras uzdevumi bija palīdzēt struktūrfondu partnerībai un tās sekretariātam mobilizēt un sazināties ar potenciālajiem finanšu saņēmējiem, un sniegt palīdzību projektu piedāvājumu sagatavošanā. Tas bija plānošanas posma rezultāts, kurā tika izvirzīti četri galvenie pamatprincipi ERAF un ESF ieviešanai reģionā:

- resursu koncentrācija;
- uzmanība vērsta uz MVU un darba tirgus attīstību;
- sinerģija starp ERAF un ESF;
- proaktīva projektu uzsākšana (Stokholmas modelis).

Viens no proaktīvā Stokholmas modeļa aspektiem ir uzmanības vēršana uz vietējo pašvaldību iesaisti ERAF un ESF projektu izstrādē un īstenošanā. Stokholmas pašvaldība un Pašvaldību savienība ir pārstāvēta mobilizācijas grupā. Vadošās iestādes izsludina mērķētus projektu uzsaukumus, lai pievērstos kādai no piecām identificētajām stipro pušu sfērām. Apmēram divus līdz sešus mēnešus pirms katra uzsaukuma mobilizācijas grupa aicina plašu ieinteresēto personu grupu uz pirms-mobilizācijas sanāksmi par attiecīgo ISUD prioritāti. Sanāksmē tiek apspriesti galvenie izaicinājumi konkrētajā reģionā, kā arī sākotnējās projekta idejas šo problēmu risināšanai. Galvenais mērķis ir apvienot ieinteresētās personas sadarbībai 1-3 (atkarībā no uzaicinājuma) projektu ietvaros. Turpmākajā projektu pieteikumu izstrādes procesā uzsvars tiek likts uz pašvaldību iesaistīšanu kā projektu īpašniekus vai partnerus, kas tiek darīts ar mērķi nodrošināt, lai ilgtermiņā projekti paliktu publiskā sektora īpašumā. Kad mobilizācijas grupa ir novērtējusi, ka projektu izstrādē noticis pietiekams progress, vadošā iestāde sadarbībā ar sekretariātu izsludina uzaicinājumu iesniegt pieteikumus. Principā uzaicinājums ir atvērts visiem pretendentiem, taču vairumā gadījumu tiek iesniegti tikai tie pieteikumi, kuros iesaistīta mobilizācijas grupa. Šī pieeja atšķiras no citiem Zviedrijas reģioniem, kur mobilizācijas process sākas tikai pēc tam, kad ir izsludināts uzaicinājums un kur netiek vērsts tik liels fokuss uz līdzekļu koncentrēšanu pāris projektiem.

Finanšu instrumenti tiek īstenoti kā daļa no ERAF DP katrā no astoņiem Zviedrijas NUTS2 reģioniem. Katrā reģionā finanšu instrumentus pārvalda nacionālās organizācijas Almi Invest reģionālais birojs. Almi Invest Stockholm ir izveidojis jaunu fondu, kas pašreizējā programmas periodā būs tiešāk vērsts uz MVU investīciju sākumposmu. Galvaspilsētas reģionā, tāpat kā citviet valstī, nepieciešamību pēc riska kapitāla ieguldījumiem agrīnā posmā nespēj nodrošināt privātais sektors, tādēļ fonds atbalsta SUD stratēģijas īstenošanu, kas vērsta uz MVU izaugsmi. Stokholmas reģionā nav apspriesta iespēja izmantot CLLD vai vairāku fondu pieeju.

Darbības programmas novērtējums

2014.-2017. gada periodā struktūrfondu partnerība bija piešķīrusi finansējumu 23 ESF un 10 ERAF projektiem 110 miljonu EUR apmērā. Ar projektu saturu iespējams iepazīties projektu portfelī.⁶⁰

Piešķirtas aptuveni divas trešdaļas no ERAF budžeta. Kopumā mobilizācijas grupai izdevās sasniegt vēlamos rezultātus, izmantojot proaktīvo pieeju, lai radītu mazāk un stratēģiski mērķtiecīgus projektus. Dažos gadījumos struktūrfondu partnerība tomēr noraidīja projektu pieteikumus, jo tajos netika

60

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.276e13411636c95dd933a51/1526903018731/Project%20portfolio%20in%20the%20Stockholm%20region%202014-2017.pdf>

demonstrēta pietiekama uz sadarbību un stratēģiju orientēta pieeja. Šādos gadījumos pretendentiem tika dota iespēja pārstrādāt savus projektu pieteikumus.

Struktūrfondu partnerība ir pasūtījusi ESF un ERAF projektu īstenošanas Stokholmā novērtējumu, kuru pastāvīgi veic neatkarīgs konsultants. Novērtējuma mērķis ir izvērtēt, vai četri galvenie principi, kas definēti programmas izstrādē, ir veicinājuši integrētāku stratēģisko pasākumu īstenošanu. Atsevišķs novērtējums tiks veikts arī attiecībā uz ERAF pieeju Zviedrijā, t.i., Stokholmā, Skåne-Blekinge un Västerverige. 2016. gada oktobrī tika izstrādāts uzaicinājums iesniegt pieteikumus šim novērtējumam.

Stokholmā ieviešot četrus ERAF un ESF īstenošanas principus (resursu koncentrācija, uzmanība pievērsta MVU un darba tirgum, sinerģija starp ERAF un ESF, proaktīva projektu uzsākšana), struktūrfondu partnerība ir mainījusi savu pieeju projektu atlasē. Dažos gadījumos vadošā iestāde ir apstiprinājusi pieteikumus, kurus starpniekinstitūcija pēc tam ir noraidījusi, visbiežāk sadarbības un koordinācijas nepietiekamas demonstrācijas dēļ. Pētījumu ietvaros intervētie uzsver šo struktūrfondu partnerības pieeju kā labu praksi, t.i., viņus neuztrauc tas, ka var tikt noraidītas reģionā ievērojamas personas un tās var tikt lūgtas uzlabot savus pieteikumus.

Faktu, ka ISUD stratēģija kļuvusi par integrētu DP daļu, reģiona ieinteresētās puses uzskata par priekšrocību. ERAF regulas 7. pants nav kļuvis par papildu elementu, kas jāņem vērā, izstrādājot un īstenojot DP, jo ISUD ir DP vispārējais mērķis. To veicināja arī esošā reģiona integrētā reģionālās attīstības stratēģija RUFSS 2050.

Lai nākotnē uzlabotu līdzīgus noteikumus, ir ierosināts, ka būtu vairāk jāatbalsta integrētākas institucionālās un administratīvās struktūras. Tas integrēšanai ietvertu uzlabotu struktūras fondu ieviešanu. ESF un ERAF resursu apvienošana vienā un tajā pašā projektā ir izrādījusies pārāk sarežģīta attiecībā uz administratīvo slogu, ko tā uzliek saņēmējiem. Tomēr, izmantojot vienu un to pašu starpniekinstitūciju, ir bijis iespējams pieņemt stratēģiskāku pieeju un nodrošināt sinerģiju starp fondiem Stokholmā.

2.6. Labās prakses piemērs - Lietuva (Kauņas pilsēta)

Datu avoti

- Kauņas reģiona integrētās teritoriālās attīstības programma (*Kauno regiono integruota teritoriju vystymo programa*)⁶¹
- Kauņas pilsētas integrētā teritoriālās attīstības programma (*Kauno miesto integruota teritoriju vystymo programa*)⁶²

Rīgas pilsētas pašvaldībā un RMA pārņemamie un izmantojamie piemēri

- **ITI īpaši izvēlētajām pilsētas teritorijām.**
- Laba sadarbība starp **spēlētājiem nacionālā un vietējā līmenī**, vietējās kopienas pārstāvošo organizāciju iesaiste.
- **Sabiedrības virzītas vietējās attīstības** (CLLD) instrumenta izmantošana.
- **Finanšu instrumentu izmantošana** komersantu un fizisko personu līdzfinansētajiem ieguldījumiem.

Kauņas integrētās teritoriālās attīstības programma

ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas periodā Lietuva īstenoja teritoriāli mērķtiecīgu ieguldījumu programmu, kas bija vērsta uz atsevišķiem reģionālajiem centriem. Tomēr valsts lielākās pilsētas nevarēja izmantot šo iespēju, un tām piešķirto līdzekļu apjoms uz vienu iedzīvotāju bija ievērojami mazāks, salīdzinot ar mazajām un vidējām pilsētām un lauku rajoniem. Piecas lielākās Lietuvas pilsētas apdzīvo 40% no visiem Lietuvas iedzīvotājiem, tādēļ vajadzība uzlabot dzīves apstākļus un

61 <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1c28b56056fe11e5825682aa0fc6b8d5>

62 <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/12e91c70bb6b11e5a6588fb85a3cc84b/ghPhsdqDfR>

ekonomiskos sniegumus šajās pilsētās ir acīmredzama. ITI piedāvā iespēju veikt mērķtiecīgus teritoriālus ieguldījumus, tādējādi veicinot pasākumu sinerģiju.

Kauņas reģiona integrētās teritoriālās attīstības programma⁶³ (turpmāk – stratēģija) ir vērsta uz divām pilsētas apkaimēm. Šīs teritorijas tika izvēlētas, pamatojoties uz publiskās infrastruktūras un publiskās telpas koncentrāciju un teritoriju ekonomisko potenciālu. Abas mērķa apkaimes (Aleksotas un Zaliakalnis) atrodas netālu no vēsturiskā pilsētas centra, un tās var uzskatīt par tradicionālām apkaimēm ar skaidri noteiktām robežām un savu individuālo identitāti. Mērķa apkaimēs ir daudz dažādu publisko telpu un atpūtas zonu, taču tajās ir arī atsevišķas pamestas rūpniecības teritorijas, kuras, ņemot vērā to ģeogrāfisko atrašanās vietu, vairs nav piemērotas savu funkciju veikšanai un būtu pārveidojamas, lai labāk iederētos dzīvojamo māju tipa mikrorajonos. Saskaņā ar Kauņas pilsētas ģenerālplānu abas apkaimes būtu jāturpina attīstīt, un tām vajadzētu funkcionēt kā dzīvojamiem rajoniem, kuros atrodas arī daži mazie uzņēmumi.

Stratēģijas mērķis ir nostabilizēt iedzīvotāju skaita samazināšanos, uzlabojot dzīves vidi. Paredzams, ka tas piesaistīs vairāk cilvēku dzīvošanai pilsētas iekšienē. Šobrīd jaunieši un ģimenes biežāk izvēlas emigrēt vai dzīvot pilsētas nomales guļamrajonos, izraisot aizvien pieaugošu pilsētas funkcionālo diferenciāciju un izrietošās problēmas saistībā ar gaisa piesārņojumu, autostāvvietu infrastruktūru utt.

Kauņas integrētā teritoriālās attīstības programma tiek īstenota, izmantojot ITI mehānismu. Stratēģijas ietvaros projektu finansēšanā ir iesaistīti ERAF, KF un ESF fondi. Stratēģija aptver 7 no 10 ieguldījumu prioritātēm, kas apskatītas Lietuvas darbības plānā 2014-2020.

Stratēģijas finansējums

ES finansējums sastāda vairāk nekā 75% no kopējā stratēģijas budžeta. No ERAF piešķirts finansējums 83 229 688 EUR apmērā, no ESF – 142 530 EUR apmērā un no KF – 8 441 130 EUR apmērā.

Vietējais sabiedriskais ieguldījums stratēģijā ir aptuveni 23%, paredzams, ka no privātā sektora tiks piešķirti tikai 1,5%. Programmā ir iekļauti projekti, kurus plānots finansēt, izmantojot finanšu instrumentus, bet piešķirtie finanšu instrumenti nav iekļauti stratēģijas rīcības plānā un tās budžetā. Aizdevumi tiks izmantoti, lai finansētu projektus, kuru mērķis ir uzlabot energoefektivitāti sabiedriskajās un privātajās daudzdzīvokļu ēkās; par aizdevuma instrumentu atbild valsts līmeņa iestāde ar pieredzi finanšu instrumentu izmantošanā citos DP pasākumos. Kopējais līdzekļu apjoms, kuru paredzēts piešķirt, izmantojot finanšu instrumentus, ir aptuveni 33 miljoni EUR.

Stratēģijas ietvaros tika paredzēts izmantot arī CLLD metodi, tomēr programmās nav paredzēts budžets CLLD īstenošanai. Kauņas kopienas stratēģiju budžets tiek saskaņots tieši ar Lietuvas Republikas Iekšlietu ministriju (t.i., starpniekinstitūciju, kas rīkojas vadošās iestādes vārdā ITI un CLLD pieejas ziņā).

Stratēģijas izstrādes process

Galvenā par stratēģijas izstrādi atbildīgā iestāde bija Kauņas pilsētas pašvaldība.

Balstoties uz integrētās teritoriālās attīstības programmas sagatavošanas vadlīnijām⁶⁴ (kuras sagatavoja Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrija), projektēšanas procesā tika iesaistītas arī vietējās kopienas un citi vietējie dalībnieki. Abās mērķa apkaimēs jau kādu laiku ir aktīvas kopienas, tāpēc tās jau no paša sākuma bija ļoti iesaistītas stratēģijas plānošanas procesā. Sabiedrības aktīva iesaistīšanās bija viens no faktoriem, kas ietekmēja galējo apkaimju izvēli (t.i., kuras apkaimes tiks aplūkotas).

Tomēr nebija nevienas organizācijas ar vietējās rīcības grupas statusu, tāpēc stratēģijas izstrādes procesā tika izveidotas divas vietējās rīcības grupas (Aleksotas un Zaliakalna apkaimēm). Rīcības grupu izveides procesu galvenokārt vadīja vietējās kopienu organizācijas, kuras šajā procesā nesaskaras ar vērā ņemamiem izaicinājumiem, izņemot laika trūkumu, tāpēc vietējo kopienu organizācijām bija mazāk iespēju tikties ar potenciālajiem partneriem un Kauņas pašvaldību (kas ir ieinteresētā puse abās vietējās rīcības grupās), lai piesaistītu partnerus, sevišķi no korporatīvā segmenta. Rīcības grupas tika izveidotas 2015. gadā.

63 <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1c28b56056fe11e5825682aa0fc6b8d5>

64 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/fcfdad300b9a11e497f0ec0f2b563356?jfwid=191fum7vkm>

Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrija sniedza norādījumus par Integrētās teritoriālās attīstības programmas izstrādi un īstenošanu. Kauņas pilsētas pašvaldības administrācija visā projektēšanas procesā tika iesaistīta konsultācijās ar Iekšlietu ministriju. Iekšlietu ministrijas norādījumi tika atzīti par lietderīgiem un palīdzēja pašvaldībai izveidot stratēģiju atbilstoši ESIF prasībām. Stratēģijas konkrētie mērķi tika noteikti, pamatojoties uz Kauņas pilsētas ģenerālplāna monitoringa datiem un SVID analīzi.

Stratēģijas apstiprināšana ietvēra trīs likumdošanas procesa līmeņus. Vispirms stratēģiju apstiprināja Kauņas Dome, pēc tam Kauņas Reģionālā padome un Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrs. Turklāt pirms stratēģijas apstiprināšanas plānotie pasākumi bija jāaskaņo ar attiecīgajām ministrijām, kas atbild par saistītajām ekonomikas nozarēm. Ministrijas apstiprinājumā bija jāiekļauj paziņojums par to, ka stratēģijas pasākumi plānoti saskaņā ar DP prasībām un valsts stratēģijām un ka plānotais līdzekļu pieprasījums izstrādāts saskaņā ar ESIF un valsts budžeta pieejamību.

Ievērojot Iekšlietu ministrijas norādījumus, pašvaldība stratēģijas izstrādes procesā iesaistīja vietējās kopienas un citas vietējās ieinteresētās puses. Iesaistītās puses tika iepazīstinātas ar stratēģiju vai atsevišķiem tās pasākumiem un tika uzklauti komentāri un atsauksmes. Citi pasākuma dalībnieki, tostarp profesionāli arhitektūras, pilsētas plānošanas un uzņēmējdarbības jomā, sniedza pašvaldībai vērtīgus padomus, tādējādi uzlabojot stratēģijas galīgo versiju, lai gan ieteikumu ieviešana nebija obligāta stratēģijas izstrādātājam. Lai gan Kauņas pilsētas pašvaldībai bija iepriekšējā pieredze, sadarbojoties ar vietējām ieinteresētajām pusēm, tik liela šo ieinteresēto personu iesaistīšana plānošanas procesā bija jauna pieeja. Tādējādi pašvaldība pavadīja vairāk laika un enerģijas, koordinējot procesu, nekā viņi būtu tērējuši, sekojot savai iepriekšējai praksei. Tomēr, neraugoties uz dažiem trūkumiem, galīgais rezultāts ir visu šo pūļu vērts, jo vietējās pašvaldības uzskata, ka tām ir kopienas atbalsts un ka stratēģija nav tikai kārtējais administratīvais dokuments. Tajā pašā laikā vietējās kopienas jūtas kā stratēģijas ieinteresētās puses un piekrīt, ka stratēģijas izstrādes procesā no vietējām varas iestādēm tās ir saņēmušas ievērojami vairāk informācijas, nekā jebkad agrāk, lai gan to loma lēmumu pieņemšanas procesā bija ierobežota.

Stratēģija ietver kvantitatīvus ietekmes un rezultātu rādītājus. Šie rādītāji mēra pozitīvās iedzīvotāju skaita izmaiņas, pieaugošo jaunu uzņēmumu reģistrāciju skaitu uz 1000 iedzīvotājiem, palielinātus mājāsaimniecību ienākumus un samazinātu gaisa piesārņojumu. Visi ietekmes un rezultātu rādītāji tiek mērīti pilsētas līmenī, atspoguļojot cerības, ka investīcijas mērķa apkaimēs pozitīvi ietekmēs visu pilsētu. Izvēlētie rādītāji ir atkarīgi no dažādiem faktoriem un reprezentē integrēto pieeju, taču, no otras puses, vairāku faktoru klātbūtne var radīt grūtības, nosakot, cik lielā mērā izstrādātā stratēģija veicina vēlamās izmaiņas. Ņemot vērā to, ka stratēģijas galvenais mērķis ir piesaistīt vairāk cilvēku dzīvot Kauņas pilsētā, iespējams, būtu jāpievieno arī daži kvalitatīvie rādītāji, kas mēra iedzīvotāju uztveri par savu apkārtni, apmierinātību ar izmaiņām un jaunu pakalpojumu pieejamību. Šādi pasākumi palīdzētu noteikt, vai stratēģija varēja palīdzēt sasniegt galveno mērķi: uzlabot dzīves kvalitāti.

Šobrīd stratēģija ir apstiprināta kā daļa no Kauņas pilsētas Stratēģiskās attīstības plāna un ir pilnībā integrēta ar citiem plānošanas dokumentiem.

Stratēģijas ieviešanas process

Kauņas integrētās teritoriālās attīstības programmas īstenošanu vada Kauņas pilsētas pašvaldība pašreizējā kapacitātē. Stratēģijas īstenošanai nav paredzēts izveidot jaunas struktūras, taču stratēģijas izstrādes procesā tika izveidotas vietējās rīcības grupas abām mērķa apkaimēm, kas ir atbildīgas par vietējo rīcības stratēģiju īstenošanu saskaņā ar CLLD pieeju kā daļu no visas stratēģijas. Stratēģiju var uzskatīt par atsevišķu projektu kopumu, kas tiek īstenoti saskaņā ar tipiskajām prasībām ESIF finansētajiem projektiem. Lai gan plānotie pasākumi tiks finansēti dažādos ceļos, tie ir telpiski saistīti un ietekmē viens otru, piemēram, pirms ceļu uzlabošanas būtu jāveic kanalizācijas sistēmas uzlabošanas darbi utt. Līdz ar Iekšlietu ministriju, Kauņas pilsētas pašvaldība ir atbildīga arī par stratēģijas uzraudzību.

Stratēģija ietver finansējamo projektu sarakstu. Formāli Kauņas pilsētas pašvaldība bija atbildīga par darbību atlasīšanu saskaņā ar ERAF regulas 7. pantu, tomēr, ņemot vērā to, ka pašvaldība netika iecelta par starpniek institūciju, katrs projekts tika noteikts tikai pēc intensīvām konsultācijām ar starpniek institūcijām, kas atbild par ESIF saistītajās jomās. Atlasītos projektus oficiāli apstiprināja

vietējās, reģionālās un valsts iestādes. Tomēr tas nenozīmē, ka uzskaitītie projekti nekavējoties tiks finansēti; katram projektam ir jābūt dokumentācijai, pamatojoties uz DP prasībām un saistītajiem dokumentiem, un vienošanos ar saņēmējiem noslēgs par DP vadību atbildīgās valsts līmeņa struktūras.

Stratēģija izmanto CLLD kā piegādes mehānismu. Izmantojot CLLD, tiks īstenotas divas vietējās rīcības stratēģijas Aleksotas un Zaliakalna apkaimēs, tomēr Kauņas pilsētas stratēģijas kopējais budžets neietver piešķirumus šo vietējo rīcības stratēģiju īstenošanai. Vietējo rīcības stratēģiju īstenošanai paredzētie līdzekļi tiek noteikti ārpus stratēģijas, lai gan līdzekļi tiks piešķirti saskaņā ar DP.

Stratēģijas ieviešana uzsākta 2016. gada otrajā pusē.

Stratēģijas novērtējums

Intensīva sabiedrības iesaistīšanās stratēģijas izstrādes procesā bija jauns un izaicinošs uzdevums. Pilsētas līmeņa iestādēm, kas atbildīgas par stratēģijas izstrādi, bija jānodrošina sadarbība ar iesaistītajām pusēm, vienlaikus izstrādājot stratēģijas saturu, turklāt kopienas locekļu un citu kopienas organizāciju līdzdalība nozīmēja, ka daudzos gadījumos vienā projektā uzsvars tika likts uz ļoti specifiskiem elementiem, nevis uz stratēģisku pieeju apkaimes attīstībai. Tajā pašā brīdī laika trūkuma un pieredzes trūkuma dēļ apspriešanās process zināmā mērā izpaudās vien kā vietējo varas iestāžu lēmumu izplatīšana. Tas var radīt situāciju, kad vietējām kopienām trūkst iesaistes sajūtas, lai gan tās ir daļa no stratēģijas un parasti pieņem visus plānotos pasākumus. Kopumā tagad, kad stratēģijas izstrādes posms ir beidzies, var secināt, ka sabiedrības iesaistīšanās palīdzēja veidot labāku stratēģiju.

Kauņas pilsētas pašvaldība saskaras ar vairāk izaicinājumiem, nekā paredzēts, saskaņojot atsevišķus projektus un to finansējumu ar vairākām valsts līmeņa institūcijām. Lietuvā nav atsevišķu ITI ieviešanas pārvaldības struktūru. Tas nozīmē, ka, lai gan ITI stratēģijās ir definēti ESIF ieguldījumi konkrētām jomām, kad nepieciešams finansēt katru konkrēto projektu, Kauņas pilsētas pašvaldībai ir jāievēro tādas pašas administratīvās procedūras kā jebkuram citam nekonkurējošam sabiedriskam projektam, ko ESIF finansē DP ietvaros. Tādējādi pilsētu līmeņa iestādēm stratēģijas ietvaros katrs projekts jāaskaņo ar dažādām DP.

Kopumā stratēģijas izstrādes process tiek uzskatīts par veiksmīgu, un integrēta pieeja, šķiet, darbojas labi pilsētu investīciju plānošanā. Tomēr izvēle izmantot pašreizējo DP vadības sistēmu stratēģijas īstenošanai var izraisīt dažus negaidītus jautājumus par savlaicīgu projektu finansēšanu un visas stratēģijas efektīvu ieviešanu.⁶⁵

65 https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/integrated_strategies/annex_4_strategy_fiches.pdf

3. RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS UN RĪGAS METROPOLES AREĀLA REĢIONĀLĀ ATBALSTA VAJADZĪBU ANALĪZE

Galvenie secinājumi

- Rīgas pilsētas pašvaldības un RMA reģionālā atbalsta vajadzību analīze balstīta uz plānošanas dokumentiem, tai skaitā **Rīcības plānu RMA attīstībai, Rīgas attīstības programmu 2021.-2027. gadam** un intervijām ar Rīgas pilsētas pašvaldību.
- Analizējot reģionālā atbalsta vajadzības, ņemts vērā **ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda finansējums**, kā arī **Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) Latvijas plāna ietvaros** plānotais finansējums.
- ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projekts paredz, ka 5.1.1 SAM ietvaros tiks atbalstīti ieguldījumi **uzņēmējdarbības infrastruktūrā, kultūras un dabas mantojumā balsfīto pakalpojumu pieejamības veicināšanā**, kā arī **integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā un jauni un inovatīvi risinājumi**, kombinējot investīcijas gan infrastruktūrā, gan IKT risinājumiem.
- Lielākās vajadzības integrētās un ilgtspējīgās metropoles attīstības jomā, ņemot vērā gan funkcionālās teritorijas darbības īpatnības, gan klimata izaicinājumus, ir **saistītas ar mobilitāti**, savukārt no 5.1.1. SAM atbalstāmas tikai dažas no mobilitātes aktivitātēm un pārējās plānotās mobilitātes aktivitātes finansējamas no citiem SAM.
- **Attīstības vajadzības vairākkārt pārsniedz pieejamos resursus** publisko ieguldījumu veikšanai, piemēram, ANM projektu priekšlikumi no Rīgas pilsētas pašvaldības un Rīgas plānošanas reģiona ir par kopējo summu 1.6 miljardi EUR, savukārt Latvijas ANM plānā iekļautas Rīgas pilsētas pašvaldības aktivitātes summu 135.7 milj. EUR apmērā un Rīgas plānošanas reģiona aktivitātes 12.8 milj. EUR apmērā, kopā 148.5 milj. EUR, kas veido 9% no pieteikto projektu summas.
- Ņemot vērā ierobežoto finansējumu, pašvaldību noteiktās prioritātes un 5.1.1. SAM ietvaru, lielāka prioritāte ir projektiem, kas **tieši vai netieši atbalsta uzņēmējdarbību un sekmē privātās investīcijas**, attiecas uz daudzfunkcionālo infrastruktūru, satur jaunus un inovatīvus risinājumus.

Šajā sadaļā analizētas Rīgas pilsētas pašvaldības un RMA reģionālā atbalsta vajadzības, izejot no Rīgas un metropoles plānošanas dokumentos noformulētajām attīstības prioritātēm, Eiropas Savienības Atjaunošanas un noturības mehānisma projektu idejām, RMA apvienībā ietilpstošo pašvaldību sadarbības projektu idejām, un vienlaikus ņemtas vērā rīcības plāna izstrādes procesā definētās prioritārās jomas:

- 1) mobilitāte (veloinfrastruktūra, mobilitātes punkti);
- 2) vide/pielāgošanās klimata pārmaiņām (t.sk. zaļās infrastruktūras risinājumi);
- 3) tūrisms/rekreācija/brīvā laika pavadīšanas iespējas (t.sk. zaļo koridoru savienošana, ūdensmalu attīstība);
- 4) sociālie pakalpojumi (t.sk. pirmsskolas izglītības iestādes);
- 5) konkurētspēja/uzņēmējdarbība;
- 6) tehniskās infrastruktūras attīstība (t.sk. ūdensapgāde un kanalizācija).

ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projektā ir noteikts SAM, kas atbalsta integrētās investīcijas ilgtspējīgajā pilsētu attīstībā pilsētu funkcionālo teritoriju ietvaros, 5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”. Attiecīgi šajā sadaļā tiek uzsvērtas aktivitātes, kas atbilst 5.1.1. SAM noteiktajām prioritātēm un aktivitātēm. Kā arī ņemot vērā, ka Rīgas un Pierīgas ANM projekti iekļauti Latvijas ANM plānā, taču tie realizējami vairākām pašvaldībām un

institūcijām savstarpēji sadarbojoties, pievēršama uzmanība šo projektu īstenošanas mehānismiem un citu projektu integrācijai ar tiem, panākot būtiskāku kopējo efektu.

3.1. 5.1.1. SAM prioritātes

5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”⁶⁶ plānots īstenot, piemērojot ilgtspējīgas pilsētvides ieviešanas mehānismu “Funkcionālās pilsētu teritorijas” (*Functional urban area*). Funkcionālā pilsētas teritorija ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši Stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam un to apkārtējās teritorijas (var būt arī vienas vai vairāku pašvaldību vai to teritoriālo vienību ietvaros), starp kurām pastāv ikdienas darba spēka migrācija vai kopīgs pakalpojumu tīkls.

5.1.1. SAM ietvaros ir atbalstāmi integrēti, kompleksi ieguldījumi līdzsvarotas reģionālās attīstības veicināšanai, paredzot tādas komponentes kā:

- uzņēmējdarbības veicināšana;
- infrastruktūras un publiskās ārtelpas risinājumu attīstība;
- pašvaldību kapacitātes veicināšana;
- viedie risinājumi.

Atbalstāmas investīcijas uzņēmējdarbības attīstībai reģionos – ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar komersantu pieprasījumu un balstoties uz teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm. Ir atbalstāma arī investīciju piesaistei nepieciešamā industriālo teritoriju sakārtošana, t.sk. ceļu infrastruktūra.

5.1.1. SAM ietvaros atbalstāma kultūras pakalpojumu pieejamības veicināšana, īpašu uzmanību pievēršot esošo kultūras objektu darbības uzlabošanas un darbības efektivitātes palielināšanas pasākumiem. Atbalstāmi ieguldījumi arhitektūras, arheoloģijas, vēstures, kā arī pilsēt būvniecības pieminekļos ar mērķi pilnveidot objektā nodrošinātos pakalpojumus, kā arī jaunu pakalpojumu izveide, paplašinot kultūras un dabas mantojuma saturisko piedāvājumu.

Atbalstāmi integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā, identificējot primāri svarīgās vietas, kur ieguldījumi var sniegt vislielāko atdevi, palielināt sabiedrības drošību vai veicināt multifunkcionālu infrastruktūras risinājumu izveidi dzīves vides kvalitātes uzlabošanai, kas var ietvert arī zaļās un zilās infrastruktūras risinājumus, tai skaitā Baltijas jūras piekrastē. Publiskās ārtelpas attīstība ietver arī teritorijas funkcionalitātes uzlabošanu, veicinot pie atjaunotās publiskās ārtelpas esošo privātā sektora piedāvāto pakalpojumu attīstīšanu vai jaunu pakalpojumu sniedzēju saimnieciskās darbības uzsākšanu.

Lai pielāgotos izmaiņām pēc administratīvi teritoriālās reformas (ATR) īstenošanas, 5.1.1. SAM ietvaros ir atbalstāmi ieguldījumi plānošanas reģionu un pašvaldību darbības efektivitātes uzlabošanā, t.sk. jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšanai, administratīvo pakalpojumu, sabiedriskā transporta, sabiedriskās drošības, izglītības, komunālo u.c. pakalpojumu nodrošināšanai, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem. Lai veidotu risinājumus ar reģionālā mēroga ietekmi, iecerēts, ka katrā plānošanas reģionā pilotveidā tiks ieviesti jauni un inovatīvi risinājumi pašvaldību darbības jomās.

Pašvaldību un plānošanas reģionu darba efektivitātes uzlabošanai 5.1.1. SAM ietvaros paredzēts celt plānošanas reģionu un pašvaldību speciālistu kapacitāti.

Kopējais pieejamais finansējums ar nacionālo līdzfinansējumu: ir 179 016 526 EUR. Pieejamais ES fondu finansējums (85%): 152 164 047 EUR. Norādītais finansējums ir indikatīvs, jo vēl turpinās ES fondu plānošanas dokumentu saskaņošana.

66 Darbības programma Latvijai 2021.–2027. gadam, https://www.esfondi.lv/upload/2021-2027/darbibas-programma_29.10.2020.docx

Viena no 5.1.1.SAM aktivitātēm, kur uzsvērts integrētās plānošanas un ieviešanas aspekts pilsētu funkcionālo teritoriju ietvaros, ir aktivitāte “Viedās pašvaldības”. Aktivitātes mērķis ir, sniedzot ieguldījumu Latvijas viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšanā, stimulēt pašvaldības integrēt viedus risinājumus projektu īstenošanā jomās, kas saistītas ar pašvaldības funkciju īstenošanu un pašvaldības pakalpojumu nodrošināšanu, lai efektīvizētu pašvaldības sniegtos pakalpojumus un modernizētu to sniegšanas veidu, kas būtu vērsti uz pašvaldības ilgtspējīgu attīstību un konkurētspējas celšanu.

Aktivitātes ietvaros atbalsts tiek sniegts jomās, kas tieši saistītas ar likumā “Par pašvaldībām” noteikto autonomo funkciju īstenošanu.

Projektu ietvaros jāizveido sadarbība ar citām pašvaldībām, pašvaldības iestādēm, komersantiem, augstskolām, zinātniskajām institūcijām, nevalstiskajām organizācijām. Projektu atlasē papildus punkti sniedzami pašvaldību projektiem, kas plānoti īstenot vairākām pašvaldībām kopā (pašvaldību funkcijas un pakalpojumi ir gandrīz vienādi, ir ekonomiski pamatoti pašvaldībām apvienoties un īstenot kopīgus projektus, aptverot plašāku teritoriju, lielāku iedzīvotāju skaitu). Šādiem projektiem varētu būt lielāks projekta maksimālais finansiālais apmērs.

SIA “Rīgas meži” projekta ideja aktivitātei “Viedās pašvaldības”

Projekta mērķis ir, virzoties uz klimata neitrālu pilsētu un piepilsētu, viedi plānot, attīstīt un apsaimniekot Rīgas un Pierīgas teritoriju zaļo infrastruktūru, uzlabojot iedzīvotāju dzīves vidi, piesaistīt galvaspilsētai un sadarbības pašvaldībām Latvijas un ārvalstu ekotūristus. Projektu plānots īstenot 5.1.1. SAM ietvaros RMA pašvaldībās.

Projektā plānotās aktivitātes:

1. Zaļo elementu datu kopas izveide, iekļaujot kopējas pilsētas zaļās infrastruktūras datu bāzes, informācijas sistēmas izveidi, izmantojot inovatīvas automatizētas datu ieguves metodes, t.sk. attēlu atpazīšanas algoritmu izstrādi, izmantojot attālās izpētes datus (LIDAR, satelītdati).
2. Zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas sistēmas izveidošana, tostarp apstādījumu plānošanai, kopšanas darbu vadībai, apsaimniekošanas aktivitāšu dokumentēšanai, mobilās lietotnes izveidei. Sistēma tiks balstīta uz inovatīviem zinātniskā pētījumā izstrādātiem mašīnmācīšanas apsaimniekošanas algoritmiem, kas plānos un vadīs apsaimniekošanas procesus, veicinot zaļās infrastruktūras ekosistēmu pakalpojumu pieprasījuma nodrošinājumu un kvalitāti.
3. Pilsētas ekosistēmu pakalpojumu analīzes, valutēšanas un plānošanas instruments, kas paredz inovatīvu zinātnisku algoritmu izstrādi, lai izveidotu mobilo lietotni iedzīvotājiem un pilsētas viesiem. Lietotnes ietvaros tiks veikta ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājuma kartēšana, tostarp, lai atspoguļotu mikroklimata regulācijas nepietiekamā nodrošinājuma teritoriju telpisko izvietojumu, un brīdinājumu saņemšana ielas detalizācijas līmenī, piemēram, “siltumsalas”.
4. Rīgas un Pierīgas pašvaldību zaļās infrastruktūras interaktīvs un inovatīvs mobilais gids mobilās lietotnes veidā, kas balstās iepriekšējo aktivitāšu datus, apkaimju, novadu apkopotajā dabas un kultūrvēsturisko objektu informācijā, inovatīvi veic maršruta plānošanu atkarībā no plānotā laika, apmeklētāja interesēm, pieejamības līmeņa.

Projektu paredzēts īstenot sadarbībā ar Pierīgas pašvaldībām, no kurām 12 teritorijās pēc šī brīža administratīvā iedalījuma atrodas Rīgas pilsētas mežu platības ar izdalītām pilsētas mežu aizsargjoslu teritorijām: Ādažu novads (pilsētu aizsargjoslu platības 142,20 ha jeb 2,5%), Babītes novads (594,67 ha jeb 10,44%), Carnikavas novads (354,28 ha jeb 6,22%), Garkalnes novads (1284,51 ha jeb 22,55%), Ikšķiles novads (90,18 ha jeb 1,58%), Ķekavas novads (269,40 ha jeb 4,73%), Mārupes novads (185,73 ha jeb 3,26%), Ogres novads (118,47 ha jeb 2,08%), Olaines novads (244,25 ha jeb 4,29%), Ropažu novads (363,74 ha jeb 6,38%), Salaspils novads (273,29 ha jeb 4,8%) un Stopiņu novads (1776,17 ha jeb 31,18%).

Projekts sniegs būtisku ieguldījumu daudzfunkcionālās zaļās infrastruktūras plānošanā un ieviešanā Rīgā un Pierīgā un ļaus palielināt tās sniegto ekosistēmu pakalpojumu vērtību. Projekta ietvaros izveidotā sistēma ļaus sekot apstādījumu kvalitātei ne tikai pašvaldības īpašumos, bet arī apbūves zemes gabalos, perspektīvā atvieglojot detālplānojumus un būvprojektos paredzēto apstādījumu nodrošinājuma kontroli.

3.2. Rīgas attīstības programmas projektā iekļautas potenciālās reģionālās sadarbības jomas/prioritātes

Rīgas attīstības programmā⁶⁷ 2021.-2027. gada plānošanas periodam ir noteiktas deviņas attīstības prioritātes (pielikums Nr.5).

Tabulā zemāk iekļauts īss informācijas apkopojums par Rīgas attīstības programmas prioritātēm un to atbilstību 5.1.1. SAM un rīcības plāna ietvaros RD PAD noteiktajām prioritātēm.

4.tabula. Rīgas attīstības programmas prioritātes

Rīgas attīstības programmas 2021.-2027.gadam prioritāte	Saturiskā saistība ar 5.1.1. SAM un rīcības plāna ietvaros noteiktajām prioritātēm
1. prioritāte. Ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā. Mērķis: veicināt klimatam un iedzīvotājiem draudzīgu mobilitāti, padarot pieejamus daudzveidīgus pārvietošanās veidus un radot tam nepieciešamo infrastruktūru.	Rīcības plāna ietvaros noteiktā prioritāte: mobilitāte (veloinfrastruktūra, mobilitātes punkti). 5.1.1. SAM ietvaros atbalstāmi jauni un inovatīvi risinājumi mobilitātē un sabiedriskajā transportā, kā arī daudzfunkcionālā publiskā ārtelpa, kas teorētiski var iekļaut mobilitātes funkcijas.
2. prioritāte. Dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide. Mērķis: izveidot kvalitatīvu, drošu, pieejamu, viegli uztveramu, dizainiski pārdomātu un vienotu pilsētvides tīklojumu, kurā cilvēki vēlas uzturēties, kur ir klātesoša daba, ir nodrošināta visaptveroša vides pieejamība un atrisinātas formālās īpašumtiesību barjeras.	Rīcības plāna ietvaros noteiktā prioritāte: tūrisms/rekreācija/brīvā laika pavadīšanas iespējas (t.sk. zaļo koridoru savienošana, ūdensmalu attīstība). 5.1.1.SAM ietvaros atbalstāmi integrēti un multifunkcionāli ieguldījumi publiskajā ārtelpā, t.sk. zaļajā infrastruktūrā.
3. prioritāte. Laba vides kvalitāte un noturīga pilsētas ekosistēma klimata pārmaiņu mazināšanai. Mērķis: laba vides kvalitāte, kas labvēlīgi ietekmē iedzīvotāju veselību, labsajūtu un vēlmi būt fiziski, sociāli un ekonomiski aktīviem. Veidot un uzturēt patīkamu, daudzveidīgu un klimata pārmaiņām pielāgotu vidi, kurā dabā balstīti risinājumi sekmē pielāgošanos klimata pārmaiņām un klimata pārmaiņu mazināšanu.	Rīcības plāna ietvaros noteiktā prioritāte: vide/pielāgošanās klimata pārmaiņām (t.sk. zaļās infrastruktūras risinājumi). 5.1.1.SAM ietvaros atbalstāmi integrēti un multifunkcionāli ieguldījumi publiskajā ārtelpā, t.sk. zaļajā infrastruktūrā.

67 https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2020/12/AP_2027_v2.pdf

Rīgas attīstības programmas 2021.-2027.gadam prioritāte	Saturiskā saistība ar 5.1.1. SAM un rīcības plāna ietvaros noteiktajām prioritātēm
<p>4. prioritāte. Kvalitatīva un pieejama izglītība. Mērķis: nodrošināt Rīgā kvalitatīvu, kompetencēs balstītu, iekļaujošu un teritoriāli vienmērīgi pieejamu izglītību, kas atbilst nākotnes sabiedrības vajadzībām, visiem izglītojamiem, attīsta viņu talantus un spējas, rada drošu, atbalstošu vidi ar tālākizglītības iespējām.</p>	<p>Rīcības plāna ietvaros noteiktā prioritāte: sociālie pakalpojumi (t.sk. pirmsskolas izglītības iestādes).</p> <p>5.1.1.SAM ietvaros atbalstāmi jauni un inovatīvi risinājumi izglītības jomā, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem.</p>
<p>5. prioritāte. Daudzveidīgu un kvalitatīvu mājokļu pieejamība. Mērķis: veidot un īstenot atvērtu un uz vienlīdzīgiem nosacījumiem balstītu mājokļu lokālpolitiku Rīgā, kas iemieso nacionālos plānošanas dokumentos nospraustos mērķus.</p>	<p>Nav starp rīcības plāna ietvaros noteiktajām prioritātēm.</p> <p>Tiešā veidā nav atbalstīts 5.1.1. SAM, izņemot publiskās ārtelpas projektus.</p>
<p>6. prioritāte. Mūsdienīga un atvērta pilsētas pārvaldība. Mērķis: panākt, ka Rīgas pašvaldībā ir caurspīdīga, godīga, uz iedzīvotājiem orientēta pārvalde, ko nodrošina atbildīgi, iniciatīvas pilni un uz pastāvīgu izaugsmi vērsti darbinieki. Nodrošināt ērtus, pieejamus, lieku birokrātiju izslēdzošus pakalpojumus. Pašvaldības lēmumus balstīt datos un apspriest ar mērķgrupām. Nodrošināt, ka 2027. gadā 70% iedzīvotāju ir apmierināti ar pašvaldības darbu kopumā.</p>	<p>5.1.1.SAM ietvaros ir atbalstāmi jauni un inovatīvi risinājumi pašvaldības pakalpojumu nodrošināšanai, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem.</p>
<p>7. prioritāte. Veselīga, sociāli iekļaujoša un atbalstoša pilsēta. Mērķis: veidot Rīgu par tādu pilsētu, kurā veseli un sociāli nodrošināti iedzīvotāji ir pamats pilsētas konkurētspējai, tiek uzlabota veselības aprūpes pieejamība un sabiedrības veselības veicināšana.</p>	<p>Rīcības plāna ietvaros noteiktā prioritāte: sociālie pakalpojumi.</p> <p>Tiešā veidā nav atbalstīts 5.1.1. SAM, izņemot jaunus un inovatīvus risinājumus pašvaldības pakalpojumu nodrošināšanai, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem.</p>
<p>8. prioritāte. Konkurētspējīga pilsēta ar inovatīvu ekonomiku. Mērķis: veidot Rīgu kā starptautiski orientētu zināšanu un inovāciju centru, radot atbalstošu vidi inovāciju attīstībai.</p>	<p>Rīcības plāna ietvaros noteiktā prioritāte: konkurētspēja/uzņēmējdarbība.</p> <p>5.1.1. SAM ietvaros ir atbalstāmas investīcijas publiskajā infrastruktūrā, kas atbalsta uzņēmējdarbību, t.sk. industriālo teritoriju sakārtošana, ieskaitot ceļu infrastruktūru.</p>
<p>9. prioritāte. Daudzveidīga un autentiska kultūrvide. Mērķis: nodrošināt kultūras pieejamību visā pilsētā dažādām iedzīvotāju grupām, atbalstot augstvērtīgas kultūras un mākslas norises, pilnveidojot kultūras iestāžu piedāvāto pakalpojumu klāstu un nodrošinot</p>	<p>5.1.1. SAM ietvaros atbalstāmi ieguldījumi kultūras un dabas mantojuma objektos, veidojot jaunus pakalpojumus.</p>

Rīgas attīstības programmas 2021.-2027.gadam prioritāte	Saturiskā saistība ar 5.1.1. SAM un rīcības plāna ietvaros noteiktajām prioritātēm
kultūras aktivitātes dzīvesvietas tuvumā. Veidot laikmetīgu kultūrvidi, kas stiprina pilsētas un apkaimju identitāti, aktivizē sabiedrisko dzīvi, iedzīvina publisko ārtelpu un ļauj attīstīties daudzveidīgām kopienām.	

Datu avots: CSE COE

Rīgas attīstības programmā ir iekļauti svarīgi rezultāti, kuru sasniegšanai nepieciešami gan finanšu resursi, gan cilvēkresursi. Vairākas no Rīgas attīstības programmas prioritātēm var tikt īstenotas kā 5.1.1. SAM projekti, kas paver finansējuma iespējas projektu ieviešanai. Lai sasniegtu pēc iespējas vairāk attīstības programmas mērķu, ieteicams veidot integrētos projektus, kas skar vairākas jomas un iesaista dažādas ieinteresētās puses, t.sk. privāto sektoru un tā finansējumu, kā arī pētnieciskās iestādes un nevalstiskās organizācijas.

3.3. Rīcības plānā Rīgas metropoles areāla attīstībai definētās potenciālās reģionālās sadarbības jomas/prioritātes

Rīcības plānā RMA attīstībai⁶⁸ ir noteiktas piecas reģionālās sadarbības jomas/prioritātes (6. pielikums).

Tabulā zemāk iekļauts īss informācijas apkopojums par RMA rīcības plāna prioritātēm un to atbilstību 5.1.1. SAM un RD PAD noteiktajām prioritātēm.

5.tabula. RMA rīcības plāna prioritātes

Rīcības plāna RMA attīstībai izvirzītās prioritātes	Saturiskā saistība ar 5.1.1. SAM un EURE projekta noteiktajām prioritātēm
1. prioritāte. Apdzīvojamā struktūra. Degradēto teritoriju un neizmantoto ēku (t.sk. nepabeigto dzīvojamo ēku, kūrortu teritoriju, industriālo teritoriju u.c.) apsaimniekošanas un attīstības risinājumi, investīcijas publiskajiem un privātajiem īpašniekiem teritoriju atjaunošanai, it sevišķi teritorijas pārveidojot par uzņēmējdarbības teritorijām, publisko ārtelpu vai publiskās infrastruktūras objektiem.	5.1.1.SAM ietvaros atbalstāmi integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā, kā arī ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā uzņēmējdarbības atbalstam.
2. prioritāte. Publiskie pakalpojumi. Prioritāte saistīta ar izglītības iestāžu infrastruktūras apzināšanu un attīstību, izglītības programmu attīstību.	RD PAD noteiktā prioritāte: sociālie pakalpojumi (t.sk. pirmsskolas izglītības iestādes). 5.1.1.SAM ietvaros atbalstāmi jauni un inovatīvi risinājumi pašvaldības pakalpojumu, t.sk. izglītības un sociālo pakalpojumu jomā, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem.
3. prioritāte. Transports un mobilitāte. Transporta un mobilitātes jautājumi ir būtiskākie pārējo metropoles funkciju pilnvērtīgai nodrošināšanai – ātra un efektīva sasniedzamība ir vienlīdz	RD PAD noteiktā prioritāte: mobilitāte (veloinfrastruktūra, mobilitātes punkti).

68 http://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2020/06/Rigas-metropoles-areala-ricibas-plans_Web-1.pdf

Rīcības plāna RMA attīstībai izvirzītās prioritātes	Saturiskā saistība ar 5.1.1. SAM un EURE projekta noteiktajām prioritātēm
<p>izšķiroša gan vietējā mērogā ikdienas mobilitātei un pakalpojumu pieejamībai, gan starptautiskā mērogā konkurētspējas stiprināšanai. Efektīvas un mūsdienīgas mobilitātes panākumu atslēga ir transporta veidu dažādošana un pielāgošana nepieciešamajam mērogam un izmantošanas mērķim. Attīstīti satiksmes savienojumu mezgli, kas nodrošina ērtu transporta veida maiņu mobilitātes punktos, var kalpot kā līdzeklis efektīvākai un videi draudzīgākai mobilitātei un ceļā pavadītā laika samazināšanai.</p>	<p>5.1.1. SAM ietvaros atbalstāmi jauni un inovatīvi risinājumi mobilitātē un sabiedriskajā transportā, kā arī daudzfunkcionālā publiskā ārtelpā, kas teorētiski var iekļaut mobilitātes funkcijas.</p>
<p>4. prioritāte. Dabas vide un enerģētika. Saskaņotas un efektīvas dabas vides un energopārvaldības nepieciešamību Rīgas metropoles areālā raksturo un pamato Rīgas metropoles areāla daudzveidīgais dabas teritoriju tīklojums, kā arī klimata pārmaiņu aktualizētie energoefektivitātes un ilgtspējīgu vides kvalitāti uzturošu un atjaunojošu risinājumu vispārējās ieviešanas nozīmīgums.</p>	<p>RD PAD noteiktās prioritātes: vide/pielāgošanās klimata pārmaiņām (t.sk. zaļās infrastruktūras risinājumi); tūrisms/rekreācija/brīvā laika pavadīšanas iespējas (t.sk. zaļo koridoru savienošana, ūdensmalu attīstība); tehniskās infrastruktūras attīstība (t.sk. ūdensapgāde un kanalizācija).</p> <p>5.1.1.SAM ietvaros atbalstāmi integrēti un multifunkcionāli ieguldījumi publiskajā ārtelpā, t.sk. zaļajā infrastruktūrā.</p>
<p>5. prioritāte. Reģionālā un starptautiskā konkurētspēja. Koordinēti definējot areāla telpu un pašvaldību specializācijas virzienus, plānojot ieguldījumus efektīvai areāla telpu resursu izmantošanai, stiprināma Rīgas metropoles areāla starptautiskā konkurētspēja.</p>	<p>RD PAD noteiktā prioritāte: konkurētspēja/uzņēmējdarbība.</p> <p>5.1.1. SAM ietvaros ir atbalstāmas investīcijas publiskajā infrastruktūrā, kas atbalsta uzņēmējdarbību, t.sk. industriālo teritoriju sakārtošana, ieskaitot ceļu infrastruktūru.</p>

Datu avots: RMA Rīcības plāns

TOP 10 metropoles projekti

Darba ietvarā tika noteikti 10 galvenie Rīcības plānā RMA attīstībai⁶⁹ iekļautie projekti, kas attiecas uz integrēto teritorijas attīstību. Ieteiktie projekti uzskaitīti zemāk.

Prioritāte: apdzīvojuma struktūra.

1. Apdzīvoto vietu statusa pārskatīšana metropoles areāla apdzīvojuma struktūras pārmaiņu ietekmē un specifiski infrastruktūras risinājumi jauno “augošo”, kā arī “sarūkošo” apdzīvoto vietu gadījumos – veidojot atbilstošu kompleksu infrastruktūru: ielu/ceļu infrastruktūru, inženierapgādi, “zili-zaļo infrastruktūru” un pilsētvidi.

Prioritāte: publiskie pakalpojumi.

2. Pamatota izglītības iestāžu izvietojuma piedāvājuma izstrāde, balstoties uz apdzīvojuma struktūru un pakalpojumu centriem, izglītības iestāžu infrastruktūra – pirmsskolas (īpaši Pierīgā), vispārējās (visā RMA) un profesionālās (pēc specializācijas) izglītības iestāžu pieejamība.
3. Sporta un kultūras iestādes, pakalpojumi, specializācija, balstoties uz kompleksu plānojumu atbilstoši faktiskajam apdzīvojumam un pakalpojumu pieejamībai.

Prioritāte: transports un mobilitāte.

⁶⁹ http://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2020/06/Rigas-metropoles-areala-ricibas-plans_Web-1.pdf

4. Vienota sabiedriskā transporta tīkla un sistēmas izveide RMA (vienota pārvaldība, norēķini, maršruti, grafiki).
5. Kompleksu satiksmes mezglu (mobilitātes punktu) izveide – ērta un ātra transporta līdzekļa maiņa (autoosta, dzelzceļa stacija, Park&Ride, velonovietne, uzlādes punkts u.c.).
6. Reģionālu veloceļu un Rīgas/Pierīgas savienojumu plānošana un integrēšana jau esošajos velomaršrutos.

Prioritāte: dabas vide un enerģētika.

7. Energoplānošana, t.sk. pielāgošanās klimata pārmaiņām un aprītes ekonomikas attīstība RMA (energoplānošanas koordinēšana, atjaunojamo energoresursu izmantošana, infrastruktūras transformācija, atkritumu šķirošana u.c.).
8. Dabas resursu izmantošana rekreācijai (iekšējie ūdeņi un ūdensmalas, rekreācijas mežu nodalīšana un kopšana, Pierīgas rekreācijas telpu tīklojums).

Prioritāte: reģionālā un starptautiskā konkurētspēja.

9. Starptautisko transporta mezglu (Rīgas pasažieru ostas, starptautiskās lidostas “Rīga”, Rīgas centrālās stacijas un Salaspils intermodālā kravu termināla) infrastruktūras attīstīšana, savstarpēja sasaiste un efektīva sasniedzamība no galvenajām metropoles areāla pilsētām.
10. Industriālo un ražošanas teritoriju izvietojums metropolē, ar to saistītās infrastruktūras nodrošinājums, atbilstoši teritorijas specializācijai papildinošo pakalpojumu objektu izveide.

3.4. ANM projekti

Lai novērstu Covid-19 pandēmijas radīto negatīvo ietekmi ekonomikai un sociālajai jomai, stimulētu Eiropas ekonomikas atgūšanos, kā arī aizsargātu esošās un radītu jaunas darbavietas, Eiropas Komisija (EK) 2020. gada 28. maijā ierosināja ieviest vērīenīgu Eiropas atveseļošanas plānu. Būtiska daļa no Eiropas atveseļošanas finansējuma tiks novirzīti Atveseļošanas un noturības mehānismam (*Recovery and Resilience Facility*, turpmāk – ANM). Mehānisma mērķis ir atbalstīt reformas un investīcijas, īpaši, kas saistītas ar pāreju uz zaļo un digitālo ekonomiku, kā arī mazināt krīzes radīto sociālo un ekonomisko ietekmi.

No Rīgas pilsētas pašvaldības un Rīgas plānošanas reģiona puses uz ANM finansējumu tika iesniegta virkne projektu, kas nosaka Rīgas metropoles prioritātes ilgtspējīgās mobilitātes un bezizmešu transporta virzienā. Detalizēta informācija par ANM projektiem sniegta 8. pielikumā.

Latvijas ANM plānā iekļauti trīs Rīgas pilsētas pašvaldības un Rīgas plānošanas reģiona projekti:

6.tabula. Latvijas ANM plānā iekļautie projekti⁷⁰

Projekta nosaukums	Summa M EUR	Iznākuma rādītāji	Vai attiecas uz RMA, sadarbības iespējas
Neatkarīga sabiedriskā transporta līnijas (BRT) izbūve Dzelzavas ielas posmā no J.Zemitāna tilta līdz Juglas ielai 5,3 km.	40.2	BRT līnijas jaunbūve 5,3 km; veloceļi Rīgā 5,3km.	Daļēji attiecas, jo atvieglo Rīgas sasniedzamību Pierīgas iedzīvotājiem (Ropažu novads, Salaspils novads, Ogres novads), projekts īstenojams Rīgas teritorijā.
Pilsētas sabiedriskā transporta savienojuma punkti ar dzelzceļa stacijām (Atveseļošanās un noturības mehānisma plāna komponente - Klimata pāmaiņas un ilgtspēja - Rīgas metropoles areāla transporta zaļināšana) -	49.3	6 reģionālas nozīmes un 2 vietējas nozīmes sabiedriskā transporta savienojuma punkti ar dzelzceļa stacijām (sabiedriskā transporta platformas, B+R infrastruktūra).	Daļēji attiecas, jo atvieglo Rīgas sasniedzamību Pierīgas iedzīvotājiem (Ādažu novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads, Salaspils novads, Ogres novads), projekts īstenojams, pašvaldībām sadarbojoties (vienotā koncepcija, dizains, pakalpojumi, sasaiste ar informācijas sistēmām un

70 Avots: Rīgas Domes Pilsētas attīstības departaments

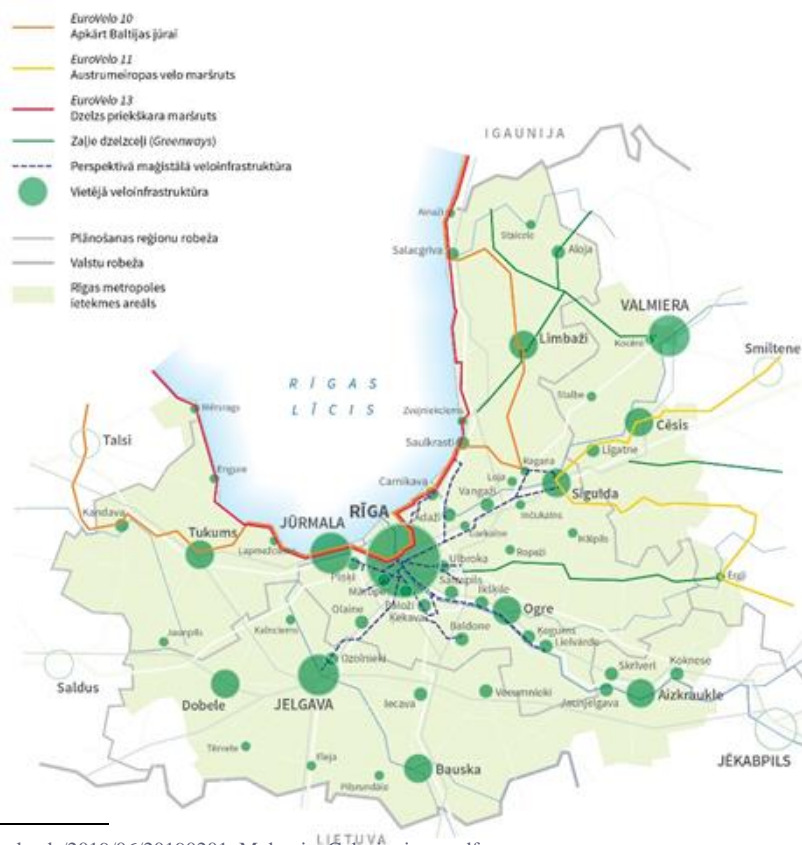
<p>6 punkti Rīgā (Zemitāni, Sarkandaugava, Dauderi, Ziemeļblāzma, Šķirotava, Bolderāja) un 2 punkti reģionos (Carnikava, Saulkrasti).</p>			<p>pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem).</p>
<p>Reģionālas un pilsētas nozīmes veloinfrastruktūras izveide Rīgā un Pierīgā, maršrutos: Rīga – Ulbroka (~12km); Rīga – Ķekava (~22km); Rīga – Babīte - Piņķi (~14km); Rīga – Carnikava (~11km); Rīga – Mārupe (~2km).</p>	<p>34.5</p>	<p>60,5 km veloceļi Rīgā un Pierīgā, veicinot nemotorizēto mobilitāti (Rīgā 14,5 km; Pierīgā 46 km): Rīga – Ulbroka (~12km), Rīgā ~3km, Pierīgā ~9km; Rīga – Ķekava (~22km), Rīgā ~5km, Pierīgā ~17km; Rīga – Babīte - Piņķi (~14km), Rīgā ~6.5km, Pierīgā ~7km; Rīga – Carnikava (~11km), Pierīgā ~11km; Rīga – Mārupe (~2km), Pierīgā ~2km.</p>	<p>Pilnībā attiecas, jo atvieglo Rīgas sasniedzamību Pierīgas iedzīvotājiem (Ropažu novads, Salaspils novads, Ogres novads, Saulkrastu novads, Ādažu novads, Ķekavas novads, Babītes novads, Jūrmala, Mārupes novads). Projekts īstenojams, pašvaldībām sadarbojoties.</p>
<p>KOPĀ:</p>	<p>124.0</p>		

Datu avots: ANM plāns

Kopā ANM plānā iekļauti Rīgas metropoles projekti par kopējo finansējumu 295 milj. EUR. Papildus tabulā iekļautajiem projektiem ietverti sekojoši projekti, ko īsteno SIA “Rīgas satiksme”, AS “Pasažieru vilciens” un AS “Latvijas Dzelzceļš”:

- dzelzceļa līnijas Rīga – Bolderāja elektrifikācija;
- bezizmešu transporta līdzekļu (jaunu elektroautobusu, tramvaju un bateriju elektrovilcienu) iegāde;
- vienotās sabiedriskā transporta platformas izveide RMA (saskaņots kustību grafiks, vienotā biļete).

7.attēls. Perspektīvā Reģionāla mēroga Velo infrastruktūras attīstība RMA⁷¹

71 http://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2019/06/20190201_Mob_viz_Galazinojums.pdf

Datu avots: http://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2019/06/20190201_Mob_viz_Galazinojums.pdf

No projektiem, kas nav iekļauti Latvijas ANM plānā, ņemot vērā to lielu nozīmi Rīgas Metropoles ilgtspējīgajai attīstībai, kā arī to, ka tie, iespējams, atbilst 2.3.1. SAM ietvaros paredzētajām darbībām:

- mobilitātes punktu izveide Rīgā un Pierīgā, izmantojot viedos risinājumus;
- velomaršrutu izveide sekojošajos virzienos, paredzot to ikdienas svārstmigrācijas, rekreācijas un tūrisma vajadzībām kā daļu no vienotās ilgtspējīgās un viedās mobilitātes sistēmas:
 - o Rīga-Sigulda, atzars uz Ādažiem, atzars uz Raganu;
 - o Rīga-Lielvārde;
 - o Ķekava-Baldone;
 - o Rīga-Olaine-Jelgava;
 - o Rīga-Jūrmala-Engure, atzars uz Tukumu no Klapakciema (Eiro Velo 10 un 13).

3.5. Rīgas metropoles areāla apvienības pašvaldību sadarbības projektu idejas

Šajā sadaļā izklāstītas Pierīgas pilsētas pašvaldību projektu idejas sadarbībai ar RD, kas ir apzinātas RMA apvienības ietvaros. Šīs ir projektu ieceres agrā gatavības stadijā, bez iezīmēta finansēšanas avota.

2020. gada 4. septembrī RD PAD Rīgas attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes ietvaros organizēja diskusiju-darbnīcu par Reģionālajiem sadarbības projektiem. Pasākumā tika pārstāvētas sekojošas pašvaldības un iestādes: Rīgas plānošanas reģions (RPR), Kurzemes plānošanas reģions, Mārupes novads, Ādažu novads, Pierīgas pašvaldību apvienība, Ķekavas novads, Stopiņu novads, Babītes novads, Siguldas novads, Ogres novads, Jūrmalas pilsētas pašvaldība.

Zemāk dots sadarbības projektu ideju kopsavilkums, izejot no biežāk izskanējušām projektu idejām, kas grupētas saskaņā ar RD PAD noteiktajām prioritārajām jomām.

Transports un mobilitāte

- Veloceļi galvenajos svārstmigrācijas koridoros, rekreācijas maršruti, ka arī savienojumi ar mobilitātes punktiem.
- Mobilitātes punktu un stāvparku izveide pie Rīgas robežas, sasaiste ar sabiedrisko transportu.
- Ceļu tīkla attīstība un satiksmes mezglu (krustojumu) pārbūve, t.sk. ar privāto partneru dalību.
- SIA "Rīgas Satiksmes" sabiedriskā transporta maršrutu pagarināšana līdz Pierīgas pašvaldību apdzīvojuma centriem.
- Ūdens transporta un saistītās infrastruktūras attīstība Lielupē, Daugavā un Gaujā, t.sk. pasažieru un rekreācijas.
- Dzelzceļa satiksmes attīstība, t.sk. kultūrvēsturisko šaursliežu dzelzceļa maršrutu atjaunošana.
- Vienotā sabiedriskā transporta biļete, saskaņotie grafiki, paziņošanas sistēmas, biļešu automāti u.c.
- Ceļu un ielu tīkls kopējās uzņēmējdarbības teritorijās (piem. Granīta iela).

Vide, rekreācija, tūrisms

- Tūrisma/rekreācijas maršrutu un atpūtas vietu izstrāde un popularizēšana, t.sk. sadarbība ar "Rīgas mežiem".
- Velomaršrutu un ūdenstūrisma maršrutu izveide un popularizēšana.
- Kopējā tūrisma piedāvājuma veidošana, t.sk. kopējais mārketinga (piem. Pierīgas tūrisma atlaižu karte) un digitālie risinājumi.
- Sadarbības vides (ūdens) monitoringā.
- Vides izglītības projekti.

Sociālie pakalpojumi, izglītība, kultūra un sports

- Sadarbība vispārizglītojošo skolu un PII kapacitātes nodrošināšanā.
- Sadarbība sporta un kultūras pasākumu popularizēšanā un rīkošanā.
- Specifisko pakalpojumu apzināšana, specializāciju sadalīšana, sadarbības un savstarpējo norēķinu sistēmas izveide.
- Kapu un kolumbāriju kopīga attīstība.
- Kopīga dalība projektos deinstucionalizācijas un pansionātu problēmjautājumu risināšanā.
- Kopīgi projekti kultūras jomā ar kaimiņu pašvaldībām, amatnieku un amatieru sadarbības projekti.
- Sporta pasākumi, turnīri un liela mēroga pasākumi metropoles areālā.
- Reģiona mārketinga, pozicionēšanās kā vienotā teritorija.
- Sadarbības stiprināšana starp Rīgu un Pierīgas pašvaldībām, speciālistu līmenī definējot nozīmīgus projektus un rīcības.
- Kultūras infrastruktūras un kultūras mantojuma sakārtošana, restaurācija.

Uzņēmējdarbība, konkurētspēja

- Kopējo uzņēmējdarbības teritoriju attīstība (lidosta, Granīta iela, Mucenieki).
- Jauna dzīvojamā fonda attīstība.
- Klasteru veidošana, vieglo kravu loģistikas nosacījumu izstrāde.
- Smagā transporta plūsmu saudzīga novirzīšana uz ostu.
- Augsta pieprasījuma intelektuālā darba spēka klastera veidošana.
- Sadarboties PPP projektu ieviešanas pieredzē un kopīgu PPP projektu organizēšana ar kaimiņu novadiem.
- Vienota IT pārvaldība un risinājumi.
- Mājražotāju atbalsts un vienotās tirdzniecības punktu apmaksas un reģistrācijas platformas izveide.
- Elektronikas un elektrotehnikas klastera izveide.

Tehniskās infrastruktūras attīstība

- Sadarbība ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanā.
- Meliorācijas sistēmas attīstība un uzturēšana.
- Videi draudzīgu nokrišņu ūdens apsaimniekošana.
- Pieredzes apmaiņa par infrastruktūras nodevu.

3.6. Prioritāro pilsētvides un vides pārvaldības reģionālas nozīmes projektu idejas

Apkopojot iepriekšējās sadaļās izanalizēto, var izdarīt sekojošos starpsecinājumus, kas palīdzēs noteikt prioritāros pilsētvides un vides pārvaldības reģionālas nozīmes projektus:

- 5.1.1 SAM atbalsta ieguldījumus uzņēmējdarbības infrastruktūrā, kultūras un dabas mantojumā balstīto pakalpojumu pieejamības veicināšanu, kā arī integrētos ieguldījumus publiskajā ārtelpā un jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšanai, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem;
- lielākās vajadzības integrētas un ilgtspējīgas metropoles attīstības jomā, ņemot vērā gan funkcionālās teritorijas darbības īpatnības, gan klimata izaicinājumus, ir saistītas ar mobilitāti, savukārt no 5.1.1. SAM atbalstāmas tikai dažas no aktivitātēm;
- attīstības vajadzības vairākkārt pārsniedz pieejamos resursus publisko ieguldījumu veikšanai, piemēram, ANM projektu priekšlikumi no Rīgas pilsētas pašvaldības un Rīgas plānošanas reģiona veido kopējo summu 1.6 miljardi EUR, savukārt Latvijas ANM plānā iekļautas Rīgas pašvaldības aktivitātes summu 135.7 milj. EUR apmērā un Rīgas plānošanas reģiona aktivitātes 12.8 milj. EUR apmērā, kopā 148.5 milj. EUR, kas sastāda 9% no pieteikto projektu summas;

- plānojot atbalstu RMA transporta zaļināšanas reformai ANM plāna izstrādes procesā Satiksmes ministrija apzināja Rīgas un Rīgas reģiona vajadzības un šāda prakse būtu pārņemama arī citu finansējuma programmu izstrādē. Vienlaikus ņemot vērā to, ka īsā laika periodā Rīgas pilsētas pašvaldībai un Rīgas plānošanas reģionam tika pieprasīta apjomīga augstas detalizācijas informācija par visām plānotajām projektu iecerēm, kam bija nepieciešama ievērojama administratīva kapacitāte, ierosinājums nozaru ministrijām informāciju pieprasīt projekta koncepta līmenī;
- ņemot vērā gan ierobežoto finansējumu, gan pašvaldību noteiktās prioritātes, gan 5.1.1. SAM ietvaru lielāka prioritāte ir projektiem, kas tieši vai netieši atbalsta uzņēmējdarbību un sekmē privātās investīcijas, attiecas uz daudzfunkcionālo infrastruktūru, satur jaunus un inovatīvus risinājumus.

4. INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS PROJEKTI

Integrētās teritoriālās attīstības projekti

- ERAF regulas projekts “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regula par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu”⁷² paredz, ka **vismaz 8% ERAF** līdzekļu piešķirami ilgtspējīgai pilsētattīstībai.
- **KNR regulas projekts paredz iespēju integrētas teritorijas attīstības projektus finansēt no dažādiem ES fondiem.**
- Identificēti integrētās teritoriālās attīstības projekti Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar šādiem jaunizveidojamiem novadiem: **Ādažu, Ķekavas, Mārupes, Ropažu un Salaspils.**
- Prioritārās projektu ideju grupas: (1) **Zaļās infrastruktūras, dabas, rekreācijas un tūrisma attīstības projekti**; (2) **Infrastrukturās attīstības un mobilitātes projekti**, iekļaujot arī sabiedriskā transporta attīstības jautājumus; (3) **Uzņēmējdarbības attīstība** un nepieciešamās infrastruktūras attīstība darba vietu nodrošināšanai; (4) Sadarbība **komunālo pakalpojumu** nodrošināšanai iedzīvotājiem; (5) **Tehniskās kapacitātes** stiprināšana plānošanas reģioniem un pašvaldībām.
- Identificētie integrētās teritoriālās attīstības projekti **varētu tikt īstenoti, piesaistot finansējumu no vairākiem SAM** (atkarīgs no SAM MK noteikumu nosacījumiem): **2.1.3.SAM** Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām; **2.2.1.SAM** Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību; **2.2.3.SAM** Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, “zaļo” infrastruktūru, it īpaši pilsētvīdē, un samazināt piesārņojumu; **2.3.1.SAM** Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās; **3.1.1.SAM** Attīstīt ilgtspējīgu, pret klimatu izturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru; **3.1.2.SAM** Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteligentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti; **5.1.1.SAM** Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana.
- Ievērojot analīzes ietvaros izvērtētās projektu idejas, tiek piedāvāts apskatīt šādas 3 (trīs) ilgtspējīgas pilsētvides un vides pārvaldības reģionālas nozīmes projektu idejas tālākai attīstībai:
 - **Rūpniecības klasteru attīstība.** Rūpnieciskā klastera izveidošana var sniegt efektīvu un būtisku ieguldījumu uzņēmumu/uzņēmējdarbības attīstībā, palielinot uzņēmumu konkurētspēju vietējā, reģionālā un plašākā tirgū, piemēram, attīstot Granīta ielas teritoriju.
 - **Viedo risinājumu zaļās infrastruktūras plānošana,** apsaimniekošanai un izmantošanai Rīgā un Pierīgā sadarbībā ar kapitālsabiedrību SIA “Rīgas meži”, kopīgi Rīgas metropoles attīstības projekti.
 - **Projekti, kas apvieno satiksmes infrastruktūras izveidi, viedos risinājumus, mobilitātes punktu, velo un gājēju savienojumus un reģionālo veloinfrastrukturās izveidi** Rīgā un Pierīgā, kas īstenojami, sadarbojoties vairākām pašvaldībām.

72 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0372&from=EN>

4.1. ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda normatīvā bāze un ieviešanas mehānisms Latvijā

Uz Rīcības plāna izstrādes brīdi ir izstrādāts Kopīgo noteikumu regulas projekts⁷³ (KNR regulas projekts). KNR regulas projektā ir noteikti pieci politikas pamatmērķi.

8. attēls. KNR politikas pamatmērķi

1. **Viedāka Eiropa** — inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas.

2. **Zaļāka Eiropa** ar zemām oglekļa emisijām.

3. **Ciešāk savienota Eiropa** — mobilitāte un reģionālo IKT savienotība.

4. **Sociālāka Eiropa** — Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošana.

5. **Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa** — pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīga un integrēta attīstība ar vietējo iniciatīvu palīdzību.

Datu avots: EK publikācija⁷⁴

KNR regulas projektā iekļautie teritoriālās attīstības principi nosaka, ka integrēta teritoriāla attīstība tiek īstenota jebkurā no šādiem veidiem (Regulas projekta 22.pants):

- integrētas teritoriālās investīcijas;
- sabiedrības virzīta vietējā attīstība;
- citi teritoriālie rīki, ar ko atbalsta dalībvalsts izstrādātās iniciatīvas investīcijām.

Ja teritoriālās stratēģijas īstenošana ietver investīcijas, kas saņem atbalstu no viena vai vairākiem fondiem, no vairāk nekā vienas programmas vai no vairāk nekā vienas programmas prioritātes, darbības var veikt kā integrētas teritoriālās investīcijas (KNR regulas projekts).

Saskaņā ar Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu Regulas projektu ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas periodam⁷⁵ (ERAF regulas projekts) - “Valsts līmenī vismaz 6 % no ERAF līdzekļiem mērķim “Investīcijas nodarbinātībai un izaugsmei”, neieskaitot tehnisko palīdzību, piešķir ilgtspējīgai pilsētattīstībai, izmantojot sabiedrības virzītu vietējo attīstību, integrētas teritoriālās investīcijas vai kādu citu PM Nr. 5 teritoriālo rīku (Regulas projekta 9.pants).

ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda integrētas teritoriālās attīstības iespējas

Atbilstoši ES fondu Darbības programmas projektā 2021.–2027.gadam⁷⁶ noteiktajam Latvija nav izvēlējusies piemērot ITI mehānismu, ņemot vērā nepieciešamību koncentrēt atbalstu funkcionālām pilsētu teritorijām, kā arī mazināt administratīvo slogu pašvaldībām. Šāda pieeja izvēlēta, balstoties uz vadošās iestādes gūto pieredzi un 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros veiktajiem izvērtējumiem⁷⁷. Vienlaikus izvērtējot apskatītos Polijas un Čehijas labās prakses piemērus, var secināt, ka ITI instrumenta ietvaros integrēts atbalsts tika sniegts tieši funkcionālo pilsētu teritoriju ietvaros. Ņemot vērā minēto, būtiskāka ir dalībvalsts izvēlēta konceptuālā pieeja integrēto ilgtspējīgo pilsētu teritoriju attīstībā.

Ilgtspējīgas pilsētvides un pārvaldības veicināšanu, tostarp atbalsta palielināšanai zaļās infrastruktūras risinājumu ieviešanai pilsētvidē un RMA sadarbības projektu īstenošanu, atbalsta Eiropas Savienības

⁷³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A375%3AFIN>

⁷⁴ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2018/06/06-08-2018-regional-development-and-cohesion-policy-2021-2027

⁷⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2018%3A372%3AFIN>

⁷⁶ http://www.esfondi.lv/upload/2021-2027/fmprog_29042021_dp.docx

⁷⁷ ES fondu 2007. – 2013. gada plānošanas perioda ieguldījumu pilsētvidē lietderības un ietekmes izvērtējums (<http://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/pilsetvides-zinojums-2019.pdf>)

struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.–2027.gada plānošanas perioda darbības programmas projekta 5.1.1. SAM.

5.1.1.SAM, kas paredz integrētus, kompleksus ieguldījumus līdzsvarotas reģionālās attīstības veicināšanai tādās komponentēs kā uzņēmējdarbības veicināšana, infrastruktūras un publiskās ārtelpas risinājumu attīstība, pašvaldību kapacitātes veicināšana un viedie risinājumi, tai skaitā (a) investīciju piesaistei nepieciešamā industriālo teritoriju sakārtošana, t.sk. ceļu infrastruktūra; (b) kultūras pakalpojumu pieejamības veicināšana, īpašu uzmanību pievēršot esošo kultūras objektu darbības uzlabošanas un darbības efektivitātes palielināšanas pasākumiem; (c) integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā, t.sk. veicināt multifunkcionālu infrastruktūras risinājumu izveidi dzīves vides kvalitātes uzlabošanai, kas var ietvert arī zaļās un zilās infrastruktūras risinājumus. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros - 152 164 047 EUR.

ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda pilsētvides attīstības SAM

Ilgspējīgas pilsētvides un pārvaldības veicināšanu atbalsta ne tikai 5.1.1. SAM, bet arī citi SAM un to atsevišķu SAM piemēri uzskaitīti zemāk.

- **4.3.2.SAM**, kas paredz investīcijas kultūras telpas attīstībā, tai skaitā kultūrvēsturisku objektu un valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu un saistītās infrastruktūras atjaunošanai, kā arī jaunas infrastruktūras būvniecībai, nodrošinot jaunu pakalpojumu un funkciju attīstību, būtiski izmantot zinātnes un tehnoloģiju inovācijas un digitalizāciju, tādējādi radot plašāku ekonomisko, sociālo un teritoriālo ietekmi uz attīstāmo teritoriju. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 36 711 553 EUR.
- **2.1.3.SAM**, kas paredz zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu (piemēram, zaļās sienas, jumtu dārzi, peldošās salas, caurlaidīgi segumi, ēnu sniedzīgi koki u.c.) un citu pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu (piemēram, dzeramā ūdens piekļuves vietas, pilsētu lietus ūdens noteces sistēmas), t.sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošanu atbilstoši vietējām (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijām. Atbalsts paredzēts arī ieguldījumiem jau esošajās dabas un apstādījumu teritorijās, kas ir nozīmīgs zaļās un zilās infrastruktūras tīklojuma pamatelements, tai skaitā Baltijas jūras piekrastē. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 134 159 279 EUR.
- **2.3.1.SAM**, kas paredz viedo tehnoloģiju ieviešanu satiksmes plūsmas regulēšanai vides jautājumu risināšanai, multimodāla sabiedriskā transporta tīkla attīstību, izveidojot multimodālos transporta mezglus, mobilitātes punktus, “Park & ride” infrastruktūras attīstību, videi draudzīgu sabiedrisko transportu, veloceļu izbūvi gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās atbilstoši spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 258 242 608 EUR.
- **4.2.1.SAM**, kas paredz jaunu vietu izveidi pirmsskolas vecuma bērnu uzņemšanai, nepieciešamo pašvaldību pirmsskolas izglītības iestāžu ēku vai atsevišķu telpu būvniecību, t.sk. piebūves un citi pirmsskolas izglītības pieejamību veicinoši risinājumi, teritorijas labiekārtošana, lai veicinātu pašvaldību iespējas uzņemties aktīvāku lomu ģimenēm labvēlīgākas vides veidošanā savā administratīvajā teritorijā. Kā mērķteritorija noteikts RMA un pašvaldības, kurās ir nepietiekami nodrošināta pieeja pirmsskolas izglītībai (ievērojams vietu trūkums pirmsskolas izglītības iestādēs atbilstoši rindu reģistros reģistrētajam bērnu skaitam, t.i., rindā ir vairāk nekā 100 bērnu). Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 116 811 631 EUR.
- **3.2.1.SAM**, kas paredz Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras izbūvi, pārbūvi un atjaunošanu, nodrošinot integrētas transporta sistēmas veidošanu, uzlabojot transporta infrastruktūras tehniskos parametrus un satiksmes drošību; sabiedriskā transporta attīstību; nacionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstību, kas nodrošina atsevišķu

pilsētu daļu efektīvu savstarpējo sasaisti un sasaisti ar TEN-T tīklu, alternatīvu kravas ceļu izbūvi, pārbūvi vai modernizāciju. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 457 870 240 EUR.

- **3.2.2.SAM**, kas paredz reģionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstību, kas nodrošina atsevišķu pilsētu daļu efektīvu savstarpējo sasaisti un sasaisti ar TEN-T tīklu; lielo ostu publiskās infrastruktūras attīstību, tai skaitā videi draudzīgas ostas infrastruktūras attīstību. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 76 882 129 EUR.
- **2.2.2.SAM**, kas paredz esošo atkritumu poligonu pielāgošanu, pārkvalifikāciju vai pārveidi citām atkritumu apsaimniekošanas darbībām, kā arī vietējā līmeņa atkritumu radīšanas samazināšanu, preču labošanas pakalpojumu attīstību un aprites ekonomikas veicināšanas pasākumus. Pieejamais ES fondu finansējums SAM ietvaros – 87 482 850 EUR.

Saskaņā ar VARAM un Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto informāciju,⁷⁸ uz ziņojuma sagatavošanas brīdi indikatīvais plānotais finansējuma apjoms Rīgas plānošanas reģionā SAM projektu īstenošanai ir plānots 30,4 milj. EUR apmērā, no tā plānojot 30% reģionālajiem projektiem un 70% pašvaldības projektu īstenošanai.

4.2. Integrētās teritoriālās attīstības projektu noteikšana

Projektu ideju noteikšana

Darba ietvaros integrētās teritoriālās attīstības projektu idejas tika noteiktas, izmantojot Rīgas pilsētas pašvaldības sagatavotos pašvaldību sadarbības materiālus, darba grupas sanāksmes ar Rīgas plānošanas reģiona pārstāvjiem, intervijas ar pašvaldību pārstāvjiem, pašvaldību sagatavotajām projektu idejām, kā arī citi materiāli.

Sākotnējās diskusijas ar pašvaldībām organizēja Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāvji sadarbībā ar Rīgas plānošanas reģionu un jaunveidojamo novadu pārstāvjiem: Ādaži, Ķekava, Mārupe, Ropaži un Salaspils. Papildus SIA “CSE COE” konsultanti organizēja individuālas intervijas ar Inčukalna, Stopiņu, Garkalnes, Ropažu, Mārupes, Carnikavas, Ogres, Babītes un Salaspils pašvaldību pārstāvjiem, lai pārrunātu sadarbības projektu ieviešanas mehānismus un kopīgu projektu ieceres.

Veidojot sadarbības projektu sarakstu, tika ņemtas vērā arī RMA prioritātes, kas attiecas uz ilgtspējīgu mobilitāti, rekreācijas iespēju attīstību, RMA konkurētspējas uzlabošanu, kā arī komunālo un sociālo pakalpojumu nodrošināšanas uzlabošanu. Saskaņā ar “Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai”⁷⁹ RMA veido Rīgas pilsēta kopā ar tuvējām dažāda lieluma pilsētām – Jūrmalu, Olaini, Jelgavu, Baldoni, Salaspili, Ogrī, Tukumu, Siguldu un citām Rīgas pilsētai piegulošām un tuvajām novadu pašvaldībām. RMA iekļautie attīstības redzējumi būtu ņemami vērā, izstrādājot konkrētas projektu idejas, bet projektu pieteikumu iesniedzēji būtu valstspilsētas, novadi un administratīvie reģioni (saskaņā ar ATR).

Attīstības virzieni un finansējums

Pamatojoties uz intervijām ar pašvaldībām un izvērtējot rīcības plāna ietvaros izvirzītās projekta ieceres, tiek izdalītas šādas galvenās prioritārās projektu grupas (skat. tabulā zemāk):

- dabas, rekreācijas un tūrisma attīstības projekti;
- infrastruktūras attīstības un mobilitātes projekti, iekļaujot arī sabiedriskā transporta jautājumus;
uzņēmējdarbības attīstība un nepieciešamās infrastruktūras attīstība darba vietām;
- sadarbība komunālo pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem;
tehniskās kapacitātes stiprināšana plānošanas reģioniem un pašvaldībām.

⁷⁸ Dati uz 25.02.2021.

⁷⁹ http://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2020/06/Rigas-metropoles-areala-ricibas-plans_Web-1.pdf

7. tabula. Prioritārās projektu attīstības grupas un virzieni

Projektu attīstības grupas	Projektu virzieni	SAM 2021-2027
Zaļās infrastruktūras, dabas, rekreācijas un aktīvās atpūtas attīstības projekti	Daudzfunkcionālas zaļās infrastruktūras un rekreācijas zonu attīstība	2.1.3. SAM, 2.2.3. SAM, 2.3.1. SAM, 5.1.1. SAM
	Rekreācijas un tūrisma maršrutu un produktu izstrāde	
	Dabas teritoriju saglabāšana un labiekārtošana rekreācijas mērķiem	
	Rekreācijas ūdens ceļu attīstība	
	Rekreatīvās veloinfrastruktūras izveide	
Infrastruktūras attīstība un mobilitātes projekti	Park & Ride sistēmas izveides attīstība un mobilitātes punkti	2.1.3. SAM, 2.3.1. SAM, 3.1.1. SAM, 3.1.2. SAM
	Sabiedriskā transporta tīkla paplašināšana	
	Esošās ceļu infrastruktūras sakārtošana	
	Veloinfrastruktūra RMA mērogā	
	Ūdens transports	
Uzņēmējdarbības attīstība	Rūpniecības klastera attīstība	5.1.1. SAM
	Konkurētspējas nodrošināšana	
Komunālo pakalpojumu nodrošināšana	Ūdenssaimniecība	2.2.1. SAM
	Notekūdeņu attīrīšanas sistēmas	
Kapacitātes stiprināšana	Tehniskās palīdzības saņemšana	5.1.1. SAM

Datu avots: CSE COE

Nākamajās ziņojuma sadaļās aprakstīti konkrēti projektu piemēri katrai no prioritārajām projektu grupām dažādām pašvaldībām, tādējādi sniedzot informāciju par sadarbības projektu iespējām gadījumos, kad konkrētā projekta ideja ir aktuāla vairākām pašvaldībām vai projekta ideju īstenošanai nepieciešama pašvaldību sadarbība.

Identificētie projekti varētu tikt finansēti no ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda pieejamā finansējuma, kā arī no citiem finansējuma avotiem, tai skaitā ANM. ANM finansēto projektu idejas ir iekļautas ANM plānošanas dokumentos, kas tiek saskaņoti ar Eiropas Komisiju, tādēļ projekti, kas varētu tikt finansēti no ANM, netiek detalizēti aprakstīti. ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda darbības programma vēl tiek saskaņota ar iesaistītām pusēm, tādēļ sadaļās zemāk katrai no prioritārajām projektu grupām tiek analizētas ESIF finansējuma izmantošanas iespējas, pamatojoties uz ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda darbības programmas projektu.² SAM, kas norādīti pie prioritārajām projektu grupām, ir tikai piemēri un atbilst uz ziņojuma brīdi esošā darbības programmas projekta aprakstam.

Jāņem vērā, ka katram SAM un, iespējams, atsevišķām konkursu kārtām/aktivitātēm tiks izstrādāti atsevišķi saistošie MK noteikumi, kas varētu ietvert kvotas plānošanas reģionu sadalījumā atbilstoši plānošanas reģiona IKP. Plānojot kvotas, būtu jāņem vērā, ka iespējamās projektu kategorijas, kas attiektos uz visu Latvijas teritoriju, piemēram, viedie risinājumi. Ņemot vērā minēto, plānojot kvotas, būtu jāizvērtē un atbilstoši jāizveido mehānisms, kas nepieciešamības gadījumā atbalstītu kopīgus projektus starp novadiem un valstspilsētām, kas atrodas dažādos plānošanas reģionos.

Vēl viens iespējamais finansējuma avots ir Taisnīgas pārkārtošanās fonds (TPF), kas ietverts ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projektā – 6.prioritāte, bet tas, vai ar plānoto finansējumu var tikt atbalstīti projekti RMA teritorijā, būtu izvērtējams pēc SAM 6.1.1. precizēšanas.

Rīcības virzieni

Lai nodrošinātu iespēju iegūt finansējumu integrētās teritoriālās attīstības projektiem no dažādiem SAM, kas uzskaitīti nākošajās ziņojuma sadaļās, ieteicams uzsākt sarunas ar institūcijām, kuras ir

atbildīgas par SAM plānošanu, lai nodrošinātu integrētu projekta ideju iekļaušanu kādā no SAM projektu uzsaukumiem, papildus apzinātu potenciālo pieteicēju – pašvaldību – reālās vajadzības. Tabulās, kas iekļautas nākošajās ziņojuma sadaļās, norādīta tikai daļa no SAM aprakstiem jeb tā informācijas daļa, kas visvairāk attiecas uz prioritāro projektu grupu projektiem. Viena SAM ietvaros varētu tikt finansēti dažādu prioritāro grupu projekti, tādējādi veidojot sasaisti starp dažāda veida projektiem un nodrošinot integrētu projektu plānošanu un ieviešanu.

Projektam vienlaikus jāparedz horizontālo prioritāšu ievērošanu, kas saistīta ar **ES mērķu Viedāka Eiropa un Zaļāka Eiropa** ieviešanu, nodrošinot zināšanās balstītu ekonomikas transformāciju uz zaļajām tehnoloģijām, inovācijām un viediem pilsētvides risinājumiem.

Pamatojoties uz SAM aprakstiem, kā arī iegūto informāciju no atbildīgajām institūcijām, būtu ieteicams prioritizēt integrētās teritoriālās sadarbības projektus un uzsākt darbu pie konkrētu projektu ideju tālākas attīstības, sadarbojoties vairākām pašvaldībām.

SAM 5.1.1. “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana”, kas ir viens no galvenajiem SAM integrētās teritoriālās attīstības projektu finansēšanai, ir noteikts, ka ieguldījumi tiks veikti pilsētu funkcionālajās teritorijās, kas ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri, atbilstoši stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam, un to apkārtējās teritorijās, starp kurām ir ikdienas darbaspēka migrācija vai kopīgs pakalpojumu tīkls. Atbilstoši DP noteiktajai metodoloģijai un VARAM vadlīnijām, plānošanas reģioni un pašvaldības savos attīstības plānošanas dokumentos nosaka pilsētu funkcionālās teritorijas.

Integrētās teritoriālās attīstības projekti var attiekties uz vairākām pašvaldībām viena plānošanas reģiona ietvaros, uz vairākām pašvaldībām dažādu plānošanas reģionu ietvaros, kā arī uz visu valsti kopumā, piemēram, viedie risinājumi.

Nosakot projekta pieteikuma iesniegšanas kritērijus, jānodrošina pietiekama fleksibilitāte, lai nepieciešamības gadījumā varētu tikt paredzēta iespēja projektu īstenot sadarbībā ar pašvaldības kapitālsabiedrībām, piemēram, Rīgas pilsētas pašvaldības projektu gadījumā SIA “Rīgas meži” vai SIA “Rīgas ūdens”, Granīta ielas teritorijas attīstības projekta ietvaros sadarbojoties ar Salaspils un Stopiņu novadiem.

4.3. Zaļās infrastruktūras, dabas, rekreācijas un aktīvās atpūtas attīstības projekti

Zaļās infrastruktūras, dabas, rekreācijas un aktīvās atpūtas attīstības projekti paplašinātu iespējas kvalitatīvi pavadīt brīvo laiku dabā, tai skaitā dotu iespēju savienot dažādas rekreācijas funkcijas, kā, piemēram, pastaigu takas un rekreatīvos velomaršrūtus. Projektu īstenošanas rezultātā uzlabotos sabiedrības veselība un paaugstinātos iedzīvotāju dzīves kvalitāte. Grupējot vairākas projektu idejas, tai skaitā starp dažādām pašvaldībām, varētu tikt izveidoti *zaļie* un *zilie* koridori. Plānojot projektus, jāņem vērā, ka zaļā infrastruktūra var būt daudzfunkcionāla un veicinās ne tikai rekreācijas pasākumus, bet var tikt izmantota arī uzņēmējdarbības attīstībai, piemēram, nokļūšana darbā, izmantojot veloceļus, kā arī sekmējot noturīgumu pret klimata pārmaiņām un to radītajām sekām. Darba vietas sasniedzamība ir būtisks konkurētspējas faktors, ievērojot šī brīža progresējošo tendenci, ka konkurence par darba spēku uzņēmumu vidū ir augsta, mobilitātes iespēju daudzveidība ir papildu konkurētspējas priekšrocība. Turklāt, fiziskā aktivitāte sekmē darbinieku produktivitāti, kas ir cits faktors, kā veloinfrastruktūra var sekmēt uzņēmumu konkurētspēju. Projektu idejas attiecas uz divām jomām: rekreācijas zonu attīstība un veloceļu attīstība. Ņemot vērā abu jomu ciešo saistību un savstarpējo papildinātību, konkrētas projektu idejas iekļautas kopējā tabulā zemāk.

8.tabula. Zaļās infrastruktūras, dabas, rekreācijas un aktīvās atpūtas attīstības projekti

Novads	Projektu idejas
Jaunveidojamais Ropažu novads	Rekreācijas zona “Sauriešu karjers” sadarbībā ar SIA “Rīgas meži” Lielas teritorijas (1776,17 ha) Stopiņu novadā pārvalda SIA “Rīgas meži”, tāpēc kā sadarbības projektu teritorija var tikt izvērtēta Sauriešu karjera

	<p>teritorija. Sauriešu karjers veidojies, izstrādājot ģipša karjerus, kur 2008. gadā ģipšakmens ieguve Sauriešu karjerā tika pārtraukta un tika veikta karjeru rekultivācija, uzplūdinot ūdeni. Būtu svarīgi šo teritoriju izveidot kā rekreācijas zonu, lai iedzīvotāji tajā varētu atpūsties. Šādas rekreācijas zonas piekļuve no Sauriešu stacijas atslogotu citas teritorijas ar augstu noslodzi vasaras periodā, piemēram, Ulbrokas ezeru. Sauriešu karjers ir Stopiņu novada īpašumā, bet robežojas ar SIA “Rīgas meži” teritoriju.</p> <p>Rekreācijas zona - Juglas ezers un Juglas apkaime</p> <p>Rekreācijas zonu izveide pie ūdens un dabas teritorijām, piemēram, Juglas ezers, Juglas apkaime, tur esošās upītes.</p> <p>Tūrisma maršrutu nepārtrauktība</p> <p>Inčukalna pagastā ir nozīmīga tūrisma maršrutu nepārtrauktība un savstarpēja papildinātība, kā arī vides aspektu ievērošana, attīstot ilgtspējīgus tūrisma maršrutus.</p> <p>Ūdens ceļu attīstība</p> <p>Sadarbība ūdens tūrisma maršrutu izveidē – Lielā Jugla, Mazā Jugla un citi, savienojums ar Gauju.</p> <p>Rekreatīvās veloinfrastruktūras izveide</p> <p>Veloceli Ropažu novadā sadarbībā ar SIA “Rīgas meži” - Ropažu novadā ir aptuveni 6 ha plašas SIA “Rīgas meži” apsaimniekotās teritorijas, kur ir liels potenciāls attīstīt veloceļus un zaļās teritorijas.</p> <p>Velocelš Brīvības iela – Bergī sadarbībā ar SIA “Rīgas meži” - veloceļu tīkla izbūve Baltezerā un Bergū velocelš (Brīvības iela-Bergī). Lielākā daļa attīstāmo teritoriju ir SIA “Rīgas meži” pārvaldībā. Bergū veloceļiņa projekta plānošanā būtu vēlams ņemt vērā nepieciešamos savienojumus ar citiem veloceļiem, starp kuriem ir iztrūkstoši nesavienoti posmi.</p> <p>Veloceli attīstība Granīta ielas teritorijā, kur gan Rīgā, gan Stopiņu novada teritorijā vietām nav izbūvētas plānotās ielas. Velo ceļu attīstība Biķernieku iela, Lubānas iela.</p> <p>Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide, izmantojot viedos risinājumus.</p>
Mārupes novads	<p>Rekreācijas zona – Medema purvs</p> <p>Iespēja attīstīt SIA “Rīgas meži” teritoriju, tostarp Medema purva rekreācijas taku, kas būtu reģionālas nozīmes rekreācijas objekts un būtisks arī tuvējās Rīgas apkaimes – Ziepniekkalna – iedzīvotājiem.</p> <p>Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide, izmantojot viedos risinājumus.</p>
Babītes novads	<p>Rekreatīvās veloinfrastruktūras izveide</p> <p>Rekreatīvās veloinfrastruktūras attīstīšana apkārt Babītes ezeram (Natura 2000 teritorija) - Babītes ezera dambja pielāgošana velotūrisma iespējām.</p> <p>Ūdens ceļu attīstība</p> <p>Iekšējo ūdensceļu attīstības un sasaiste ar Rīgu (Lielupe) - Lielupē attīstāmi ūdens ceļi un piestātnes, tādējādi veicinot tūrisma attīstību.</p>

	Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide, izmantojot viedos risinājumus.
Ķekavas novads	<p>Rekreācija</p> <p>Rekreācijas maršruti, tajā skaitā rekreatīvo velomaršrutu, peldvietu u.c. ūdensmalu infrastruktūras un atpūtas vietu tīklojums abpus Daugavai: Rīgā, Ķekavas novadā un Salaspils novadā (Doles salā).</p> <p>Baložu/Ziepniekkalna mežaparka izveide.</p> <p>Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide, izmantojot viedos risinājumus. Šaursliežu tramvaja līnijas izbūve no Baložiem līdz Ziepniekkalnam, kas vienlaikus nodrošinātu tiešo sabiedriskā transporta savienojumu starp Baložiem un Rīgu (Ziepniekkalnu), izmantojot vēsturisku dzelzceļu (kultūrvēsturisku mantojumu) mūsdienu sabiedriskā transporta vajadzībām.</p> <p>Ūdens ceļu attīstība</p> <p>Sabiedriskā ūdenstransporta un tīkla izbūve: no Ķekavas, Katlakalna līdz Rīgas centram ar iespējamām pietātnēm pie Centrāltirgus, Akmens tilta un/vai Andrejostā u.tml.</p>
Ādažu novads	<p>Rekreācija</p> <p>Uzņēmēju sadarbības veicināšana rekreācijas un tūrisma pakalpojumu attīstībai tūrisma klastera iniciatīvas “Saviļņojošā Vidzeme” ietvaros. Veicināt novada uzņēmēju sadarbību piekrastes teritorijā, piemēram, uzņēmēju dienas u.c. saistošas aktivitātes.</p> <p>Sadarbība rekreācijas jautājumos, piemēram, iekšējie ūdeņi un ūdensmalas, jūra, rekreācijas mežu nodalīšana, kopšana, Pierīgas rekreācijas telpu tīklojums, savienotie ūdens kanāli, SIA “Rīgas meži” teritoriju izmantošana, kopīgu tūrisma maršrutu izstrāde, kopīgu pastaigu taku izveide, kopīga mārketinga izstrāde u.c.</p> <p>Labiekārtotu un aprīkotu dabas taku ierīkošana dabas parkā "Piejūra" sadarbībā ar Rīgas pilsētu. Izveidotas un labiekārtotas dabas takas, kas var tikt izmantotas gan ziemas, gan vasaras sezonā.</p> <p>Ūdens ceļu attīstība</p> <p>Gaujas maršrutu un tūrisma produktu izstrāde un popularizēšana.</p> <p>Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide, izmantojot viedos risinājumus.</p>
Carnikavas novads	<p>Rekreatīvās veloinfrastruktūras izveide</p> <p>Rekreācija un zaļā infrastruktūra, paplašinot iespējas pavadīt brīvo laiku svaigā gaisā un nodrošinot <i>zaļo</i> un <i>zilo</i> koridoru attīstību. Zaļo teritoriju ekopakalpojumu novērtēšana un pilnveide. Rekreatīvās veloinfrastruktūras attīstības statuss dabas parkā “Piejūra”.</p> <p>Rekreācija</p> <p>Langas upes apsaimniekošana.</p>
Salaspils novads	<p>Rekreācija</p> <p>Rekreācijas infrastruktūras apsaimniekošana pie Dārziņu attekas. Rekreācijas maršruti, peldvietu u.c. ūdensmalu infrastruktūras un atpūtas vietu tīklojums abpus Daugavai Salaspils novadā (Zirņu pussalu un Doles salā).</p>

<p>Rīgas pilsēta</p>	<p>Rekreatīvās veloinfrastruktūras izveide</p> <p>Rīga – Mārupe (~2 km). Mārupītes “Zaļā veloceliņa” turpinājums.</p> <p>Projekti, kas kombinē ilgtspējīgo mobilitātes koridoru svārstmigrācijas mobilitātei ar rekreācijas velomaršrutiem SIA “Rīgas meži” teritorijā un citu zaļo infrastruktūru.</p> <p>Rekreācija</p> <p>Rekreācijas teritorijas attīstība pieguļošajā SIA “Rīgas meži” teritorijā. Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide.</p> <p>Dzelzceļa satiksmes attīstība, t.sk. kultūrvēsturisko šaursliežu dzelzceļa maršrutu atjaunošana.</p> <p>Tūrisma/rekreācijas maršrutu un atpūtas vietu izstrāde un popularizēšana, t.sk. sadarbība ar "Rīgas mežiem".</p> <p>Velomaršrutu un ūdenstūrisma maršrutu izveide un popularizēšana.</p> <p>Kopējā tūrisma piedāvājuma veidošana, t.sk. kopējais mārketing (piem. Pierīgas tūrisma atlaižu karte) un digitālie risinājumi.</p> <p>Ūdens ceļu attīstība</p> <p>Ūdens transporta un saistītās infrastruktūras attīstība Lielupē, Daugavā un Gaujā, t.sk. pasažieru un rekreācijas.</p> <p>Zaļo teritoriju ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un pilnveide, izmantojot viedos risinājumus.</p>
<p>Rīgas plānošanas reģions</p>	<p>Rīgas plānošanas reģiona projektā paredzēta 709,94 km veloinfrastruktūras izbūve Rīgā un Pierīgā deviņos prioritārajos virzienos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rīga-Carnikava-Saulkrasti-Ainaži; Saulkrasti-Limbaži (Eiro Velo 10 un 13); 2. Rīga-Sigulda, atzars uz Ādažiem, atzars uz Raganu; 3. Rīga-Ulbroka (P4;P5), arī perspektīvais Greenway: Ulbroka-Ērgļi; 4. Rīga-Lielvārde; 5. Rīga-Ķekava-Baldone; 6. Rīga-Olaine-Jelgava; 7. Rīga-Mārupe; 8. Rīga-Piņķi-Babīte; 9. Rīga-Jūrmala-Engure, atzars uz Tukumu no Klapkalnciema (Eiro Velo 10 un 13). <p>Daļa no projektiem varētu tikt finansēta no ANM. Reģionālas un pilsētas nozīmes veloinfrastruktūras izveide Rīgā un Pierīgā, maršrutos: Rīga – Ulbroka (~12km); Rīga – Ķekava (~22km); Rīga – Babīte - Piņķi (~14km); Rīga – Carnikava (~11km); Rīga – Mārupe (~2km).</p>

Datu avots: CSE COE

Tabulā zemāk iekļauta informācija par SAM, kas varētu nodrošināt nepieciešamo finansējumu identificēto projektu attīstībai.

9. tabula. Finansējuma iespējas

SAM	SAM apraksts
-----	--------------

<p>2.1.3.SAM Veicināt pielāgošanos pārmaiņām, novēršanu un noturību pret katastrofām</p> <p>Veicināt klimata risku noturību</p>	<p>Zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu (piemēram, zaļās sienas, jumtu dārzi, peldošas salas, caurlaidīgi segumi, ēnu sniedzoshi koki u.c.) un citu pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu (piemēram, dzeramā ūdens piekļuves vietas, pilsētu lietus ūdens noteces sistēmas u.c.), t.sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošana atbilstoši vietējām (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijām (pašvaldības attīstības programmas sastāvdaļa).</p> <p>Galvenās mērķgrupas: pašvaldības</p>
<p>2.2.3.SAM Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, “zaļo” infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu</p>	<p>Lai uzlabotu ES nozīmes dzīvotņu un sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, novērstu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, tad saskaņā ar dabas atjaunošanas mērķa uzstādījumiem ir atbalstāma kompleksa īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu īstenošana Natura 2000 teritorijās, nodrošinot dzīvotņu atjaunošanu un infrastruktūras izveidi antropogēnās slodzes mazināšanai un citus paredzētos pasākumus, kā arī sugu aizsardzības plānu ieviešana un zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijām.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: plānošanas reģioni, pašvaldības un to iestādes, sabiedriskā siltumapgādes pakalpojuma sniedzēji, sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji.</p>
<p>2.3.1.SAM Veicināt daudzveidu pilsētās</p> <p>Veicināt ilgtspējīgu mobilitāti</p>	<p>Viedo tehnoloģiju ieviešana satiksmes plūsmas regulēšanai vides jautājumu risināšanai. Multimodāla sabiedriskā transporta tīkla attīstība, izveidojot multimodālos mobilitātes punktus, “Park & ride” infrastruktūras attīstība. Veloceļu izbūve gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās atbilstoši spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: plānošanas reģioni, pašvaldības.</p>
<p>5.1.1.SAM Vietējās teritorijas sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana</p> <p>Vietējās integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana</p>	<p>Atbalstāmas investīcijas kultūras infrastruktūrā, īpašu uzmanību pievēršot kultūras objektu darbības uzlabošanas un darbības efektivitātes palielināšanas pasākumiem, radot plašāku ekonomisko, sociālo un teritoriālo ietekmi un attīstāmo teritoriju.</p> <p>Atbalstāmi ieguldījumi unikālos valsts, reģionālas un lokālas nozīmes aizsargājamās kultūras pieminekļos, to saistītajā infrastruktūrā un jaunas kultūras infrastruktūras būvniecībā ar mērķi uzlabot publiskas vides kvalitāti, nodrošināt arhitektonisko un kultūras vērtību saglabāšanu un nodrošināt kultūras objektu turpmāku izmantošanu kultūras pakalpojumu sniegšanā, veicinot esošo pakalpojumu pilnveidi un jaunu pakalpojumu izveidi, tādējādi paplašinot kultūras un dabas mantojuma saturisko piedāvājumu un veicinot kultūras mantojuma kā ilgtspējīga resursa inovatīvu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā.</p> <p>Atbalstāmi integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā, identificējot primāri svarīgās vietas, kur ieguldījumi var sniegt vislielāko atdevi, palielināt sabiedrības drošību vai veicināt multifunkcionālu infrastruktūras risinājumu izveidi dzīves vides kvalitātes uzlabošanai, kas var ietvert arī zaļās un zilās infrastruktūras risinājumus, ts.sk. Baltijas jūras piekrastē. Publiskās ārtelpas attīstība ietver arī teritorijas funkcionalitātes uzlabošanu, veicinot pie atjaunotās publiskās ārtelpas esošo privātā sektora piedāvāto pakalpojumu attīstīšanu vai jaunu pakalpojumu sniedzēju saimnieciskās darbības uzsākšanu.</p>

Galvenās mērķgrupas: **nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, plānošanas reģioni.**

Datu avots: ES fondu 2021.-2027.gada darbības programmas projekts

4.4. **Infrastruktūras attīstība un mobilitātes projekti**

Infrastruktūras attīstības un mobilitātes projekti, iekļaujot arī sabiedriskā transporta attīstības jautājumus, uzlabotu pārvietošanās iespējas RMA un samazinātu privātā autotransporta slodzi uz Rīgu, īpaši veicinot sabiedriskā transporta un velotransporta izmantošanas pieaugumu, kā ietvaros varētu tikt attīstīti tādi reģionālas nozīmes sadarbības projekti kā mobilitātes punkti, sabiedriskā transporta maršrutu pagarināšana, vienotas sabiedriskā transporta plānošanas sistēmas izveide, kā arī vietēja mēroga sadarbības projekti, piemēram, veloceļu savienojumi. Projektu īstenošanas rezultātā samazinātos sastrēgumi, uzlabotos ceļu satiksmes drošība un mobilitāte.

Projektu idejas attiecas uz vairākām jomām: sabiedriskais transports, esošās infrastruktūras sakārtošana un tālāka attīstība, infrastruktūras sakārtošana kopā ar komersantiem un mobilitātes punkti. Ņemot vērā jomu ciešo saistību un savstarpējo papildinātību, konkrētas projektu idejas iekļautas kopīgā tabulā zemāk

10. tabula. Infrastruktūras attīstības un mobilitātes projekti

Novads	Projektu idejas
<p>Jaunveidojamais Ropažu novads</p>	<p>Sabiedriskais transports</p> <p>Sauriešu dzelzceļa stacijas perspektīvā attīstība.</p> <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Lubānas ielas krustojuma sakārtošana – šobrīd Stopiņu novads uzsācis gājēju un veloceļa būvniecību gar valsts autoceļu no šī krustojuma. Būtiski pilnveidot infrastruktūru, uzlabot drošību no Lubānas ielas apļa - P4/ Institūta iela (2,57 km).</p> <p>Esošās ceļu infrastruktūras sakārtošana</p> <p>Dzelzavas ielas savienojuma Rīgas pusē izbūve līdz autoceļam P4 Stopiņu novada teritorijā no Juglas ielas. Sadarbībā ar VAS “Latvijas Valsts ceļi” autoceļa P4 posma Stopiņu novadā starp Ulbrokas rotācijas apli un jaunveidojamo Dzelzavas ielas pieslēgumu pie autoceļa P4. Prioritārs projekts.</p> <p>Granīta ielas teritorijas ielu tīkla attīstība. Granīta ielas kā valsts galvenā autoceļa E22 ievada Rīgā noteikšana. Stopiņu novada un Rīgas pilsētas ielu tīkla savienojumi (piemēram, Brīvnieku iela Stopiņu novadā un Subates iela Rīgā).</p> <p>Mobilitātes punkti</p> <p>Mobilitātes punkts ar stāvparku “Garkalne”: reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 70 automašīnām.

	<p>Mobilitātes punkts ar stāvparku “Ulbroka”: reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 50 automašīnām.
<p>Mārupes novads</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Svarīgi Rīgas metropoles plānā iezīmētie mobilitātes punkti: Tīraine, Jaunmārupe, Jaunmārupes stacija (saistībā ar Rail Baltica).</p> <p>Mobilitātes punkts ar stāvparku “Jaunmārupe”: reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot Rail Baltica elektriskā dzelzceļa reģionālās pieturas integrācijai nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 30 automašīnām. <p>Mobilitātes punkts “Mārupe”: reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi. <p>Mobilitātes punkts “Mārupe”: reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi. <p>Esošās ceļu infrastruktūras sakārtošana</p> <p>Ceļu satiksmes drošības uzlabojumi Lielās un Kantora ielas krustojumā, kur ir augsta satiksmes intensitāte.</p> <p>Būtisks sadarbības projekts ar komersantiem K. Ulmaņa gatves apkaimē, iekļaujot K.Ulmaņa gatvi, Lielirbes ielu, Upesgrīvas ielu. Projekts ietvertu teritorijas sakārtošanu un infrastruktūras sakārtošanu mobilitātes jomā, projekts uzlabotu kopējo Mārupes sasniedzamību, integrējams ar mobilitātes punktu, gājēju/velo savienojumiem.</p> <p>Sabiedriskais transports</p> <p>7. autobusa maršruta pagarinājums, ko ieteicis infrastruktūras projekta attīstītājs, ņemot vērā, ka konkrētajā Kārļa Ulmaņa gatves posmā iztrūkst sabiedriskā transporta kustības.</p> <p>Jāmeklē arī komplekss risinājums attiecībā uz savienojumu ar lidostu “Rīga”, ņemot vērā, ka vienīgais transports ir 22. autobuss, tādēļ būtiski būtu 7. maršrutu pagarināt līdz lidostai "Rīga", nodrošinot sabiedriskā transporta savienojumu Mārupes iedzīvotājiem.</p> <p>Nozīmīgs ir arī 25. autobusa maršruts, ņemot vērā, ka iedzīvotāju skaits Tīrainē pieaug, taču tikai daļa autobusu dodas līdz Tīrainei (Vecozolu nami).</p> <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p>

	<p>Veloceliņa Rīga-Mārupe attīstība, piesaistot ANM finansējumu, tai skaitā saskares un sadarbības punkti ar Rīgas pilsētu, piemēram, veloceļš Daugavas ielas noslēgumā un tā turpinājums Rīgas teritorijā.</p> <p>Esošo veloceļu attīstība, piemēram, veloceļš, kas ietver Rožu ielu un Mazcenu aleju, kur nepieciešams attīstīt noslēguma posmu Ozolu ielā, veidojot arī loka posmu, kas saistīts ar izglītības iestādēm – pirmsskola, mūzikas un mākslas skola, privātā izglītības iestāde. Attiecībā uz veloceliņa izbūvi tuvāk Rīgai nepieciešams izskatīt savienojumu ar Mārupi – Kantora vai Dauguļu ielu (jau izveidots veloceļš gar Mārupīti).</p>
<p>Babītes novads</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Nozīmīgs ir mobilitātes punkts pie Babītes stacijas, tādējādi ceļu tālāk turpinot ar vilcienu vai velosipēdu.</p> <p>Mobilitātes punkts ar stāvparku "Babīte": reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot elektriskā piepilsētas dzelzceļa pieturas integrācijai nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 150 automašīnām. <p>Ziemeļu transporta koridors</p> <p>Jāizstrādā Ziemeļu transporta koridora detālplānojums un jārisina izbūves jautājumi. Ziemeļu transporta koridors pozitīvi ietekmētu Spilves ciema, Babītes ciema iedzīvotājus, novirzot kravu transporta plūsmu uz plānoto ātrgaitas ceļu.</p> <p>Sabiedriskais transports</p> <p>Babītes novads vēlētos pagarināt sabiedriskā transporta maršrutus, tai skaitā 4. autobusu, 13. autobusu, 32. autobusu, 43. autobusu. 4. vai 32. autobusa maršruts jāpagarina līdz Dzilnuciemam.</p> <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Veloinfrastruktūras attīstīšana, savienojot ar Piņķu ciemu, kā arī izveidot savienojumu ar Jūrmalas pilsētu.</p>
<p>Ķekavas novads</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Reģionālās nozīmes mobilitātes punktu attīstība, t.sk. Rail Baltica reģionālā stacija Ķekavā un Baldonē.</p> <p>Mobilitātes punkts ar stāvparku "Ķekava": reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 50 automašīnām. <p>Ceļu infrastruktūras attīstība</p> <p>A7 attīstība pēc Ķekavas apvedceļa pabeigšanas, nodrošinot sabiedriskā transporta prioritāti.</p>

	<p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Veloinfrastruktūras savienojuma punkti, piemēram, velomaršruta Rīga - Ķekava attīstība (ANM ietvaros). Veloceļš Rīga-Ķekava, Daugmale, Baldone, Salaspils (tas atslogotu Rīgas centru no autotransporta, nodrošinot pārvietošanos ar velotransportu), tajā skaitā mobilitātes punktu tīkla izveide (ar velonovietnēm, velonomu, uzlādes punktiem u.c. servisiem).</p> <p>Sabiedriskais transports</p> <p>Sabiedriskā transporta maršruta pagarināšana līdz Ķekavai (tramvaja līnijas pagarināšana no Bišumuižas līdz Ķekavai). Vienota sabiedriskā transporta biļešu iegāde izmantošanai dažādos maršrutos un dažādos transporta līdzekļos.</p>
<p>Ādažu novads</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Sadarbība mobilitātes jautājumos, tai skaitā sabiedriskais transports, velotransporta lietošana, mobilitātes punkti, sabiedriskā transporta maršrutu pagarināšana, vienotas sabiedriskā transporta plānošanas sistēmas izveide, veloceļu savienojumi, dzelzceļu staciju savienojumi.</p> <p>“Park & Ride” attīstība (īstenots “Park & Ride” koncepts, t.sk. saistīto pievedceļu infrastruktūras attīstība).</p> <p>Satiksmes ar Rīgu sekmēšana sadarbībā ar Rīgas pilsētu (saskaņoti sabiedriskā transporta laiki, nodrošināta mikroautobusu satiksme uz Jaunciemu, izbūvēti veloceļi uz Rīgu).</p> <p>Mobilitātes punkts ar stāvparku “Ādaži”: reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 100 automašīnām. <p>Ceļu infrastruktūras attīstība</p> <p>Projektu izstrāde un īstenošana ceļa infrastruktūras attīstībai pie un uz valsts galvenā autoceļa A1 “Rīga – Ainaži” (E67), tai skaitā piebraucamie ceļi, divlīmeņu krustojumi, ieskriešanās joslas, gājēju tuneli vai tilti, droša nokļūšana uz un no Gaujas tilta, autobusa pieturas, dabīgās barjeras utt. Baltezera apvedceļa izbūve.</p> <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Veloceļu savienojumu izveide. Sadarbība velo maršrutu un velo infrastruktūras attīstībā, tai skaitā velo maršrutu izstrādē un marķēšanā, reģionālu veloceļu un Rīgas / Pierīgas savienojumu plānošanā un integrēšanā, apgaismojuma izbūvē.</p>
<p>Carnikavas novads</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Reģionālas nozīmes mobilitātes punktu attīstība. Ādažu un Carnikavas novadu mobilitātes punktu attīstība, t.sk. mobilitātes punktu ar stāvparka funkciju attīstība. Dzelzceļa līnijas Rīga-Skulde mobilitātes punktu attīstība (ANM ietvars).</p>

	<p>Mobilitātes punkts ar stāvparku "Carnikava": reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot elektriskā piepilsētas dzelzceļa pieturas integrācijai nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 100 automašīnām. <p>Ceļu infrastruktūras attīstība</p> <p>Autoceļa A1 un P1 savienojuma attīstība, atslogojot Jaunciema gatvi.</p> <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Veloceļi: no Vecāķiem līdz Lilastei (EV13); no Jaunciema līdz Carnikavai gar P1.</p>
<p>Salaspils novads</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Reģionālas nozīmes mobilitātes punktu attīstība. Salaspils esošā mobilitātes punkta paplašināšana (ELENA projekta pieteikums). Šķīrotavas mobilitātes punkta attīstība (Rīga, ANM ietvars).</p> <p>Mobilitātes punkts ar stāvparku "Salaspils": reģionālās nozīmes mobilitātes punkta izveide, nodrošinot elektriskā piepilsētas dzelzceļa pieturas integrācijai nepieciešamās infrastruktūras izbūvi un pārbūvi, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikromobilitātes infrastruktūras izveidi; • pievedošo autobusu infrastruktūras izveidi; • stāvparka izveidi ~ 300 automašīnām. <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Veloceļa Rīga – Salaspils attīstība, tai skaitā Rīga - Dārziņi.</p>
<p>Rīgas pilsēta</p>	<p>Mobilitātes punkti</p> <p>Reģionālas nozīmes mobilitātes punktu attīstība – Turības stacija, Tīraines stacija, Ziepniekkalna stacija, Babītes stacija.</p> <p>Rail Baltica reģionālas stacijas Jaunmārupē attīstība, tostarp mobilitātes punkta ar stāvparka funkciju attīstība.</p> <p>Dzelzceļa tīklā integrētu, reģionālās nozīmes mobilitātes punktu attīstība Sauriešos un Baltezerā, ja tajos tiek iekļauti ietilpīgi un ērti savienoti stāvparki.</p> <p>Kompleksu satiksmes mezglu (mobilitātes punktu) izveide – ērta un ātra transporta līdzekļa maiņa (autoosta, dzelzceļa stacija, Park&Ride, velonovietne, uzlādes punkts u.c.).</p> <p>Aicināt visas pašvaldības kopā – mobilitātes jautājumus risināt kopā ar VAS "Latvijas Valsts ceļi", tranzīta kustības plūsma, Rīgai būt kā iniciatoram.</p> <p>Projekti, kas apvieno satiksmes infrastruktūras izveidi, viedo risinājumus, mobilitātes punktu, velo un gājēju savienojumus ārpus ANM ietvara un piesaistot privātās investīcijas, piemēram, Lielirbes un K.Ulmaņa gatves krustojuma pārbūvei, veidojot mobilitātes punktu un uzlabojot gājēju un velobraucēju mobilitāti.</p> <p>Sabiedriskais transports</p> <p>Vienota sabiedriskā transporta tīkla un sistēmas izveide RMA, tai skaitā vienota pārvaldība, norēķini, maršruti, grafiki.</p>

	<p>SIA “Rīgas Satiksmes” sabiedriskā transporta maršrutu pagarināšana līdz Pierīgas pilsētas pašvaldību apdzīvojuma centriem.</p> <p>SIA “Rīgas Satiksmes” sabiedriskā transporta maršrutu pagarināšana līdz Pierīgas pilsētas pašvaldību apdzīvojuma centriem. Vienotā sabiedriskā transporta biļete, saskaņotie grafiki, paziņošanas sistēmas, biļešu automāti u.c.</p> <p>Rīgas Ziemeļu transporta koridora 3. un 4. posma izbūve</p> <p>Projekts kopumā ir no jauna būvējams, līdz 14,4 km garš, lielas caurlaidības ātras satiksmes ceļš, kas šķērsos Babītes novadu, Jūrmalas pilsētu un Rīgas pilsētas Daugavas kreiso krastu rietumu – austrumu virzienā, nodrošinot apvedceļu Rīgas centra rietumu daļai Daugavas kreisajā krastā.</p> <p>Veloinfrastruktūra RMA mērogā</p> <p>Rīgas pilsēta ir apzinājusi potenciālu veloinfrastruktūrā – savienojuma punktus dažādos virzienos gan Rīga – Mārupe, Rīga – Ķekava, Rīga – Salaspils, Rīga – Babīte – Piņķi u.c.</p> <p>Veloinfrastruktūras savienojuma punktu attīstība.</p> <p>Reģionālu veloceļu un Rīgas/Pierīgas savienojumu plānošana un integrēšana jau esošajos velomaršrutos.</p>
--	--

Datu avots: CSE COE

Tabulā zemāk iekļauta informācija par SAM, kas varētu nodrošināt nepieciešamo finansējumu identificēto projektu attīstībai.

11. tabula. Finansējuma iespējas

SAM	SAM apraksts
<p>2.1.3.SAM Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām</p>	<p>Zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu (piemēram, zaļās sienas, jumtu dārzi, peldošās salas, caurlaidīgi segumi, ēnu sniedzīgi koki u.c.) un citu pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu (piemēram, dzeramā ūdens piekļuves vietas, pilsētu lietus ūdens noteces sistēmas u.c.), t.sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošana atbilstoši vietējām (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijām (pašvaldības attīstības programmas sastāvdaļa).</p> <p>Galvenās mērķgrupas: pašvaldības</p>
<p>2.3.1.SAM Veicināt daudzveidu ilgtspējīgu pilsētās mobilitāti</p>	<p>Viedo tehnoloģiju ieviešana satiksmes plūsmas regulēšanai vides jautājumu risināšanai. Multimodāla sabiedriskā transporta tīkla attīstība, izveidojot multimodālos mobilitātes punktus, “Park & ride” infrastruktūras attīstība. Veloceļu izbūve gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās atbilstoši spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: plānošanas reģioni, pašvaldības</p>
<p>3.1.1.SAM Attīstīt ilgtspējīgu, pret klimatu izturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru</p>	<p>Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras izbūve, pārbūve un atjaunošana, nodrošinot integrētas transporta sistēmas veidošanu, uzlabojot transporta infrastruktūras tehniskos parametrus un satiksmes drošību, sabiedriskā transporta attīstību.</p> <p>Nacionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība, kas nodrošina atsevišķu pilsētu daļu efektīvu savstarpējo sasaisti un sasaisti ar TEN-T tīklu, alternatīvu kravu ceļu izbūve, pārbūve vai modernizācija.</p>

	Galvenās mērķgrupas: plānošanas reģioni, pašvaldības
3.1.2.SAM Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteligentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti	Reģionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība, kas nodrošina atsevišķu pilsētu daļu efektīvu savstarpēju sasaisti un sasaisti ar TEN-T tīklu. Galvenās mērķgrupas: plānošanas reģioni, pašvaldības

Datu avots: ES fondu 2021.-2027.gada darbības programmas projekts

4.5. Uzņēmējdarbības attīstība

Nepieciešamās infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbībai veicinātu RMA konkurētspēju un privāto investīciju piesaistes iespējas. Projektu īstenošanas rezultātā tiktu radītas jaunas darba vietas. Konkrētas projektu idejas iekļautas tabulā zemāk.

12. tabula. Uzņēmējdarbības attīstība

Novads	Projektu idejas
Jaunveidojamais Ropažu novads	Rūpniecības klastera attīstība Rūpniecības klastera attīstība Granīta ielas un Dzelzavas ielas tuvumā. Sasaistīt ar veloceļu attīstību Granīta ielas teritoriju, kur gan Rīgā, gan Stopiņu novada teritorijā vietām nav izbūvētas plānotās ielas. Projektu īstenošanas sadarbībai piesaistot komersantus.
Mārupes novads	Rūpniecības klastera attīstība Biznesa/radošā kvartāla izveide lidostas apkaimē. Konferenču centru izveides veicināšana pie lidostas "Rīga".
Ādažu novads	Konkurētspējas nodrošināšana Sadarbība konkurētspējas jautājumos, vienotas RMA konkurētspējas stratēģijas izstrāde, iekļaušanās TEN-T transporta tīkla, uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta īstenošana. Augsta pieprasījuma intelektuālā darbaspēka (īpaši IT un robotizācijas jomās) klastera veidošana.
Babītes novads	Uzņēmējdarbības attīstība plānota, īstenojot infrastruktūras projektus un rekreācijas jomas projektus, nodrošinot konkurētspēju un uzņēmēju interesi darboties teritorijā.
Salaspils novads	Rūpniecības klastera attīstība Vienota Granīta ielas rūpniecības klastera attīstība sadarbībā ar Salaspils un Stopiņu novadiem, t.sk. E22 ievada pa P5 un Granīta ielu attīstība. Jau investēti 800 000 EUR ceļa izbūvei (asfaltēts ceļš līdz rūpnieciskajai teritorijai) un pašvaldība iesniedza projekta pieteikumu ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda SAM 3.1.1. ietvaros (projekts netika finansēts). Plānojot projekta aktivitātes, jāņem vērā Satiksmes ministrijas plāni attiecībā E22 ievada Rīgā attīstību.
Rīgas pilsēta	Rūpniecības klastera attīstība Sadarbībā ar jaunveidojamo Ropažu novadu un Salaspils novadu var tikt izvērtētas iespējas veidot vienotu rūpniecības klasteri ap Granīta ielu.

	<p>Projekts ietvertu uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras attīstību Granīta ielas rūpniecības teritorijā.</p> <p>Dzelzavas ielas rūpniecības klastera attīstība.</p> <p>Iekļaušanās TEN-T transporta tīklos</p> <p>Rīgai nozīmīgs konkurētspējas apstākļis ir iekļaušanās TEN-T transporta tīklos, piemēram, automaģistrāles E22 austrumu ievada Rīgā un Granīta ielas savienojums. Vietējas nozīmes sadarbības projekti var būt saistīti, piemēram, ar Dzelzavas ielas vai Granīta ielas rūpniecības teritoriju attīstību.</p> <p>Starptautisko transporta mezglu (Rīgas pasažieru ostas, starptautiskās lidostas “Rīga”, Rīgas centrālās stacijas un Salaspils intermodālā kravu termināla) infrastruktūras attīstīšana, savstarpēja sasaiste un efektīva sasniedzamība no galvenajām RMA pilsētām.</p> <p>Industriālo un ražošanas teritoriju izvietojums metropolē, ar to saistītās infrastruktūras nodrošinājums, atbilstoši teritorijas specializācijai papildinošo pakalpojumu objektu izveide.</p>
--	---

Datu avots: CSE COE, intervijas

Tabulā zemāk iekļauta informācija par SAM, kas varētu nodrošināt nepieciešamo finansējumu identificēto projektu attīstībai. Uzņēmējdarbības attīstībai pieejami arī citi SAM, kur galvenās mērķa grupas ir komersanti, bez pašvaldību iesaistes.

13. tabula. Finansējuma iespējas

SAM	SAM apraksts
<p>2.1.1. SAM Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana</p>	<p>Valsts un pašvaldību īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšanai, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, t.sk. viedās pārvaldības risinājumi.</p> <p>Esošo rūpnieciskās ražošanas jaudu modernizēšana, uzstādot energoefektīvākas ražošanas un ražošanu nodrošinošas blakusprocesu iekārtas; ražošanas ēku un teritoriju energoefektivitātes uzlabošana, ražošanas ēku teritorijā esošo iekšējo un ārējo inženiertīklu un inženiersistēmu nomaiņa pret energoefektīvākām.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: Valsts institūcijas, valsts kapitālsabiedrības (ja īpašumtiesības pieder valstij un ēku izmanto pārvaldes, izglītības, kultūras, veselības vai sociālo funkciju veikšanai), pašvaldības un to iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, komersanti.</p>
<p>5.1.1.SAM Vietējas teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana</p>	<p>Atbalstāmas investīcijas uzņēmējdarbības attīstībai reģionos – ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar komersantu pieprasījumu un balstoties uz teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm.</p> <p>Pašvaldību infrastruktūra ir attīstāma integrēti ar komersantu plānotajiem ieguldījumiem, tāpēc atbalsts pašvaldību infrastruktūras attīstībai tiks plānots sadarbībā ar komersantiem un to plānotajām investīcijām pamatlīdzekļos esošo vai jaunu produktu un pakalpojumu attīstībai, kā arī komersantu un publiskā sektora investīcijām augsti kvalificēta darbaspēka piesaistei reģionos. Ir atbalstāma arī investīciju piesaistei nepieciešamā industriālo teritoriju sakārtošana, t.sk. ceļu infrastruktūra.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, plānošanas reģioni.</p>

Datu avots: ES fondu 2021.-2027.gada darbības programmas projekts

4.6. Komunālo pakalpojumu nodrošināšana

Sadarbība starp dažādām pašvaldībām infrastruktūras attīstībā, lai veicinātu labāku un efektīvāku komunālo pakalpojumu nodrošināšanu iedzīvotājiem. Konkrētas projektu idejas iekļautas tabulā zemāk.

14. tabula. Komunālo pakalpojumu nodrošināšana

Novads	Projektu idejas
Jaunveidojamais Ropažu novads	Ūdenssaimniecība Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība sadarbībā ar SIA “Rīgas ūdens”, lai pēc iespējas kvalitatīvāk nodrošinātu komunālos pakalpojumus, ņemot vērā esošo ceļu infrastruktūru, piemēram, apdzīvotajās vietās Amatnieki, Upesciems.
Mārupes novads	Ūdenssaimniecība Ūdenssaimniecības plānotā aglomerācija. Vienota risinājuma izstrāde ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai administratīvās teritorijas robežās (Ābolu, Upesgrīvas, Sīpeles ielās), tarifu metodika, ja pakalpojumu sniedz otram sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam. Sadarbība ar Rīgu meliorācijas sistēmas sakārtošanā lidostas/Mūkupurva rajonā.
Ādažu novads	Ūdenssaimniecība Sadarbība ar “Rīgas ūdens”, potenciāli jaudu palielināšanas projekti un jaunu klientu pieslēgšana. Rīgas ūdensņemšanas liegumu apsaimniekošana un informatīvas kampaņas par to, kādēļ ir svarīgi sargāt un norobežot teritoriju – izglītojošu pasākumu organizēšana izglītības iestādēs par ūdens nozīmību.
Babītes novads	Notekūdeņu attīrīšanas sistēmas Meliorācijas sistēmu uzturēšana un notekūdeņu attīrīšanas sistēmas kā sadarbības jautājums, ņemot vērā Daugavgrīvas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības ietekmi uz ūdens līmeni Mežāres, Spilves teritorijās. Būtiski būtu pārorganizēt Babītes notekūdeņu attīrīšanas sistēmu uz Rīgas notekūdeņu attīrīšanas sistēmu, vienlaikus izvērtējot arī Jūrmalas pilsētas pašvaldības iesaisti.
Ķekavas novads	Notekūdeņu attīrīšanas sistēmas Šobrīd notekūdeņi no aglomerācijas Valdlauči-Ķekava nonāk Bolderājas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, tomēr SIA “Rīgas ūdens” piemēro augstāku tarifu nekā iepriekšējā vienošanās. Ja šo tarifu jautājumu atrisinātu, varētu notikt notekūdeņu aglomerācijas paplašināšana un jaunu klientu piesaiste.
Salaspils novads	Ūdenssaimniecība Sadarbība centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošināšanai Dārziņu apkaimē.
Rīgas pilsēta	Ūdenssaimniecība Pierīgas pašvaldību pieslēgumi SIA “Rīgas ūdens” tīkliem, piemēram, Ķekavas novadā, Ādažu novadā, Babītes novadā, Jūrmalā u.c. Notekūdeņu attīrīšanas sistēmas

	Ilgtspējīgu meliorācijas un lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumu attīstība Mārupītē un Mūkupurvā uz Rīgas un Mārupes novada robežas, pie Gaiļupītes uz Rīgas un Stopiņu novada robežas, uz Rīgas un Ādažu novada robežas.
--	--

Datu avots: CSE COE

Tabulā zemāk iekļauta informācija par SAM, kas varētu nodrošināt nepieciešamo finansējumu identificēto projektu attīstībai.

15. tabula. Finansējuma iespējas

SAM	SAM apraksts
2.2.1.SAM Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību	<p>Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tehnoloģiju un elementu modernizācija un pielāgošana atbilstoši jaudai, attīrīšanas kvalitātei, piesārņojuma novēršanai, kā arī energoefektivitātes uzlabošanas un atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanas pasākumi.</p> <p>Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas (apstrādes) infrastruktūras attīstība.</p> <p>Veco, nolietoto kanalizācijas tīklu un infrastruktūras objektu atjaunošana un pārbūve, kā arī jaunu tīklu izbūve.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: pašvaldības, kuru autonomā funkcija ir nodrošināt savā administratīvajā teritorijā notekūdeņu savākšanas, novadīšanas un attīrīšanas pakalpojumus.</p>

Datu avots: ES fondu 2021.-2027.gada darbības programmas projekts

4.7. Kapacitātes stiprināšana

Lai nodrošinātu atbilstošu projekta dokumentācijas izstrādāšanu un projektu ieviešanu, svarīgi ir nodrošināt tehnisko palīdzību gan plānošanas reģioniem, gan pašvaldībām. Konkrētas tehniskās palīdzības projektu idejas iekļautas tabulā zemāk.

16. tabula. Tehniskās palīdzības pasākumi

Palīdzības saņēmējs	Tehniskās palīdzības apraksts
Pašvaldības, plānošanas reģioni	<p>Tehniski ekonomisko pamatojumu (TEP) izstrāde, projekta izmaksu tāmju izstrāde, izdevumu un ieguvumu analīzes sagatavošana.</p> <p>Vadlīnijas publiskā un privātā partnerības (PPP) projektu attīstībai, tai skaitā izmantojot ES finansējumu.</p> <p>Vadlīnijas TEP izstrādei, piemēram, saistībā ar konkrētām projektu grupām – mobilitātes punkti.</p> <p>Pasākumi, lai veicinātu projektu identificēšanu funkcionālo teritoriju griezumā (ne administratīvo teritoriju griezumā), starpnovadu projektus, integrētu projektu identificēšanu un attīstību, mehānismi un kritēriji projektu ideju prioritizēšanai.</p> <p>Skaidrot plānošanas reģionu lomu integrētās teritoriālās attīstības projektu attīstībā, piemēram, iniciators jaunām idejām, projektu ideju koordinācija u.c.</p> <p>Pašvaldību sadarbības platformas izveide un darbība. Sadarbības platforma, kas ietver gan nacionāla, gan starptautiska mēroga jautājumu koordinētu attīstību un interešu pārstāvēniecību, gan vietējas nozīmes jautājumu koordinēšanu un kopīgu projektu attīstību.</p>

	<p>Sadarbība attīstības jautājumos. Sadarbības aktivitāšu īstenošana, sadraudzības attiecību stiprināšana, pieredzes apmaiņa, kopprojektu ieceru sagatavošana.</p> <p>Skaidrojumi, informatīvi pasākumi par valsts atbalsta aspekta jautājumiem.</p> <p>Sadarbība ar citām pašvaldībām dažādās jomās. Popularizēta labā prakse pašvaldības un tās iestāžu speciālistiem. Izstrādāti e-bukleti.</p> <p>RMA konkurētspējas stratēģijas izstrāde un šī jautājuma koordinēta attīstība pašvaldību starpā.</p>
--	---

Datu avots: CSE COE

Tabulā zemāk iekļauta informācija par SAM, kas varētu nodrošināt nepieciešamo finansējumu identificēto projektu attīstībai.

17. tabula. Finansējuma iespējas

SAM	SAM apraksts
<p>5.1.1.SAM Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana</p>	<p>Lai veicinātu ilgtspējīgu teritoriālo attīstību un virzītos uz reģionālo atšķirību mazināšanu, t.sk. ņemot vērā demogrāfiskos izaicinājumus, plānots integrēts, komplekss atbalsts, paredzot tādas komponentes kā uzņēmējdarbības veicināšana, infrastruktūras un publiskās ārtelpas risinājumu attīstība, pašvaldību kapacitātes veicināšana un viedie risinājumi.</p> <p>Lai uzlabotu pašvaldību un plānošanas reģionu darba efektivitāti, paredzēts celt plānošanas reģionu un pašvaldību speciālistu kapacitāti. Prioritārās kapacitātes paaugstināšanas jomas:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) uzņēmējdarbības veicināšana un inovācijas attīstība, t.sk. starpinstitucionālā un starpsektoru sadarbība RIS3 viedās specializācijas jomu attīstīšanai reģionos inovāciju ekosistēmu ietvaros; (2) viedie risinājumi plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba un pakalpojumu efektivitātes uzlabošanā; (3) integrēta (dažādu budžeta avotu) teritorijas attīstības plānošana un īstenošana, piemērojoties sociāli ekonomiskajām pārmaiņām; (4) budžeta plānošana, jauno reģionālās attīstības finanšu instrumentu izmantošana; (5) sabiedrības iesaiste attīstības plānošanā un īstenošanā, t.sk. pamazināšanas par pilsonisko sabiedrību kā resursu un tās ieguldījumu teritorijas attīstībā. <p>Šādas investīcijas sniegs ieguldījumu labas pārvaldības principu piemērošanā, lai nodrošinātu plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību pārredzamu, līdzdalību veicinošu, veiksmīgu un efektīvu darbību, sniedzot publiskos pakalpojumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem to teritorijā.</p> <p>Galvenās mērķgrupas: nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, plānošanas reģioni.</p>

Datu avots: ES fondu 2021.-2027.gada darbības programmas projekts

4.8. Ilgtspējīgas pilsētvides un vides pārvaldības reģionālas nozīmes projektu idejas tālākai attīstībai

Ievērojot iepriekšējās nodaļās sniegtās projektu idejas, tiek piedāvāts apskatīt šādu integrēto projektu idejas, ar mērķi tos realizēt no ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda 5.1.1. SAM:

- **Rūpniecības klasteru**, kas savstarpēji savieno uzņēmumu grupas, kas atrodas noteiktā teritorijā un ir produktu vai pakalpojumu ražotāji, vienlaikus papildinot viens otru, attīstība. Rūpnieciskā klastera izveidošana var sniegt efektīvu un būtisku ieguldījumu

uzņēmumu/uzņēmējdarbības attīstībā, palielinot uzņēmumu konkurētspēju vietējā, reģionālā un plašākā tirgū, piemēram, attīstot Granīta ielas teritoriju.

- ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda **5.1.1. SAM viedo risinājumu aktivitātes ietvaros**, attīstot viedos risinājumus zaļās infrastruktūras plānošanai, apsaimniekošanai un izmantošanai Rīgā un Pierīgā sadarbībā ar kapitālsabiedrību SIA “Rīgas meži”, kopīgi Rīgas metropoles attīstības projekti.
- **Projekti, kas apvieno satiksmes infrastruktūras izveidi, viedos risinājumus, mobilitātes punktu, velo un gājēju savienojumus un reģionālo veloinfrastruktūras izveidi** Rīgā un Pierīgā, kas īstenojami, vairākām pašvaldībām sadarbojoties.

Visas augstāk minētās projektu jomas sekmē integrēto un ilgtspējīgo pilsētvides attīstību un īstenojami, sadarbojoties vairākām pašvaldībām RMA ietvaros. Visos projektos ir iespējams izmantot sadarbību starp pašvaldībām, privātiem partneriem, pētniecības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un sociālās uzņēmējdarbības veicējiem.

5. SADARBĪBAS MODELIS INTEGRĒTĀS TERITORIĀLĀS ATTĪSTĪBAS PROJEKTU IEVIEŠANAI

5.1. Integrētās teritoriālās attīstības sadarbības projektu attīstība – kopsavilkums

Integrētās teritoriālās attīstības pamatā ir integrētas teritoriālās un vietējās stratēģijas, kā arī ilgtspējīga pilsētattīstība. Integrētai teritoriālai attīstībai jārisina ekonomiskās, vides, klimata, demogrāfiskās un sociālās problēmas, kas skar pilsētu un novadu pašvaldības. Lai sekmētu un atbalstītu pilsētattīstību, plānots arī izveidot Eiropas pilsētiniiciatīvu,⁸⁰ kuru pārvaldīs EK. Pilsētiniiciatīvas jautājumi nav iekļauti šī izvērtējuma tvērumā.

Zemāk shematiski attēlota integrētās teritoriālās attīstības projektu izveide, sākot no projekta idejas līdz projekta realizācijai. Nākamajās nodaļās sadaļās katrs no projektu attīstības posmiem aprakstīts detalizētāk.

9. attēls. Integrētās teritoriālās attīstības projektu izveide

Datu avots: CSE COE

5.2. Integrētās teritoriālās attīstības projekti – vispārīgie principi

- Plānotajiem integrētās teritoriālās attīstības projektiem jābūt iekļautiem projekta pieteikuma iesniedzēja (Vadošais partneris) un Sadarbības partneru **attīstības**

80 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0372&from=EN>

plānošanas dokumentos - vietējās pašvaldības attīstības programmās, sadaļās rīcības plāns un/vai investīciju plāns.

- **Projekta pieteikuma iesniedzēja (Vadošais partneris) Sadarbības partneri** var būt pašvaldības, pašvaldību iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi, komersants, plānošanas reģioni, kā arī projektu īstenošanai nepieciešamo resursu turētāji.
- Projekta **iznākuma un rezultātu rādītājiem** jāattiecas gan uz projekta pieteikuma iesniedzēju (Vadošais partneris), gan uz Sadarbības partneriem.

Integrētās teritoriālās attīstības projekti

Ar integrētu teritoriālās attīstības projektu tiek saprasts projekts, kuru īsteno projekta iesniedzējs sadarbībā ar vienu vai vairākiem Sadarbības partneriem. **Sadarbības partnera piesaiste ir obligāta (projektam ir vismaz divi sadarbības partneri)**. Plānotajiem integrētās teritoriālās attīstības projektiem jābūt iekļautiem projekta iesnieguma pieteicēja un Sadarbības partneru **attīstības plānošanas dokumentos - vietējās pašvaldības attīstības programmās, sadaļās Rīcības plāns un/vai investīciju plānos**, paredzot noteiktus sasniedzamos projekta iznākuma un rezultātu rādītājus.

Projekta iesniedzēja Sadarbības partneri var būt pašvaldības, pašvaldību iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi, komersants, plānošanas reģioni, kā arī projektu īstenošanai nepieciešamo resursu turētājs.

Integrētās teritoriālās attīstības projektu priekšnosacījumi:

- projektam jāveicina **ES mērķu Viedāka Eiropa un Zaļāka Eiropa** sasniegšana,
- projekta **iznākuma un rezultātu rādītājiem** jāattiecas gan uz projekta pieteikuma iesniedzēju – Vadošo partneri, gan uz Sadarbības partneriem.

Integrētās teritoriālās sadarbības modelis var tikt attiecināts un piemērots uz projektiem, kas tiek finansēti no dažādiem finansējuma avotiem, tai skaitā ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda SAM, ņemot vērā konkrētā finansējuma avota izmantošanas nosacījumus.

Plānojot integrētās teritoriālās attīstības projektus, jāņem vērā teritorijas, uz kurām attieksies plānotais projekts, teritorijas īpašnieks vai pārvaldītājs, piemēram, AS "Latvijas valsts meži", SIA "Rīgas meži", VSIA "Latvijas Valsts ceļi", VAS "Latvijas dzelzceļš", Dabas aizsardzības pārvalde, Zemkopības ministrija (valsts meži), poligoni un citi, jo plānotās projektu aktivitātes saskaņojamas ar visām iesaistītām pusēm, kuru darbības vai teritorijas attiecas uz projektu ieviešanu.

Citi iespējamie projekta partneri – asociētie partneri, kas varētu būt ieinteresēti projekta rezultātos, bet formāli nebūtu projekta iesniedzēji, varētu būt tūrisma asociācijas, uzņēmēju biedrības un inkubatori, u.c. Projektos kā partneris var tikt piesaistīts plānošanas reģions, piemēram, sadarbības koordinēšanas un ekspertu piesaistes aktivitātēm.

Projekta idejas atbilstības kritēriji

Projektu ideju priekšatlases mehānisms aprakstīts 5.3. apakšnodaļā, bet pirms projektu ideju priekšatlases ir svarīgi pārliecināties par projekta idejas – koncepta – atbilstību pamatkritērijiem, lai projekta ideja varētu tikt iekļauta projekta ideju priekšatlasei:

- **attīstības plānošanas dokumenti** – pamata projekta pieteicēja (Vadošais partneris) un Sadarbības partneru attīstības programmās, sadaļās plānošanas dokumentos, sadaļās rīcības plāns vai investīciju plāns ir iekļauta projekta ideja. Gadījumos, ja projekta ideja nav iekļauta attīstības programmās, tad precizēt attiecīgā projekta partnera rīcības un investīciju plānu, bet to darīt, pirms projekta ideja tiek iesniegta priekšatlasei;
- **objekts**, kurā plānotas investīcijas, atrodas Vadošā partnera un/vai Sadarbības partnera īpašumā, lietošanā vai valdījumā. Īpašuma tiesību jautājumi var nebūt pilnībā sakārtoti uz projekta idejas izvērtēšanas brīdi, kad tiek veikta projekta ideju priekšatlase, bet līdz projekta

īstenošanas noslēgumam, īpašuma tiesību dokumentiem ir jābūt sakārtotiem. Prasība ir īpaši svarīga liela mēroga un integrētu projektu īstenošanā, jo projekta aktivitātes var skart dažādas teritorijas, tai skaitā privāto īpašnieku teritorijas;

- **projektu īstenošanas un administrēšanas kapacitāte** – jāpārlicinās, vai projektu ieviesējiem ir nepieciešamā projektu īstenošanas un administrēšanas kapacitāte, tai skaitā Vadošajam partnerim ir kapacitāte vadīt projektu ar vairākiem projekta partneriem;
- **finanšu kapacitāte** – jāpārlicinās, vai projektu ieviesējiem ir nepieciešamā finanšu kapacitāte, vai tā ir nodrošināta visiem projekta ieviesējiem kopā un katram projekta partnerim atsevišķi, atbilstoši projekta partnera īstenojamai projekta daļai;
- **iznākuma un rezultātu rādītāji** – skaidri un precīzi definēti, izmērāmi un pamatoti rādītāji, kas nodrošinās finansējuma saņemšanas noteikumos noteikto rādītāju sasniegšanu. Katram no projekta partneriem ir noteikti projekta iznākuma un rezultātu rādītāji;
- **sociālekonomiskais ieguvums** – plānots (bez detalizētiem aprēķiniem) pozitīvs projekta ieguvums, nosakot galvenās ekonomisko ieguvumu saņēmēju grupas.

Projekta ideju attīstība, sadarbojoties projekta partneriem

Integrētās teritoriālās attīstības projektam jārisina vairāku iesaistīto pušu problēmjautājumus. Projekta ideju var identificēt viena pašvaldība, piesaistot tālākai projekta idejas attīstībai citas pašvaldības vai arī izveidojot darba grupu, kuras ietvaros var tikt veikta problēmu un risinājumu analīze, nosakot kopīgā projekta pieteikuma iesniedzēju un to potenciālo sadarbības partneru **prioritāri risināmās problēmas**. Projektu idejas sasaistāmas ar pieejamo finansējumu vai, pamatojoties uz pieejamā finansējuma iespējām, izvērtējamas projekta idejas.

Projekta idejas attīstību, lai to iesniegtu projekta ideju priekšatlasei, var iniciēt jebkurš no potenciālajiem projekta partneriem. Projekta idejas izstrāde veicama partnerības ietvaros, ņemot vērā **kopīgās projekta īstenošanu vajadzības**. Dažādi partneru viedokļi par projekta tvērumu un aktivitātēm nozīmē arī labāku projekta mērķu sasniegšanu. Sadarbības projektos svarīgs ir ne tikai projekta saturs, bet arī projekta **partnerības sadarbības kvalitāte**.

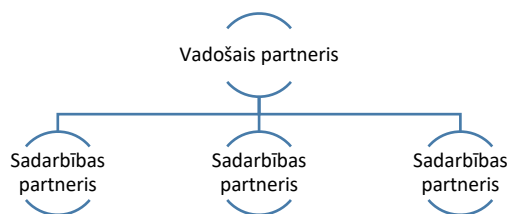
Projekta idejas tālākās attīstības sanāksmēs pārrunājami šādi jautājumi:

- **projekta partneri** – kādi būs potenciālie tiešie projekta partneri, piemēram, kuras pašvaldības, pašvaldību iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības un citi, kādi asociētie projekta partneri tiks piesaistīti – ārpus tiešās partnerības;
- **projekta partneru vajadzības un ieguldījums projektā** – kādas problēmas risinās katrs no projekta partneriem, piemēram, ielu infrastruktūras sakārtošana, un kādu ieguldījumu katrs no partneriem veiks projektā, papildus finanšu ieguldījumam, piemēram, pašvaldību ēkās. Gadījumos, ja projekts attiecas uz privātām teritorijām – vai tiks panākta vienošanās ar privātajiem partneriem par teritorijas ilgtermiņa izmantošanu;
- **projekta mērogs** – kāds ir projekta ģeogrāfiskais un funkcionālais pārklājums;
- **projekta mērķis un rezultāti** – pamatojums, kāda problēma tiks atrisināta, aprakstot projekta mērķi un plānotos rezultātus pietiekamā detalizācijas pakāpē, tai skaitā - vai projekta rezultāti būs objektīvi novērtējami, vai projekta mērķi ir reāli sasniedzami, projekts īstenojams laika posmā, kas atbilst finansējuma nosacījumiem, projekta mērķi atbilst izvēlētajā finansējuma avota noteiktajiem mērķiem. Tiek noteikti katra projekta partnera mērķi un kopējie projekta mērķi;
- **projekta mērķu un aktivitāšu integrācija starp projekta partneriem** – projekta pasākumu integrācija starp dažādiem projekta partneriem, lai pārliecinātos, ka, īstenojot integrētu projektu, tiek sasniegti lielāki ieguvumi, nekā īstenojot katru projekta partnera daļu atsevišķi;
- **mērķa grupas** – kas būs projekta mērķa grupas, kuru problēmu novēršanu vai mazināšanu sekmēs projektā sasniedzamie rezultāti (tiešā mērķa grupa, netiešā mērķa grupa), piemēram, noteiktas iedzīvotāju grupas, uzņēmēji;

- **projekta finansējums** – procentuālais apmērs, kas attiecināms uz projekta aktivitātēm katram no projekta partneriem, kopējais projekta finansējums un nepieciešamā līdzfinansējuma pieejamība katram no partneriem.

Integrētas teritoriālās attīstības projektiem Vadošais partneris, piesaistot Sadarbības partnerus, pamato kopīgā sadarbības projekta ietvaros plānoto investīciju sinerģiju.

Vadošo partneri izvēlas projekta dalībnieki, pamatojoties uz savstarpējo vienošanos, netiek izvirzīti speciāli kritēriji Vadošā partnera izvēlei, bet Vadošajam partnerim noteikti ir jāparedz nepieciešamā kapacitāte projekta īstenošanai. Vadošā partnera izvēlē būtisks jautājums ir tā pieejamā projekta īstenošanas, finanšu un administratīvā kapacitāte, pieredze un vēlme aktīvi sadarboties, nodrošinot projekta veiksmīgu īstenošanu.

Attīstības plānošanas dokumenti

Projektu ideju identifikācija, sadarbības projektu pārrunāšana un saskaņošana ar citām pašvaldībām jāveic pēc iespējas savlaicīgi, lai nodrošinātu integrēto **projektu iekļaušanu attīstības plānošanas dokumentos**, jo pašvaldības izstrādā attīstības plānošanas dokumentus dažādos termiņos: dažas pašvaldības drīz uzsāks dokumentu publisko apspriešanu, kamēr citas vēl tikai uzsāk darbu pie plānošanas dokumentu izstrādes.

Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi pašvaldības intensīvi strādā pie attīstības programmu izstrādes, un šādas darbības varētu palīdzēt nodrošināt attīstības projektu savstarpēju saskaņotību attiecībā uz potenciālajiem sadarbības projektiem:

- attīstības plānošanas dokumenta sabiedriskās apspriešanas laikā var tikt ieteikts sasaistīt projekta ideju ar citu pašvaldību projekta idejām;
- plānošanas reģions iesaistās plānošanas dokumentu izskatīšanā un var ierosināt atsevišķus projektus sasaistīt ar citu pašvaldību attīstības projektiem;
- Rīgas un Pierīgas pašvaldību apvienība “Rīgas metropole” iesaistās plānošanas dokumentu izskatīšanā un var ierosināt atsevišķus projektus sasaistīt ar citu pašvaldību attīstības projektiem, lai nodrošinātu efektīvāku RMA attīstību.

5.3. Projektu ideju priekšatlase

Priekšlikumi

- Kopējo pieejamā **finansējuma apjomu** noteikt plānošanas reģiona līmenī. Noteikt projekta minimālā un maksimālā finansējuma apjomu, nodrošinot, ka plānošanas reģionā var tikt attīstīti vairāki integrētas teritoriālās sadarbības projekti.
- **Projektu ideju priekšatlasi veic RMA pašvaldību speciāli izveidota vērtēšanas komisija vai Reģionu pašvaldību attīstības plānotāju konsultatīvā darba grupa (paplašinātā sastāvā, pieaicinot atbilstošos pašvaldības ekspertus), atbilstoši vadošās un atbildīgās iestādes izstrādātajiem priekšatlases vērtēšanas kritērijiem un pamatojoties uz iesniegto projekta idejas konceptu.**
- Projektu ideju priekšatlases **vērtēšanas kritēriji** ietver projekta integrācijas līmeņa pakāpi, projekta gatavības pakāpi, projekta partneru ieinteresētību, plānotos projektu ieguvumus, nepieciešamā un pieejamā finansējuma apjomu.

Finansējuma plānošana

Lai ņemtu vērā dažādu iesaistīto pušu vēlmes (pilsētu un novadu pašvaldības, citi sadarbības partneri) un vienlaikus samazinātu partneru administratīvo slogu, kas nepieciešams pilnas projekta pieteikuma dokumentācijas sagatavošanai, tiek piedāvāts izmantot **projektu priekšatlasi**, nevis projektu pieteikumu konkursu, kur tiek izvērtēti pilnībā sagatavoti projektu pieteikumi.

Ņemot vērā potenciāli ievērojamo projektu ideju skaitu un ierobežoto finansējuma apmēru, nepieciešams izstrādāt mehānismu projektu ideju priekšatlasei. Tikai projektu idejas, kas ir akceptētas projekta ideju priekšatlāsē, var tikt virzītas tālāk - sagatavojot projekta pieteikumu iesniegšanai projektu pieteikumu atlasē.

Kopējais pieejamais finansējuma apjoms var tikt noteikts plānošanas reģionu līmenī, izmantojot, piemēram, iedzīvotāju vai uzņēmumu skaitu, kas tiešā vai netieša veidā gūst labumu no projektu īstenošanas vai citus parametrus. Būtu nosakāma arī viena projekta minimālā un maksimālā summa plānošanas reģiona ietvaros realizējamam projektam. Minimālā summa, lai netiktu īstenoti pārāk mazi projekti un būtu nodrošināta efektīva līdzekļu izmantošana.

Projektam, kas nav saistīts ar vienu konkrētu plānošanas reģionu, bet attiecas uz visu Latvijas teritoriju, piemēram, viedo risinājumu izveide, kvotas nebūtu nosakāmas plānošanas reģiona līmenī.

Kvotu noteikšana plānošanas reģionu līmenī ne vienmēr stimulēs projektu īstenošanu, ja projekta īstenošanai nepieciešams piesaistīt projekta partnerus no dažādiem plānošanas reģioniem, tādēļ projektu ideju priekšatlāsē īpaši izvērtējama sadarbības kvalitāte starp plānošanas reģioniem.

Projekta ideju priekšatlasei nepieciešamā minimālā informācija

Projektu ideju priekšatlasei nepieciešamajai informācijai jābūt tādai, lai vērtēšanas komisija bez papildus informācijas pieprasīšanas varētu izvērtēt projektu ideju. Projekta koncepcijā varētu tikt iekļauta vismaz šāda informācija par attīstāmo projekta ideju - konceptu:

- projekta partneru uzskaitījums un katra partnera loma projektā,
- atsauce uz attīstības plānošanas dokumentiem,
- projekta mērķi, kādas aktuālas problēmas tiks risinātas projektā (projektā kopumā un katram projekta partnerim atsevišķi),
- projekta mērķa grupas, katras mērķa grupas sagaidāmie ieguvumi,
- projekta plānoto aktivitāšu apraksts,
- projekta īstenošanas laika grafiks,
- plānotās projekta investīcijas, tai skaitā projekta partneru un privātās investīcijas,
- projekta idejas atbilstība finansējuma saņemšanas nosacījumiem,
- informācija par īpašuma tiesībām, kurā plānots veikt investīcijas,
- parakstīti nodomu protokoli.

Detalizēts projekta iesniegums tiek veidots tikai tiem projektiem, kas ir izvēlēti projekta ideju priekšatlāsē. Jāņem vērā, ka projekta ideja pēc priekšatlases var mainīties, tādēļ finansējuma nosacījumos jāparedz mehānismi, kas nodrošinātu nepieciešamo fleksibilitāti starp apstiprināto projekta ideju un projekta pieteikumu. Izmaiņas varētu attiekties uz projekta ieviešanas veidu, plānotajām aktivitātēm, bet tām nebūtu jāmaina sasniedzamie projekta mērķi un mērķa grupas. Tāpat projekta ieviešanas laikā var būt izmaksu pieaugums, kā rezultātā jāveic sociālekonomisko aprēķinu pārrēķins, lai nodrošinātu projekta dzīvotspēju.

Projektu ideju priekšatlases kritēriji

Lai veiktu projektu ideju priekšatlasi, ir svarīgi izmantot objektīvus projektu ideju izvērtēšanas kritērijus, piemēram:

- **Projekta integrācijas līmenis** – vērtējams ne tikai no projektā ieguldīto investīciju apmēra, ko veic katrs projekta partneris, bet arī ņemot vērā plānotos sociālekonomiskos ieguvumus projekta īstenošanas rezultātā katram partnerim. Projekts veicina efektīvu konstatēto kopīgo reģionālā mēroga problēmu risināšanu, ne tikai atsevišķas pilsētas vai novada pašvaldības problēmu. Risinājumi tiek kopīgi izstrādāti, pārsniedzot rezultātus, kas būtu sasniedzami, individuāli pašvaldībām īstenojot projektus. Visi partneri aktīvi piedalās projektā, atbilstoši to funkcijām un kompetencei. Integrēta teritoriālā attīstība atspoguļojas projekta rezultātos.
- **Projektu integrācija starp plānošanas reģioniem** – lai stimulētu integrētās teritoriju attīstības projektus, kur piedalās pašvaldības no dažādiem plānošanas reģioniem, īpaši būtu izvērtējami tādi projekti, kas nodrošina integrāciju starp plānošanas reģioniem.
- **Projekta gatavības pakāpe** – informācija un apliecinājumi, ka projekts var tikt realizēts finansējuma nodrošinātāja noteiktajos termiņos, kā arī nepieciešamā projekta dokumentācija, piemēram, būvprojekts var tikt sagatavota termiņos, kas noteikti finansējuma saņemšanas nosacījumos, projekta inženiertehniskā gatavība. Projekta uzsākšanas gatavības indikācija – cik ātri iespējams uzsākt projekta aktivitātes (sagatavota iepirkumu dokumentācija, saņemtas nepieciešamās atļaujas darbu uzsākšanai u.c.), vai arī problēmu var apliecināt dokumentāli, piemēram, pieejamas priekšizpētes, ietekmes uz vidi novērtējums, citi dokumenti.
- **Projekta prioritāte (stratēģiskie mērķi, pilsētu un novadu pašvaldību prioritātes)** – projektam ir augsta prioritāte starp projekta partneriem un tie ir ieinteresēti projekta attīstībā, neskatoties uz projekta gatavības pakāpi un projekta idejas apstiprināšanas gadījumā tiks sagatavota visa nepieciešamā projekta dokumentācija, jo projektam ir noteikta augsta prioritāte no visām iesaistītajām pusēm. Nosakot projektu priekšatlases kritērijus, ir jāizvēlas, vai nu projekta partneru prioritārie projekti (stratēģiskie projekti) vai arī projekta gatavības pakāpe. Atsevišķos gadījumos būtu iespējama abu kritēriju izpilde.
- **Projektā plānotie rezultāti** dažādām iesaistītajām pusēm, tai skaitā sociālekonomiskie ieguvumi iedzīvotājiem (konkrētām iedzīvotāju grupām) un uzņēmumiem, ņemot vērā arī investīciju ilgtspēju. Plānojot projekta rezultātus, tai skaitā iznākuma un rezultātu rādītājus, īpašu uzmanību pievērst faktam, lai noteiktie rādītāji varētu tikt sasniegti, jo rādītāju nesasniegšanas gadījumā var tikt piemērotas finanšu korekcijas.
- **Nepieciešamā finansējuma un pieejamā finansējuma apjoma atbilstība.** Kā arī izvērtēt plānoto sadarbību starp pašvaldību un pašvaldības kapitālsabiedrību, ja investīcijas plānotas veikt objektos, ko savā darbībā izmanto pašvaldību kapitālsabiedrības. Saskaņā ar iepriekšējo pieredzi lielākā daļa pašvaldību pašas veic investīcijas un pēc projekta īstenošanas ieguldīja veiktās investīcijas pašvaldības pamatkapitālā.

Kā papildus kritērijs var tikt noteikta:

- **projektu integrācija ar citiem projektiem** – projekts ir integrēts ar citiem projektiem, kas tiek finansēti no ANM, SAM vai citiem finansējuma avotiem, tādējādi nodrošinot integrētu plānošanu un projektu ieviešanu dažādās jomās un attiecībā uz dažādām prioritātēm. Tiek plānoti un ieviesti liela mēroga, integrēti un kompleksi projekti;
- **privātā sektora nefinanšu investīcijas projektā (attiecībā uz uzņēmējdarbības attīstību vērstiem projektiem).**

Rīcības plāna ietvaros tika analizēti 2014.-2020.gada plānošanas perioda SAM 5.6.2. 4.kārtas projekta konceptu atlases kritēriji, kas attiecas uz to izvērtēšanu. Izmantotie kritēriji ietver projekta efektivitātes izvērtējumu – jaunveidojamās darba vietas; projekta gatavība – izstrādāts tehniskais projekts; projekta veids – infrastruktūru nodot komersantam.

Projektu ideju priekšatlases process

Zemāk uzskaitīti iespējamie projektu ideju atlases mehānismi, norādot to stiprās un vājās puses. Projekta ideju priekšatlase tiek veikta uz minimālās projekta dokumentācijas pamata. Nepieciešams izvērtēt, vai projektu ideju priekšatlasei katram finansējuma avotam, piemēram, katram SAM tiek

veidota atsevišķa vērtēšanas komisija vai arī vairākiem finansējuma avotiem (piemēram, vairākiem SAM) ir izveidota viena vērtēšanas komisija.

18. tabula. Projektu ideju priekšatlases process

Stiprās puses	Vājās puses
<p>1. Projekta ideju priekšatlasi veic viena vai vairākas nozares ministrijas, izveidojot projektu vērtēšanas komisiju un piesaistot komisijā plānošanas reģiona pārstāvjus ekspertu statusā (projekta reģionālās ietekmes izvērtējums). Priekšatlases ietvaros atlasīto projektu sarakstu apstiprina Reģionālās attīstības koordinācijas padome, kuras sastāvā iekļauts arī Rīgas plānošanas reģions un būtu izvērtējama arī Rīgas un Pierīgas apvienības “Rīgas metropole” iekļaušana.</p>	
<p>Ministrija var izvērtēt projektus saistībā ar valsts kopējām prioritātēm.</p> <p>Ministrijai ir nepieciešamā kapacitāte, zināšanas un pieredze projektu ideju izvērtēšanai.</p> <p>Vienota pieeja visu plānošanas reģionu projektiem.</p> <p>Var tikt izvērtēti projekti, kur projekta partneri ir no dažādiem plānošanas reģioniem.</p> <p>Plānošanas reģioni nodrošina nepieciešamo informāciju par plānošanas reģiona kopīgām prioritātēm.</p>	<p>Pašvaldībām ir atbilstošākas zināšanas par savu teritoriju vajadzībām un esošo situāciju.</p>
<p>2. Projekta ideju priekšatlasi veic plānošanas reģions atbilstoši vadošās un atbildīgās iestādes izstrādātajiem priekšatlases vērtēšanas kritērijiem, izveidojot vērtēšanas komisiju, iekļaujot visu plānošanas reģiona pašvaldību pārstāvjus. Projektu ideju atlasē ar balsstiesībām piedalās vadošā iestāde un nozaru ministrijas un plānošanas reģions. Tiek izmantota jau izveidotā struktūra – Reģionu pašvaldību attīstības plānotāju konsultatīvā darba grupa, pieaicinot atbilstošus pašvaldību ekspertus.</p>	
<p>Plānošanas reģioniem ir informācija par plānošanas reģiona pašvaldību vajadzībām un plānotajiem sadarbības projektiem.</p> <p>Plānošanas reģioni var izvērtēt projektus saistībā ar plānošanas reģiona attīstības programmu un reģiona kopējiem mērķiem.</p> <p>Tiek īstenota Reģionālās attīstības likumā noteiktā plānošanas reģionu kompetence (16.pants) – nodrošina reģiona attīstības plānošanu, nodrošina pašvaldību sadarbību utt.</p> <p>Vienota pieeja visiem viena plānošanas reģiona projektiem.</p>	<p>Pašvaldībām ir atbilstošākas zināšanas par savu teritoriju vajadzībām un esošo situāciju.</p> <p>Prioritāri varētu tikt atbalstīti plānošanas reģiona attīstības programmā iekļautie projekti, ne pašvaldību noteiktās prioritātes.</p> <p>Visas iesaistītās puses var nevienoties par konkrētu projektu ideju apstiprināšanu.</p> <p>Plānošanas reģiona Konsultatīvajām padomēm varētu nebūt nepieciešamā kapacitāte projektu ideju izvērtēšanai.</p>
<p>3. Projekta ideju priekšatlasi veic vērtēšanas komisija atbilstoši vadošās un atbildīgās iestādes izstrādātajiem priekšatlases vērtēšanas kritērijiem, kas ietver pārstāvjus no visām plānošanas reģiona pašvaldībām (ja finansējums tiek plānots plānošanas reģionu griezumā). Projektu ideju atlasē novērotāja statusā piedalās vadošā iestāde un nozaru ministrijas un plānošanas reģions.</p>	
<p>Visas iesaistītās puses var piedalīties projekta ideju atlasē.</p>	<p>Jāveido atsevišķa struktūra, kas ir atbildīga par projekta ideju priekšatlasi.</p>

Vienota pieeja visiem viena plānošanas reģiona projektiem. Pašvaldībām ir iespēja pašām lemt par prioritāri atbalstāmiem projektiem.	Visas iesaistītās puses var nevienoties par konkrētu projektu ideju apstiprināšanu. Vērtēšanas komisijai varētu nebūt nepieciešamā kapacitāte, kompetence un pieredze projektu ideju izvērtēšanai.
---	---

Datu avots: CSE COE

Sadarbībā ar nozaru ministrijām un institūciju, kas ir atbildīga par finansējuma piešķiršanas noteikumu izstrādi, nepieciešams izvēlēties mehānismu projektu priekšatlases nodrošināšanai. Saskaņā ar intervijās pausto viedokli, atbalsts ir 2.variantam un 3.variantam, tādējādi pašvaldībām tiks sniegta iespēja lemt par savu teritoriju prioritārajām vajadzībām, atbilstoši attīstības programmās plānotajam un aktuālajai situācijai, vienlaikus iesaistot arī citas ieinteresētās puses (vadošā un atbildīgā iestāde, Rīgas plānošanas reģions) un izvērtējot iesniegtos projektu ieceres konceptus.

5.4. Projekta pieteikuma sagatavošana un iesniegšana

- **Vadošais partneris** ir atbildīgs par projekta pieteikuma sagatavošanu un iesniegšanu.
- Vadošajam partnerim atbalstu sniedz Sadarbības partneri, kā arī Vadošais partneris apzin savas un partneru vajadzības un informē VARAM par nepieciešamību sniegt tehnisko palīdzību, piemēram, attiecībā uz tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrādi, tai skaitā izdevumu un ieguvumu analīzes veikšanu un citiem jautājumiem, kā arī piedalīties apmācībās par dažādiem ar projekta pieteikuma sagatavošanu un projekta praktisku īstenošanu saistītiem jautājumiem.
- Tehniskā palīdzība nepieciešama arī **pašvaldību līmenī**, paredzot finansējumu investīciju projektu iesniegumu kvalitatīvai un efektīvai sagatavošanai.

Projekta iesniegumā (pēc projekta priekšatlases) iekļaujamā informācija atkarīga no finansējuma avota un to regulējošās normatīvās bāzes. Zemāk uzskaitīti piemēri attiecībā uz **projekta pieteikumā iekļaujamo informāciju** un iesniedzamajiem dokumentiem:

- projekta detalizēts apraksts,
- projekta tehniski ekonomiskais pamatojums (TEP), t.sk. projekta izmaksu ieguvumu analīze,
- projekta aktivitāšu laika plāns,
- projekta organizatoriskā struktūra, projekta vadības kapacitāte,
- identificēti un izvērtēti projekta riski, novērtēta to ietekme iestāšanās gadījumā, paredzēti riskus mazinoši pasākumi,
- plānotie publicitātes un informācijas izplatīšanas pasākumi.

Projekta Vadošais partneris ir atbildīgs par projekta pieteikuma izstrādi un iesniegšanu. Lai nodrošinātu atbilstošu projekta pieteikuma sagatavošanu, Vadošais partneris var piesaistīt Sadarbības partnerus, kā arī izmantot nozaru ministriju (piemēram, VARAM) nodrošināto tehnisko palīdzību projektu iesniegumu sagatavošanā. Tehniskā palīdzība ir tehniskais atbalsts projektu ieviešējiem dažādiem ar projekta dokumentācijas sagatavošanu un projekta ieviešanu saistītiem jautājumiem, ko nodrošina nozares ministrija, piesaistot tehniskos ekspertus, finansējuma saņēmējs piesakās finansējumam tehniskā atbalsta saņemšanai vai arī projekta attiecināmās izmaksas paredz tehniskās palīdzības pakalpojumu iepirkšanu, izmantojot ārpalpojuma iespējas. **Tehniskā palīdzība** varētu tikt nodrošināta šādās jomās:

- ✓ projekta tehniskā izpēte, tās aktualizācija,
- ✓ TEP, jo pašvaldību speciālisti ikdienā neveic lielu un kompleksu projektu TEP izstrādi, dokumentu aktualizācija (t.sk. izmaksu un ieguvumu analīzes izstrāde un projekta tāmes

sagatavošana), atsevišķos gadījumos TEP nav nepieciešams – pietiek ar IIA, kā arī var tikt analizēta izmaksu efektivitāte,

- ✓ metodoloģijas un vadlīnijas TEP un citu dokumentu izstrādei,
- ✓ juridisko konsultāciju sniegšana saistībā ar īpašumtiesībām, īpašumu piederība, apsaimniekošanas līgumiem u.c. jautājumi,
- ✓ komunikācijas pasākumi,
- ✓ atbalsts projekta vadības jautājumos,
- ✓ valsts atbalsta jautājumi, tai skaitā ieņēmumus veidojoši projekti, projekta iesniedzējs ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, *de minimis* prasību ievērošana, pašvaldības ēku noma, pašvaldības privātais finansējums, pašvaldības aizņēmumi un citi jautājumi,
- ✓ naudas plūsmas pārskata sagatavošana,
- ✓ apmācības par visiem augstāk uzskaitītajiem jautājumiem, kā arī apmācības par izmaksu attiecināmību (specifiski infrastruktūras projektos) un atskaišu sagatavošana,
- ✓ skaidrojumi, informatīvi pasākumi par valsts atbalsta aspekta jautājumiem.

Būtu ieteicams tehnisko palīdzību nodrošināt ne tikai uz dokumentu sagatavošanas brīdi, bet ilgtermiņā visā projekta ieviešanas laikā, pamatojoties uz finansējuma saņēmēja vajadzībām. Daļu no nepieciešamā atbalsta, piemēram, saistībā ar valsts atbalsta jautājumiem varētu nodrošināt CFLA.

Ņemot vērā, ka projekta idejas ir iepriekš apstiprinātas un projekta pieteikuma izstrādei nepieciešamais laika posms būtu atkarīgs no konkrētā projekta, izskatīt iespēju projekta pieteikumus iesniegt noteiktā laika intervālā, piemēram, sešu mēnešu periodā, ne noteiktā datumā.

5.5. Partnerības līgums

- Projekta **Vadošais partneris** ir atbildīgs par visa projekta ieviešanu – vispārējā juridiskā un finansiālā atbildība.
- **Sadarbības partneri** atbildīgi par viņiem noteikto projekta aktivitāšu īstenošanu.
- Labas projekta pārvaldības nodrošināšanai izveidojama projekta **vadības grupa** ar visu projekta partneru pārstāvjiem.
- Ar citām iesaistītām pusēm, kas atbalsta projekta aktivitātes, bet nav projekta pieteikuma iesniedzēji, nepieciešamības gadījumā slēdzami **sadarbības vai cita veida līgumi**.

Vadošais partneris slēdz līgumu ar sadarbības iestādi par finansējuma saņemšanu un projekta īstenošanu.

Vadošajam partnerim (finansējuma saņēmējs) var tikt noteiktas šādas funkcijas:

- vispārēja juridiskā un finansiālā atbildība par projekta īstenošanu,
- finansējuma saņemšana, pārvaldīšana un finanšu līdzekļu piešķiršana Sadarbības partneriem, saskaņā ar partnerības līgumos noteikto,
- atbildība par projekta operatīvo un finansiālo progresu un pārskatu iesniegšanu,
- atbildība par projekta aktivitāšu koordinēšanu, dokumentu apriti un partneru informēšanu par projekta vispārējo īstenošanas gaitu un līguma izmaiņām,
- finanšu plūsmas koordinēšanu projektā,
- maksājumu pieprasījumu sagatavošana.

Sadarbības partneriem var tikt noteiktas šādas funkcijas:

- savlaicīga projekta aktivitāšu izpilde,

- finanšu līdzekļu izmantošana, atbilstoši noslēgtajam partnerības līgumam, tai skaitā finanšu līdzekļu vadība, grāmatvedības uzskaitē, iepirkumu un pārskatāmības noteikumu ieviešana un īstenošana,
- regulāra informācijas apmaiņa ar Vadošo partneri.

Vadošais partneris ar katru Sadarbības partneri slēdz **rakstveida partnerības līgumu** par pušu pienākumiem, tiesībām un atbildību projekta mērķa un rādītāju sasniegšanā atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas nosaka konkrētā finansējuma ieviešanas nosacījumus. Partnerības līgumu var slēgt atsevišķi ar katru Sadarbības partneri, bet var slēgt arī vienu partnerības līgumu kopīgi ar visiem Sadarbības partneriem.

Partnerības līgumā varētu tikt iekļauta šāda informācija:

- Vadošā partnera un Sadarbības partneru pienākumi un tiesības,
- Vadošā partnera un Sadarbības partneru finansējuma plānošanas pamatprincipi,
- precīzi nosacījumi finansējuma pārskaitīšanai partneriem,
- piešķirtā finansējuma apmērs Sadarbības partnerim. Saņemto avansa maksājumu sadalījums starp partneriem, ņemot vērā dažādo projekta ieviešanas gaitu,
- piešķirto finanšu līdzekļu izmaksas apturēšanas, izmaksu veikšanas turpināšana un atgūšanas kārtība,
- darbības un atbildības neattiecināmo izdevumu gadījumā un finanšu korekciju gadījumā,
- projekta īstenošanas laika grafiks un īstenojamās aktivitātes (augstas prioritātes aktivitātes),
- projekta tehniskā un finansiālā progressa uzraudzības aktivitātes,
- iekšējās komunikācijas procedūras,
- sasniedzamo projekta rādītāju uzskaites metodoloģija,
- kādos gadījumos nepieciešami līguma grozījumi,
- informācija par īpašumu vai pamatlīdzekļu juridisko piederību (kadastra Nr.),
- informācija par projekta rezultātā radīto vai iegādāto vērtību piederību, kā arī to uzturēšanas un izmantošanas kārtību,
- veikto investīciju uzskaites principi un kārtība,
- veikto investīciju reģistrācija zemesgrāmatā (ja nepieciešams),
- jautājumi par izveidotās infrastruktūras uzturēšanu pēc projekta beigām,
- ar projekta īstenošanu saistīto dokumentu glabāšanas termiņš,
- pieejas tiesības CFLA administrētajai ES fondu projektu sistēmai, kā arī nepieciešamo atskaišu CFLA iesniegšanas kārtība,
- projekta dokumentācijas uzglabāšana vienotā e-vidē,
- kopīgi publicitātes pasākumi un vienota projekta reklamēšana,
- rīcība nepārvaramas varas gadījumā,
- līguma spēkā esamības laiks, tā grozīšanas un izbeigšanas kārtība,
- strīdu izšķiršanas kārtība,
- citi papildus nosacījumi.

Piesaistot partneri projekta īstenošanā, Vadošajam partnerim ar Sadarbības partneri nevar rasties tādas tiesiskās attiecības, no kurām izrietētu, ka šis darījums atbilst publiska iepirkuma līguma pazīmēm atbilstoši Publisko iepirkumu likumam vai Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumam vai ka darījumam jāpiemēro normatīvie akti par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem.

Projektam var tikt piesaistīti citi partneri – **asociētie partneri** – kas nav projekta īstenotāji, bet tie atbalstītu projektu, piemēram, iznomājot projekta realizācijai nepieciešamo nekustamo īpašumu, vai

kuru īpašumā arī ir veicami ieguldījumi kompleksi ar projekta ieguldījumiem, lai sasniegtu projekta kopējo mērķi. Ar partneriem noslēdzams sadarbības vai cita veida līgums.

Lai nodrošinātu labu projekta pārvaldību, izveidojama projekta vadības grupa (*Steering Committee*), kas iekļauj visu projekta partneru pārstāvjus. Nosakāms, par kādiem jautājumiem ir nepieciešams projekta vadības grupas lēmumi, piemēram, būtisku izmaiņu gadījumā projektā.

5.6. Sadarbība projektu īstenošanas laikā

- **Projekta ieviešanas plāns** ietver plānotās projekta aktivitātes. Tiek izveidots kopīgs projekta ieviešanas plāns, un nepieciešamības gadījumā Sadarbības partneri izveido savus detalizētos projektu plānus.
- Tiek izveidots **kopējais projekta budžets**, ietverot naudas plūsmas katram no projekta partneriem.
- Projekta īstenošanai nepieciešamos centralizētos publiskos iepirkumus **organizē Vadošais partneris visam projektam kopumā**, bet iepirkuma komisijā piedalās visu Sadarbības partneru pārstāvji.

Integrētas teritoriālās attīstības projekta ieviešana, piedaloties vairākiem partneriem, ir sarežģīts process, kas prasa labas tehniskās un projekta vadības kompetences. Kā jau iepriekš minēts, daļu no šīm kompetencēm projektā iesaistītie varētu stiprināt apmācībās, kas tiktu organizētas tehniskā palīdzības ietvarā.

Projekta vadības grupa (*Steering Committee*), kas iekļauj visu projekta partneru pārstāvjus, uzrauga projekta ieviešanu, savlaicīgi konstatē iespējamās neatbilstības un risina jautājumus, lai nodrošinātu projekta atbilstošu īstenošanu. Vienlaikus katrs iesaistītais projekta partneris informē attiecīgās pašvaldības vadību par projekta ieviešanas progresu, piemēram, Rīgas pilsētas pašvaldības izveidota Stratēģisko projektu uzraudzības komisija, ko vada Rīgas domes priekšsēdētājs un kuras darbības mērķis ir pārraudzīt Rīgas pilsētas pašvaldības iestāžu, struktūrvienību un kapitālsabiedrību Attīstības programmas Investīciju plānā iekļauto stratēģisko projektu īstenošanas gaitu.

Zemāk uzskaitīti tikai daži no piemēriem, kam nepieciešams pievērst uzmanību lielu un kompleksu projektu īstenošanā.

Projekta ieviešanas plāns

Projekta ieviešanas plāns nosaka, kādas aktivitātes loģiskā secībā tiks īstenotas. Ieteicams izveidot vienu kopīgu projekta plānu, kas ietver visu partneru plānotās aktivitātes. Plāns var būt augsta līmeņa, un katrs no partneriem savām aktivitātēm var izveidot atsevišķu detalizētu plānu vai arī detalizēts plāns tiek veidots visiem partneriem kopā (tas varētu būt sarežģīti liela mēroga un kompleksu projektu gadījumā).

Līdzīgas aktivitātes vēlams apvienot aktivitāšu blokos. Katrai aktivitātei jāplāno – atbildīgais par aktivitātes īstenošanu, aktivitātes īstenošanas periods (sākuma/beigu termiņš), secība, aktivitātes sasniedzamie rezultāti, publicitāte u.c. Svarīgs aspekts, plānojot projekta aktivitātes, ir to nepārklāšanās ar citos partneru īstētajos projektos plānotajām aktivitātēm.

Jāizvērtē arī potenciālie riski, kas varētu ietekmēt aktivitāšu veiksmīgu īstenošanu, un jāplāno risku mazināšanas pasākumi – finanšu īstenošanas, rezultātu un uzraudzības rādītāju sasniegšanas, administrēšanas un citi riski.

Plānojot projekta aktivitātes, ir jāsaprot, kādi uzraudzības instrumenti plānoti projekta īstenošanas kvalitātes nodrošināšanai un kontrolei, kādus instrumentus partneri ir gatavi piemērot.

Sastādot projekta plānu, jāņem vērā, ka liela mēroga un integrēta projekta gadījumā ar vairākiem projekta partneriem atsevišķu aktivitāšu izpilde, piemēram, maksājuma pieprasījuma apstrāde var prasīt vairāk laika. Tāpat jāņem vērā, ka projekts būs pabeigts tikai tad, kad visi projekta partneri būs

pabeiguši projektu un kaut vai viena projekta partnera uzdevumu savlaicīga neizpilde var aizkavēt gala maksājuma saņemšanu visiem projekta partneriem.

Aktivitātes tiek vērstas uz projekta rezultātu sasniegšanu, nosakot konkrētus, izmērāmus sasniedzamos rādītājus:

- Iznākuma rādītāji - projektā ir jāparāda tieši īstenotās darbības, kas ir pārbaudāmas pēc projekta ieviešanas;
- Rezultātu rādītāji – izriet no projektā veikto aktivitāšu rezultāta un ir tieši saistīti ar projektā noteikto mērķi un sasniedzamajiem gala rezultātiem.

Kopfinansējuma mehānisms

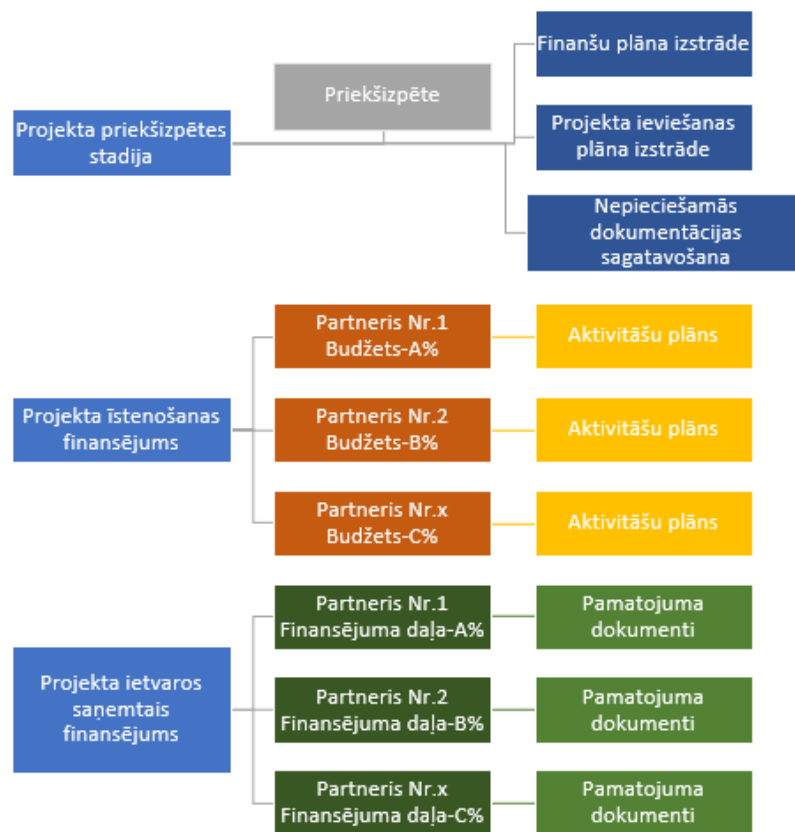
ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda Darbības programmas ietvaros plānotās atbalstāmās darbības paredz, ka SAM īstenošanai 85% plānots ES fondu finansējums un 15% nacionālais līdzfinansējums, atbilstoši arī plānojams projekta budžets gan kopējā projekta ietvaros, gan katram projekta partnerim atsevišķi.

Projekta priekšizpēte nepieciešama veiksmīgai projekta attīstības plānošanai un īstenošanai, kas veicama katram partnerim atsevišķi, izvērtējot partneru teritoriju vajadzības. Nepieciešamības gadījumā projektu priekšizpētes nodrošināšanai var izmantot tehnisko palīdzību (piem., ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda 5.1.1.SAM ietvaros).

Plānotajām projektu investīcijām ir cieša sasaiste ar projekta aktivitātēm katrā posmā. Kopējās paredzamās projekta izmaksas jāaprēķina katrai aktivitātei, lai veiksmīgi izveidotu projekta finanšu plānu pa periodiem, komponentēm, partneriem, budžeta līnijām un finansēšanas avotiem.

Attēlā zemāk sniegts shematisks attēlojums kopfinansējuma mehānisma izmantošanai projekta īstenošana.

10.attēls. Kopfinansējuma mehānisms

Datu avots: CSE COE

Budžetu sāk veidot, kad precīzi ir zināmas visas projekta aktivitātes, aktivitāšu izpildes laiks; aktivitātēm piesaistītie resursi (materiāli, nodarbināto personu skaits u.c.); finansējuma modelis, PVN iekļaušana/neiekļaušana. Visiem iesaistītajiem partneriem ir jānosaka to spēja priekšfinansēt projekta aktivitātes.

Tiek izveidots kopējais projekta budžets, ietverot visus projekta partnerus un plānotās naudas plūsmas. Projekta budžets tiek veidots, ņemot vērā partnerības līgumā atrunātos principus.

Vadošais partneris ir vienīgais finansējuma saņēmējs, kas saņem tiešo finansējumu no Finansētāja. Katra partnera budžeta daļa, konkrētās izmaksas, kā arī maksimālais projekta līdzfinansējuma apjoms tiek noteikts apstiprinātajā projekta pieteikuma veidlapā. Vadošais partneris ir atbildīgs par turpmākas finansējuma daļas un izmaksu partnerim atbilstoši apstiprinātiem izdevumiem, kas radušies par faktiski veiktajām darbībām. Pēc maksājumu saņemšanas no Finansētāja, Vadošais partneris veic aprēķinus par katram partnerim pārskaitāmo finansējuma daļu. Savukārt projektā partneriem ir jāveic precīza un regulāra izmaksu uzskaitē par Projekta īstenošanu, īpaši sagatavojot pārskatus, apkopojot maksājumus apliecinājošos dokumentus, grāmatvedības dokumentus, dokumentus, kas saistīti ar iepirkumiem un jebkuru citu attiecīgo projekta īstenošanas dokumentāciju.

Plānojot projekta finansējuma plūsmu, jāņem vērā projektā plānotais aktivitāšu laika grafiks, specifiskā atbalsta vai pasākuma mērķa grupas iesaistes ietekme uz kopējo plānoto naudas plūsmu, kā arī projekta vadības personāla piesaiste. Dažādi faktori var ietekmēt projekta finansējuma plūsmu – iepirkumu progress, avansu maksājumi pakalpojumu sniedzējiem, sezonālitate, neparedzēti izdevumi. Jebkurā jautājumā, lai netiktu ietekmēta projekta īstenošana, projekta partneriem kopīgi Projektu vadības grupā jāpārrunā un jāvienojas par problēmsituāciju risinājumiem (ja tāda ir radusies un ja tā var ietekmēt citu partneru finansējuma saņemšanu no Finansētāja) – kopīgs projekts ir kopīga atbildība par projekta īstenošanu, ne tikai Vadošā partnera atbildība.

Publiskie iepirkumi

Projekta sākuma posmā partneri vienojas par nepieciešamajiem iepirkumiem projekta dzīves cikla laikā – centralizētajām un atsevišķi veicamajām iepirkumu procedūrām. Centralizēto iepirkumu objekti var būt, piemēram, būvdarbi, projektēšanas pakalpojumi, tehniski-ekonomisko pamatojumu izstrāde. Vienmēr ir iespējams veikt iepirkumus katram partnerim atsevišķi par aktivitātēm, kas plānotas konkrētam partnerim.

Vienlaikus iesakām izvērtēt iespēju veikt preču un pakalpojumu iepirkumus centralizēti, tādējādi veicinot zemākas cenas piedāvājuma saņemšanu, vienādu kvalitātes standartu ievērošanu un atbilstoši arī administratīvo izdevumu samazinājumu, īpaši, ja plānotās projekta aktivitātes pārklājas, vienlaikus dažādās teritorijas daļās var tikt organizēti arī atsevišķi iepirkumi. Centralizēta publiskā iepirkuma gadījumā iepirkumus organizē Vadošais partneris visam projektam kopumā, papildus ieteicams izveidot vienotu iepirkumu komisiju tām projekta daļām, kurās tiks veikts vienotais publiskais iepirkums, iepirkuma komisiju veidojot no katra pasūtītāja kompetentākajiem speciālistiem. Katrs no projekta partneriem sagatavo savu dokumentācijas daļu attiecībā uz nepieciešamo dokumentāciju publiskajam iepirkumam, piemēram, tehniskās specifikācijas. Vadošais partneris pārliecinās par visas iepirkuma dokumentācijas atbilstību un sasaisti starp visiem dokumentiem. Veikt centralizētu iepirkumu, apvienoties vairākiem publiskajiem pircējiem (pašvaldībām), iesakāms, ja iepirkums atbilst iepirkuma priekšmetam un tas samazina pašvaldību riskus, piemēram, liela iepirkuma apjoma, komplikētības vai efektivitātes dēļ.

Saskaņā ar PIL 17. panta vienpadsmito daļu vairāki pasūtītāji var vienoties par atsevišķu iepirkumu kopīgu rīkošanu. Ja kopīgo iepirkumu rīko visu pasūtītāju vārdā un uzdevumā, lai gan iepirkumu veic tikai viens no pasūtītājiem, iesaistītie pasūtītāji ir kopīgi atbildīgi par PIL prasību ievērošanu. Pasūtītāji kopīgi ir atbildīgi tikai par tām iepirkuma daļām, kas paredzētas visu iesaistīto pasūtītāju vajadzībām.

6. PILOTPROJEKTA PIETEIKUMS

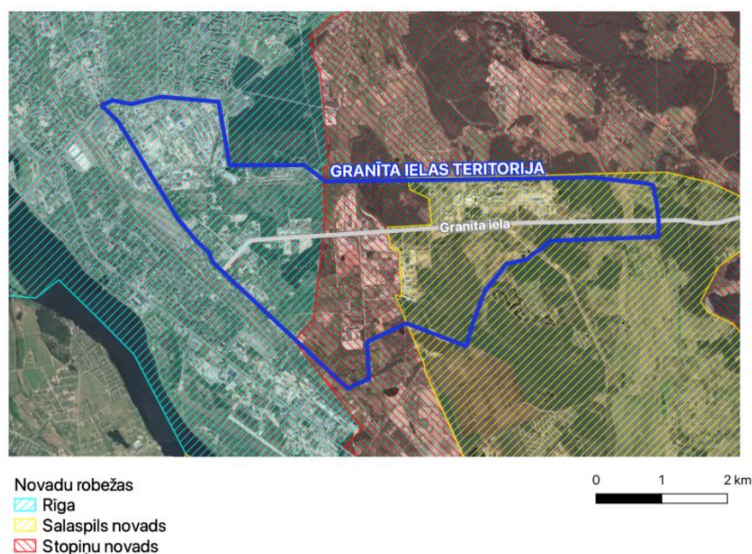
Pilotprojekta pieteikums

- Pilotprojekta pieteikums attiecas uz uzņēmējdarbības vides atbalstu **Granīta ielas teritorijā** un ietver trīs pašvaldības: **Rīgas pilsētu, Stopiņu novadu un Salaspils novadu**.
- Granīta ielas teritorijas attīstība ir iekļauta Rīgas pilsētas, Stopiņu novada un Salaspils novada **attīstības plānošanas dokumentos**. Integrēta teritorijas attīstība dos lielāku pievienoto vērtību ne tikai uzņēmējiem, bet arī Rīgas un novadu iedzīvotājiem.
- Projekta darba grupu ietvaros pašvaldībām, tiekoties ar uzņēmējiem, tiks saskaņots teritorijā darbojošos uzņēmumu un pašvaldību **“Kopējais piedāvājums” ar “kopējo pieprasījumu”**, lai noteiktu investīciju prioritātes.
- **Pašvaldību investīcijas plānotas** inženiertehniskajā infrastruktūrā, ielu būvniecībā (tai skaitā veloceļu attīstībā), Šķirotavas mobilitātes punkta attīstībā, kā arī sabiedriskā transporta satiksmes pieejamības uzlabošanā.
- **Privātās investīcijas** plānotas uzņēmējdarbības vides sakārtošanā, kā arī publiskās ārtelpas uzlabošanā.
- Projekta idejas turpmākai un pilnīgākai attīstībai nepieciešama **detalizētāka esošās situācijas un priekšizpētes veikšana, t.sk. teritorijas robežu precizēšanai, vajadzību apzināšanai, teritorijas attīstības iespējām, uzņēmēju interesi un finanšu kapacitāti līdzdarboties teritorijas attīstības aktivitātēs**, sociāli ekonomisko analīzi par ieguvumiem projekta īstenošanas rezultātā, kā arī izstrādāt detalizētāku analīzi par zaļu un viedu risinājumu izmantošanas iespējām teritorijas attīstībā.

6.1. Informācija par Granīta ielas teritoriju

Pilotprojekta pieteikums izstrādāts Granīta ielas teritorijai, kas ietver Rīgas pilsētas teritoriju, Stopiņu novada teritoriju un Salaspils novada teritoriju. Attēlā zemāk iekļauta informācija par Granīta ielas teritoriju Šķirotavas apkaimē starp Lubānas ielu un dzelzceļu. Attēlā zemāk iekļauta informācija par Granīta ielas teritoriju, tai skaitā sadalījums pa novadiem.

11.attēls. Granīta ielas teritorija sadalījumā pēc pašvaldību administratīvajām teritorijām

Avots:
CSE COE

Pilotprojekta mērķis ir nodrošināt Granīta ielas teritorijas attīstību, nodrošinot videi draudzīgu un vides ilgtspēju veicinošu teritorijas izaugsmi uzņēmējdarbības attīstībai, lai nodrošinātu nepieciešamo transporta un inženiertīklu infrastruktūru Granīta ielas teritorijai. Projekts veido priekšnosacījumus zaļās un klimatneitrālās industriālās zonas izveidei.

Pilotprojekta pieteikums izstrādāts, pamatojoties uz intervijām ar Stopiņu novada pārstāvjiem, Salaspils novada pārstāvjiem un Rīgas pilsētas pārstāvjiem, kā arī izmantojot Rīgas pilsētas un novadu attīstības plānošanas dokumentos pieejamo informāciju.

6.2. Iesaistīto pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos noteiktās prioritātes

Kopīga novadu un pilsētas sadarbības projekta izstrādes priekšnosacījums ir projekta idejas iekļaušana projekta partneru attīstības plānošanas dokumentos, tādēļ zemāk sniegta informācija par Granīta ielas teritorijas attīstības iecerēm, kas iekļauta atbilstošajos attīstības plānošanas dokumentos.

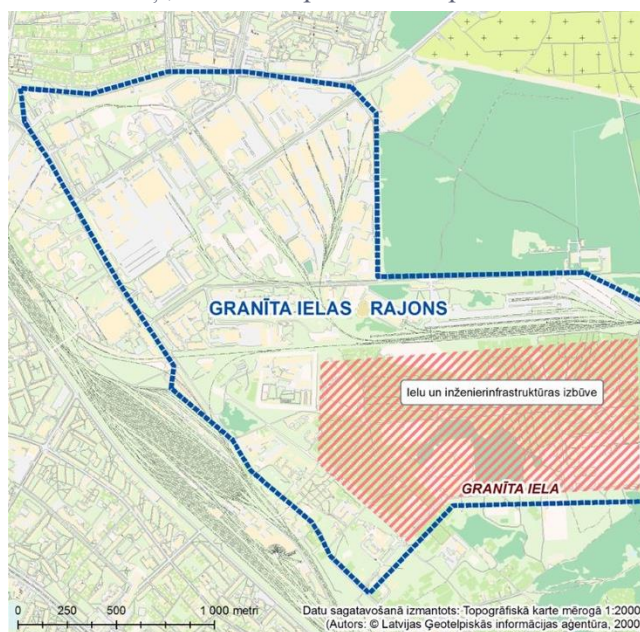
Attīstības plānošanas dokumentos noteiktās prioritātes – Rīgas pilsēta

Saskaņā ar Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam⁸¹ “Granīta iela ir paredzēta kā prioritāra ražošanas attīstības teritorija resursietilpīgām nozarēm (uzņēmumiem, kuriem, pirmkārt, nepieciešamas lielākas elektroenerģijas jaudas, arī lielāki ūdens teritorijas resursi un lielākas zemes platības; arī nozarēm, kas saistītas ar piegādēm lielos apjomos un kurām ir svarīga ērta piekļūšana, nešķērsojot pilsētas centru). Granīta iela attīstāma kā jauna tipa ražošanas telpa, kas piemērota plašam nozaru spektram, un šeit ir iespējams veidot kvalitatīvu ražošanas puduri”.

“Teritorijas attīstībai ir izvēlēti instrumenti, kas veicina attīstītāju interesi, uzlabojot uzņēmumu darbības apstākļus. Pašvaldības nozīmīgākais ieguldījums teritorijas attīstībā ir investīcijas inženiertehniskās infrastruktūras un ielu būvniecībā, kā arī sabiedriskā transporta satiksmes uzlabošanā. Sabiedriskā transporta uzlabošana ir nozīmīga, ņemot vērā potenciālo darba vietu skaitu – 38 000 darbinieku, t.i., 5000 – 24 000 pilnīgi jaunu darbavietu. Attīstāmas saiknes ar centra un Pārdaugavas teritorijām (pilsētas dzelzceļš), nepieciešami arī jauni teritorijas iekšējie savienojumi”.

“Interesi par teritoriju veicinātu ražošanas attīstībai labvēlīgi teritorijas plānojuma nosacījumi, kompleksa lokālplānojuma vai detālplānojuma izstrāde. Teritorijā un tās tiešā tuvumā vēlams ierobežot dzīvojamo funkciju, lai novērstu iespējamus konfliktus. Ir apsveramas pašvaldības iespējas nodokļu atlaīžu piemērošanā. Izstrādājami arī partnerības modeļi, iesaistot privāto un publisko sektoru. Pašvaldību sadarbība būtiski uzlabotu teritorijas attīstības apstākļus, jo industriālā zona aiz Rīgas robežas turpinās Stopiņos un Salaspilī. Daļa no lielākajiem ražošanas kompleksiem un industriālajiem parkiem atrodas ārpus Rīgas teritorijas.”

12.attēls. Granīta ielas attīstības teritorija

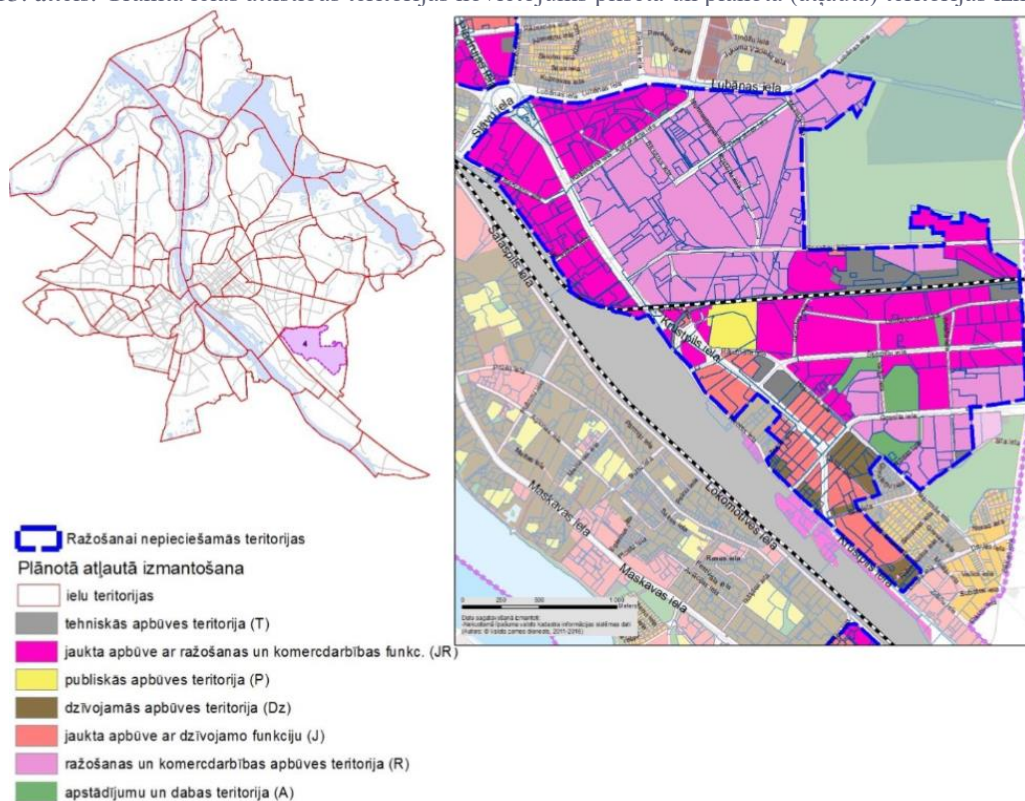
Datu avots: RD PAD sniegtā informācija

81 https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/11/STRATEGIJA_WEB.pdf

Saskaņā ar ziņojumu⁸² “Rīgas pilsētas specifikai atbilstoša mobilitātes pārvaldības risinājuma “Mobilitātes punkta” modeļa konceptuālā izstrāde un aprobēšana” Šķīrotavas dzelzceļa stacijas tuvumā plānota reģionālas nozīmes mobilitātes punkta izveide.

Rīgas pilsēta Rīgas teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros pie Granīta ielas projekta attīstībai ir veikusi sākotnējos priekšizpētes darbus un ar Granīta ielas teritoriju Rīgas pilsētas kontekstā tiek saprasta diezgan plaša teritorija, kas ir atspoguļota attēlā zemāk un ietver arī lielu daļu no Šķīrotavas teritorijas, kā arī ņemot vērā plānoto un atļauto teritorijas izmantošanu.

13. attēls. Granīta ielas attīstības teritorijas novietojums pilsētā un plānotā (atļautā) teritorijas izmantošana

Datu avots: Rīgas teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam⁸³

Atbalsts uzņēmējdarbībai – Salaspils novada pašvaldība

Salaspils novada pašvaldība jau ir veikusi investīcijas Granīta ielas teritorijas sakārtošanā.⁸⁴ “2019.gada 19.decembrī ekspluatācijā tika pieņemts pašvaldības ceļš C51 "Šķīrotava-Saurieši-Granīta iela". Ceļa rekonstrukcijas ietvaros ir pārbūvēts 1317 m garš ceļa posms. Ir atjaunota esošā un izveidota jauna ūdens novades sistēma, kā arī paplašināts esošais ceļš visā tā garumā. Ceļa pārbūve nākotnē veicinās visu šajā vietā esošo uzņēmumu izaugsmi, kā arī uzņēmējdarbības attīstību līdz šim neizmantotajos zemes gabalos, kas šobrīd jau ir sasniedzami. Kopējās ceļa pārbūves izmaksas ir 684 702.30 EUR (t.sk. PVN), no kuriem 400 000 EUR finansēja Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, bet 284 702,30 EUR finansēja Salaspils novada pašvaldība kā ikgadējo atbalstu uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstīšanai novadā”.

Atbilstoši Salaspils novada attīstības programmas 2019.-2025. gada Investīciju plānam⁸⁵ ir paredzēti divi projekti, kas ir saistīti ar Granīta ielas teritorijas attīstību, paredzot projektu “Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda SAM

82 https://www.grupa93.lv/wp-content/uploads/projekti/Attistibas_koncepcijas/Mobilitate/Gala_Zinojums_Mobilitates_punkti_FINAL.pdf

83 <https://www.rdpad.lv/rtp/speka-esosais/>

84 <http://investinsalaspils.lv/jaunumi>

85 https://salaspils.lv/sites/default/files/Att%C4%ABst%C4%ABba/2021/Investiciju_plans_2021.pdf

3.3.1.ietvaros), kura rezultātos paredzēta ūdens un kanalizācijas tīklu izbūve līdz rūpnieciskās ražošanas teritorijai, kā arī ceļa izbūve pie Granīta ielas, Acones ciemā, piesaistot 3,6 milj. EUR ES fondu finansējumu un ieguldot 645 000 EUR pašvaldības finansējumu. Papildus paredzēts līdz 2023.gadam īstenot arī projektu “Pašvaldības ceļa C39 “Granīta iela - Oglītes” seguma uzlabošana ar dubultās virsmas apstrādes tehnoloģiju”, indikatīvi paredzot projekta īstenošanai 260 000 EUR pašvaldības finansējuma.

Kā viens no potenciāliem projekta partneriem projekta idejas izstrādē var būt Salaspils uzņēmēju biedrība,⁸⁶ kuras mērķis ir veicināt sociāli ekonomisko aktivitāti un uzņēmējdarbības vides attīstību Salaspils novadā un sekmēt Salaspils novada uzņēmēju interešu ievērošanu valsts un pašvaldību institūcijās. Salaspils novads nodrošina atbalstu uzņēmējiem⁸⁷ – nekustamā īpašuma atlaide 50% apmērā.

Atbalsts uzņēmējdarbībai – Stopiņu novada pašvaldība

Stopiņu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012.-2030.gadam⁸⁸ paredz attīstīt novada funkcionālās saites ar sadarbības partneriem, tai skaitā uzņēmējdarbības vides attīstību ar Rīgas pilsētu, satiksmes infrastruktūras tālāku attīstību, plānoto maģistrālo ceļu attīstība E22, Rail Baltica un Granīta ielas tālāka izmantošana. Stopiņu novada investīciju plāns⁸⁹ paredz ceļa Kļavas – Granīta iela tālāku attīstību (20 000 EUR), ietves izbūvi Gaitiņu ielā no Granīta ielas līdz Gaitiņu ielai (46 000 EUR). Projekta idejas izstrādes stadijā un tālākā īstenošanā var tikt piesaistīta Stopiņu uzņēmēju biedrība.⁹⁰

Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi potenciālais sadarbības partneris projektam varētu būt Stopiņu novada pašvaldība, bet pēc administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas projekta sadarbības partneris varētu būt Ropažu novada pašvaldība.

Atbalsts uzņēmējdarbībai – Rīgas plānošanas reģions

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030⁹¹ ietver informāciju par Rīgas reģiona kompleksi attīstāmiem projektiem un vietām (10.sadaļa), tai skaitā ražošanas attīstības teritorijas Rīgas pilsētā, Salaspils un Stopiņu novados (Ulbrokas, Dreiliņu, Rumbula, TEC -2, Šķirotava un Granīta ielas teritorija).

6.3. Pilotprojekta pieteikuma izstrāde

Lai nodrošinātu pilotprojekta idejas tālāku attīstību, ieteicams veikt virkni pasākumu, kas aprakstīti zemāk.

Vispirms jānosaka iespējamie projekta partneri gan projekta idejas tālākai izstrādei, gan projekta ieviešanai. Iespējamie projekta partneri piedalītos darba grupas sanāksmēs, lai tālāk attīstītu projekta ideju. Ieteiktie projekta partneri:

- **Rīgas pilsēta.** Rīgas pilsēta varētu būt projekta Vadošais partneris, ņemot vērā plānotā projekta ģeogrāfisko izvietojumu, ieguvumus uzņēmējiem, kas darbojas Rīgā, kā arī attīstāmo Šķirotavas mobilitātes punktu. Vadošais partneris ir partneris, kuram būtu vislielākā ietekme un ieguvums no projekta realizācijas. Granīta ielas projekta gadījumā liela ietekme un daudzas projekta darbības veicamas Rīgas pilsētas teritorijā.

86 <https://salaspils.lv/lv/salaspils-uznemeju-biedriba>

87 <http://investinsalaspils.lv/atbalsts-uznemejiem>

88 https://stopini.lv/media/Attistiba/Stopinu_nov_Ilgtspejigas_attistibas_strategija_2012-2030.pdf

89 <https://www.stopini.lv/lv/attistiba/attistibas-planosanas-dokumenti-un-normativie-akti/stopinu-novada-attistibas-programma-2019-2025gadam>

90 <http://www.stopinuznemeji.com/>

91 http://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2017/12/RPR-Ilgtspejigas-attistibas-strategija_2014-2030.pdf

- **Stopiņu novada pašvaldība** - Sadarbības partneris projekta ietvaros, ņemot vērā teritorijas Granīta ielas integrētai attīstībai atbilstoši Stopiņu novada vajadzībām.
- **Salaspils novada pašvaldība** - Sadarbības partneris projekta ietvaros, ņemot vērā teritorijas Granīta ielas integrētai attīstībai atbilstoši Salaspils novada vajadzībām, kā arī ņemot vērā, ka Salaspils novada pašvaldība jau ir veikusi ievērojamas investīcijas Granīta ielas teritorija attīstībā.
- **Inženierkomunikāciju uzturētāji un attīstītāji** - Sadarbības partneris, ņemot vērā, ka projekta ietvaros varētu tikt izveidota / uzlabota ūdens un kanalizācijas infrastruktūra. Projekts varētu ietvert komunālo pakalpojumu infrastruktūras izveidi, kas būtu savienojama ar SIA “Rīgas ūdens” infrastruktūru vai arī SIA “Rīgas ūdens” izveidotu nepieciešamo infrastruktūru.
- **u.c. iespējamie asociētie partneri atbilstoši** nepieciešamībai – Rīgas plānošanas reģions, AS “Latvenergo”, VSIA “Latvijas Valsts ceļi”, AS Sadales tīkls, AS “Rīgas siltums”, AS “Gaso” u.c.

Projekta idejas tālākai izstrādei (esošās situācijas un uzņēmēju vajadzību identificēšanai) varētu tikt piesaistīti dažādi partneri, kā, piemēram, Salaspils uzņēmēju biedrības pārstāvji, Stopiņu uzņēmēju biedrības pārstāvji, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāvji, kā arī citu organizāciju pārstāvji. Dažādu partneru piesaistīšana palīdzēs nodrošināt attīstāmā projekta atbilstību uzņēmēju vajadzībām.

Pēc projekta darba grupas izveides projekta sanāksmju laikā varētu tikt pārrunāti šādi jautājumi:

- **Kopīga projekta plāna izveide**, ievērojot pašvaldību attīstības programmas un komunālo pakalpojumu sniedzēju attīstības plānus. Nepieciešamības gadījumā tiktu veiktas atbilstošo plānošanas dokumentu izmaiņas, lai attīstības programmas atbilstu plānotajām integrētajām projekta aktivitātēm.
- **Noteikt projekta robežas**, lai visiem projektā iesaistītajiem ir viennozīmīgi skaidrs, kas tiek saprasts ar Granīta ielas teritoriju.
- Informācijas apkopošana par katras pašvaldības plāniem, sasaiste starp pašvaldību plāniem jeb **“kopējā piedāvājuma”** noteikšana, t.sk. ceļu infrastruktūras attīstība, mobilitātes punktu attīstība, komunālo pakalpojumu pieejamība, pašvaldības ēku pieejamība, plānotās investīcijas no pašvaldību līdzekļiem, plānotās ES fondu investīcijas, kā arī cita veida pašvaldību investīcijas, piemēram, jaunu ēku celtniecība. Attiecībā uz komunālo pakalpojumu pieejamību tiktu izlemts, kurš būs pakalpojuma nodrošinātājs atbilstoši pašvaldību regulējumam un infrastruktūras uzturēšanas nosacījumiem.
- Informācija par uzņēmēju vajadzībām jeb **“kopējais pieprasījums”**, t.sk. ceļu infrastruktūras attīstība, mobilitātes punktu attīstība, komunālo pakalpojumu pieejamība, pašvaldības ēku pieejamība, plānotās privātās investīcijas (kurās jomās) un to apjoms, kā arī proporcija pret plānotajām pašvaldību investīcijām.
- **“Kopējā piedāvājuma” un “kopējā pieprasījuma” saskaņošana**, lai identificētu investīciju prioritātes. Noteikt, vai investīcijas tiks veiktas tikai infrastruktūrā vai arī ēkās.
- Tikšanās ar **Satiksmes ministrijas un VSIA “Latvijas Valsts ceļi”** pārstāvjiem par plānoto E22 un Granīta ielas savienojumu. Ļoti svarīga projekta aktivitāšu plānošanai un ieviešanai būtu sadarbība ar VSIA “Latvijas Valsts ceļi”, jo saskaņā ar intervijās sniegto informāciju Granīta iela ir VSIA “Latvijas Valsts ceļi” bilancē un ir reģionālās nozīmes ceļš. Sadarbības ietvaros būtu jāpārrunā ceļa nodalījuma joslas attīstība.
- Apzināt visu iesaistīto pušu **pieredzi un kapacitāti** projekta pieteikumu sagatavošanā un ES finansētu projektu vadībā un ieviešanā.
- Izstrādājot projekta pieteikumu un analizējot projekta partnerus, būtu ņemami **vērā īpašuma tiesību jautājumi** attiecībā uz objektiem, kur tiek plānotas investīcijas – vai pašvaldības nekustamajā īpašumā, t.sk. pašvaldībai piederošās ēkās vai plānota jaunu pašvaldībai piederošu ēku celtniecība, vai investīcijas privātīpašumā esošajās ēkās.

- Izvērtēt, vai nepieciešamas **investīcijas inženierkomunikācijās**, t.sk. energoapgādē, ņemot vērā plānoto ražošanas jaudu palielinājumu.
- Izvērtēt **tehnoloģiju klastera** izveidi un nepieciešamības gadījumā izmantot citu SAM finansējumu tehnoloģiju klastera izveidei.
- Gadījumā, ja SAM ieviešanai nepieciešama uzņēmēju līdzdalība ar savu finansējumu, t.sk. sasniedzamo rādītāju sasniegšanai, noteikt objektus, kur tiks veiktas **privātās investīcijas**, investīciju apjomu un laika posmu.
- Ja iespējams, tiek izvērtēta iespēja projektu īstenot no **vairākiem SAM**, piemēram, iekļaujot IKT klasteru attīstību, komunikāciju infrastruktūras attīstību, transporta infrastruktūras attīstību, uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstību.

Pārrunu rezultātā nepieciešams **parakstīt nodomu protokolus** ar visām iesaistītām pusēm par sadarbību projektā.

Izstrādājot projekta plānu, tiktu ņemti vērā arī atbilstošā SAM MK nosacījumi, kas nav pieejami uz ziņojuma sagatavošanas brīdi, piemēram, nosacījums piesaistīt privāto finansējumu proporcionāli pašvaldības veiktajām investīcijām.

6.4. Pilotprojekta pieteikums

Pilotprojekta pieteikums sagatavots, iekļaujot tikai galveno informāciju attiecībā uz attīstāmo projektu, un būtu tālāk izstrādājams darba grupas ietvaros, kas ietvertu pārstāvjus no Rīgas pilsētas, abiem novadiem, inženierkomunikāciju uzturētājiem un attīstītājiem, kā arī uzņēmēju pārstāvjus.

19. tabula. Pilotprojekta pieteikums

Projekta nosaukums	Granīta ielas teritorijas uzņēmējdarbības vides attīstība
Projekta vadošais partneris un sadarbības partneris	<p>Valdošais partneris – Rīgas pilsētas pašvaldība</p> <p>Sadarbības partneri: Stopiņu novada pašvaldība, Salaspils novada pašvaldība</p> <p>Asociētie partneri: Rīgas plānošanas reģions, inženierkomunikāciju uzturētāji un attīstītāji (var tikt precizēts atbilstoši normatīvo aktu prasībām) u.c.</p>
Projekta mērķis un tā pamatojums	<p>Projekta mērķis ir nodrošināt Granīta ielas teritorijas attīstību, nodrošinot videi draudzīgu un vides ilgtspēju veicinošu teritorijas izaugsmi un uzņēmējdarbības vides attīstību, ietverot rūpniecības klastera izveidi uzņēmumiem, kam ir nepieciešamas: elektroenerģijas jaudas; lielākas zemes platības; kuri darbojas nozarēs, kas saistītas ar piegādēm lielos apjomos un kurām ir svarīga ērta piekļūšana, nešķērsojot pilsētas centru, kā arī cita veida uzņēmumiem, kas vēlētos attīstīt uzņēmējdarbību Granīta ielas teritorijā. Projekts veido priekšnosacījumus zaļās un klimat-neitrālās industriālās zonas izveidei, saskaņā ar Rīgas apņemšanos būt par pirmo klimatneitrālo pilsētu Baltijā.</p> <p>Rīgas pilsētai, Stopiņu novadam un Salaspils novadam ir labi sociālekonomiskie rādītāji, bet, lai nodrošinātu šo rādītāju nepārtrauktu palielināšanu un Rīgas reģiona starptautiskās konkurētspējas palielināšanu, nepieciešama uzņēmējdarbības vides tālāka attīstība. Tā var tikt nodrošināta, veicot integrētas investīcijas ilgtspējīgā un līdzsvarotā reģionu attīstībā, lai izveidotu uzņēmējdarbību atbalstošu infrastruktūru, uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un iedzīvotāju dzīves kvalitāti.</p> <p>Lielāka investīciju atdeve sasniedzama, ja investīcijas tiek veiktas saskaņā ar vienotu vīziju vienā laika posmā un ir koordinētas un savstarpēji papildinošas. Vienota vīzija ir nepieciešama trim pašvaldībām piederošai</p>

	<p>Granīta ielas teritorijai, jo iedzīvotāji un uzņēmēji to uztver kā vienotu teritoriju bez sadalījuma pa pašvaldībām.</p> <p>Atbalstāmās investīcijas uzņēmējdarbības vides attīstībai ietvers pašvaldību investīcijas (ES un pašvaldību finansējums) publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar uzņēmēju pieprasījumu un balstoties uz Rīgas pilsētas, Stopiņu novada un Salaspils novada teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm.</p> <p>Pašvaldību nozīmīgākais ieguldījums teritorijas attīstībā: investīcijas inženiertehniskajā infrastruktūrā sadarbībā ar atbilstošo partneri, ielu izbūvē, tai skaitā gājēju infrastruktūras un veloceļu attīstībā, mobilitātes punktu attīstībā, kā arī sabiedriskā transporta satiksmes pieejamības uzlabošanā. Mobilitātes punktu un sabiedriskā transporta attīstība ir svarīga, jo nodrošinās mobilitātes iespējas uzņēmumu darbiniekiem. Veicot ielu būvniecību, tai skaitā veicot Granīta ielas kvartāla uzlabošanu, tiktu sakārtots arī lokālais ielu tīkls, kā arī nodrošināta iekļaušanās TEN-T transporta tīklā.</p> <p>Pašvaldību infrastruktūra tiks attīstīta integrēti ar komersantu plānotajiem ieguldījumiem uzņēmējdarbības vides sakārtošanā, tai skaitā publiskajā ārtelpā. Plānotās investīcijas uzņēmējdarbības vides sakārtošanā gan no pašvaldību, gan uzņēmēju puses veicinās jaunu uzņēmumu piesaisti Granīta ielas kvartālam, kā arī vienlaikus piesaistot kvalificētu darbaspēku, arī esošo uzņēmumu attīstības iespējas, nodrošinot papildus ieņēmumus pašvaldību budžetā. Atbilstoša infrastruktūra ir viens no konkurētspējas faktoriem, ko tiešā veidā atspoguļo iespējas uzņēmumiem piesaistīt spējīgus darbiniekus.</p> <p>Granīta ielas un tai pieguļošās teritorijas inženiertehniskās infrastruktūras būvniecība ir būtisks solis kompleksai Granīta ielas ražošanas teritorijas attīstībai, jaunu uzņēmumu piesaistei un jaunu darba vietu radīšanai.</p> <p>Nepieciešams konkrēti definēts teritorijas funkcionālais zonējums, kurš radītu priekšnoteikumus ilgtermiņa stratēģiskai teritorijas attīstībai, kas ļauj attīstītājiem rēķināties ar situāciju ilgtermiņā, kā arī izvēlēties efektīvāko projekta realizācijas mehānismu.</p>
<p>Problēmas un risinājuma apraksts</p>	<p>Granīta ielas industriālā teritorija atrodas Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētā. Teritorijas ziemeļrietumu daļā atrodas ražošanas un noliktavu teritorijas, Šķembu ielas apvidū – mazdārziņi un kapsētu teritorijas, austrumu daļā – industriālās ražošanas teritorijas. Apbūvētās un rūpnieciski izmantotās teritorijas atrodas privāto un juridisko personu īpašumā, bet neapbūvētās - ekstensīvi izmantotās mazdārziņu teritorijas.</p> <p>Granīta ielas kvartāls ir viens no lielākajiem rūpnieciskajiem kvartāliem, kurā darbojas vairāk kā 30 lieli uzņēmumi un šī apkaime ir kļuvusi par teritoriju ar spēcīgi attīstītu uzņēmējdarbību. Tomēr Granīta ielas kvartālā nav izbūvētu gājēju pāreju, lai arī to būtu iespējams veikt saskaņā ar VAS “Latvijas Valsts ceļu” (LVS) 190-10:2007 standartu. Liela daļa kvartālā strādājošo izmanto sabiedrisko transportu, tomēr, lai nokļūtu savās darba vietās, spiesti šķērsot ielas braucamo daļu tam nepiemērotā un neatļautā vietā.</p> <p>Visā Granīta ielas posmā ir intensīva automašīnu, sabiedriskā transporta un kravas transporta plūsma, savukārt gājējiem paredzētie trotuāri pie braucamās daļas pieguļošajā teritorijā nav izbūvēti. Papildus iedzīvotāju pārvietošanos pa Granīta ielas malu apgrūtina arī neesošais apgaismojums un aizaugušās ceļmalas, kas pasliktina ielas pārredzamību.</p> <p>Granīta iela atbilst definējumam „nepilnīgi izmantota teritorija”, ņemot vērā, ka šīs teritorijas potenciāls netiek izmantots pilnā apmērā. Ilgtermiņā nepilnīgai teritorijas izmantošanai ir sekojusi teritorijas degradācija gan no funkcionāliem, gan vizuāliem aspektiem. Teritorijā ir vāji attīstīts vietējo ielu tīkls, t.sk. inženierkomunikāciju tīkls.</p>

	<p>Apkaimē jārisina meliorācijas un lietusūdens apsaimniekošanas jautājumi. Teritorija atrodas uz vairāku meliorācijas sateces baseinu robežas (41313, 412343 un 4123456), attiecīgi teritorijai ir liela ietekme uz lejtecē esošajām ūdens notekām (Pikurga, Gaiļupīte, Dreiliņupīte). Teritorija pamatā paļaujas uz ūdens novadīšanu, izmantojot ārējos grāvjus vai lietus kolektoros, kas pie grāvjiem pieslēgti. Vairākiem īpašumiem ūdens novadīšana nav nodrošināta, virsmas noteces ūdeņi tiek iesūcināti gruntī uz vietas, un šīs teritorijas var būt pakļautas applūšanas riskam ekstrēmu lietusgāžu gadījumā. Ņemot vērā cietu segumu platības potenciālajos rūpnieciskajos objektos un vietu sateces baseinos, teritorijā atbalstāmi integrēti risinājumi, kas nodrošina lietus notekūdeņu aizturēšanu, plūsmas izlīdzināšanu un attīrīšanu uz vietas, vēlams, izmantojot zaļās infrastruktūras risinājumus, piemēram, lietus dārzus, bio-ievalkas, mākslīgās mitraines, dīķus, caurlaidīgus segumus, zaļos jumtus u.c.</p> <p>Ņemot vērā ražošanas teritoriju specifiku, Granīta ielas teritorijā veidojama infrastruktūra (atbalsta, pamata, inženiertehniskā), kas paredzēta augstām slodzēm un intensīvai lietošanai. Veidojami efektīvi transporta pievadi, piebraucamie ceļi un mezgļi, attīstāma lietus un sadzīves kanalizācijas sistēma, kā arī veicināma elektrības apakšstaciju izveide.</p> <p>Saistībā ar Granīta ielu Salaspils pašvaldības lielākais izaicinājums ir gājēju drošība, jo nav ietvju un ielu apgaismojuma. Salaspils pašvaldība regulāri saņem iedzīvotāju lūgumus sakārtot Granīta ielas teritoriju. Stopiņu novada investīciju plāns⁹² paredz ceļa Kļavas – Granīta iela tālāku attīstību, ietves izbūvi Gaitiņu ielā no Granīta ielas līdz Gaitiņu ielai.</p>
<p>Projekta mērķa grupas</p>	<p>Uzņēmumi, kas darbojas Rīgas pilsētā, Stopiņu novadā un Salaspils novadā, kā arī citi uzņēmumi, kas izmantos izveidoto infrastruktūru.</p> <p>Granīta ielas apkaimes iedzīvotāji.</p> <p>Citi iedzīvotāji, kuru darba vietas atrodas Granīta ielas teritorijā.</p>
<p>Priekšnosacījumi projekta izveidei</p>	<p>Tiek veidots integrēts projekts, kas ietver trīs pašvaldības un vienu pašvaldības kapitālsabiedrību. Projektam ir augsta integrācijas pakāpe, jo katrs no projekta partneriem veiks ievērojamas investīcijas projektā.</p> <p>Granīta ielas teritorijas attīstība ir iekļauta visu projektā iesaistīto pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos.</p> <p>Uzņēmēju pārstāvji tika iesaistīti projekta aktivitāšu noteikšanā, tādējādi veicinot projekta mērķu atbilstību uzņēmēju vajadzībām.</p> <p>Investīciju projekti iespēju robežās tiks īstenoti, izmantojot klimatneitrālas būvniecības metodes. Īstenojot projektu, tiks mazinātas klimata pārmaiņas, nodrošinot videi draudzīgas būvniecības projektēšanu, investīcijās izmantojot videi draudzīgus materiālus un inovatīvas tehnoloģijas.</p> <p>Publiskās ārtelpas attīstība no privāto investoru puses ietvers arī teritorijas daudzfunkcionalitātes uzlabošanu, veicinot pie uzlabotās publiskās ārtelpas esošo privātā sektora piedāvāto pakalpojumu attīstīšanu.</p>
<p>Projekta partneru ieguldījums</p>	<p>Salaspils pašvaldība investētu gājēju un veloceļu izbūvē, ielu apgaismojuma izbūvē, kā arī pievadceļu izbūvei pie lielajiem ražošanas uzņēmumiem.</p> <p>Salaspils pašvaldība projektā investētu finanšu resursus, piemēram, nepieciešamo līdzfinansējumu 15 % apmērā, pieņemot, ka Salaspils pašvaldības projekta izmaksas būtu apmēram 3 miljoni EUR.</p> <p>Salaspils novada uzņēmumi investētu projektā tiem piederošās teritorijas, lai pašvaldība varētu izveidot nepieciešamos pievadceļus pie uzņēmumiem. Teritorijas, kur būtu izveidojami ceļi, pieder uzņēmumiem un bez šo teritoriju</p>

92 <https://www.stopini.lv/iv/attistiba/attistibas-planosanas-dokumenti-un-normativie-akti/stopinu-novada-attistibas-programma-2019-2025gadam>

	<p>pārņemšanas no pašvaldības puses nebūtu iespējama pašvaldības ceļu infrastruktūras attīstība. Kā piemēri lieliem uzņēmumiem, kas atrodas Granīta ielas teritorijā, var tikt minēti SIA “Dižozols plus” (adrese Granīta 32 – k13, Salaspils novads), SIA “Eiroplasts” (adrese Granīta 32 – k6, Salaspils novads).</p> <p>Stopiņu novada investīciju plāns⁹³ šobrīd paredz investīcijas 66 000 EUR apmērā.</p>
<p>Plānotās projekta aktivitātes</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehniskās dokumentācijas izstrāde (būvprojekta izstrāde). Infrastruktūras attīstības priekšnoteikums ir detalizēta attīstības projekta izstrāde. 2. Teritorijas ielu izbūves darbi. Pieprasījums pēc atbilstošas infrastruktūras veidosies no šādiem aspektiem: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. nepieciešamību smago ražošanu pēc iespējas koncentrēt speciāli tam izveidotos industriālos parkos; 2.2. Granīta iela attīstāma kā jauna tipa ražošanas teritorija, kas piemērota plašam nozaru spektram, un šeit ir iespējams veidot kvalitatīvu ražošanas puduri; 2.3. automaģistrāles E22 austrumu ievada Rīgā un Granīta ielas savienojuma attīstība, tai skaitā integrācija TEN-T tīklā; 2.4. mobilitātes punkta attīstība Šķīrotavā, savienojums ar to, perspektīvā arī atsevišķa mobilitātes punkta izveide Granīta ielā; 2.5. sabiedriskā transporta infrastruktūras koordinēta attīstība; 2.6. ielu infrastruktūras attīstība Granīta ielas teritorijā, tai skaitā drošas satiksmes nodrošināšana un lokālo ceļu attīstība. Veloceļu attīstība, gājēju ietves attīstība; 2.7. elektroauto uzlādes infrastruktūra; 2.8. inženierkomunikāciju izbūves darbi: <ol style="list-style-type: none"> 2.8.1. ūdensvada un kanalizācijas tīklu, lietus ūdens kanalizācijas tīklu izbūves darbi; 2.8.2. gāzes apgādes izbūves darbi; 2.8.3. elektroapgādes izbūves darbi; 2.8.4. apgaismojuma tīklu izbūve, t.sk. izmantojot viedos un energoefektīvus risinājumus; 2.8.5. meliorācijas/lietusūdens kanalizācijas sakārtošana, t.sk. zaļās infrastruktūras risinājumi. 3. Autoruzraudzība. 4. Būvuzraudzība.
<p>Projekta darbības un sasniedzamie rezultāti</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izstrādāto būvprojektu skaits – tiks precizēts atbilstoši panāktajai vienošanās ar sadarbības partneriem; 2. Jaunizveidoto darba vietu skaits – tiktu precizēts pēc darba grupām ar uzņēmējiem; 3. Atbalstītajā teritorijā atrodošos komersantu finanšu investīcijas – tiktu precizētas darba grupas sanāsmēs ar uzņēmējiem un SAM MK noteikumu analīzes.
<p>Projekta īstenošanas kapacitāte</p>	<p>Vadošajam partnerim un Sadarbības partneriem ir kapacitāte, lai sagatavotu projekta ieviešanai nepieciešamo dokumentāciju, piemēram, būvprojekta dokumentāciju, kas tiktu apstiprināta attiecīgo pašvaldību būvvaldēs. Iesniedzēja un projekta Sadarbības partneru rīcībā ir nepieciešamie administratīvie un citi materiāli tehniskie resursi projekta veiksmīgai</p>

93 <https://www.stopini.lv/lv/attistiba/attistibas-planosanas-dokumenti-un-normativie-akti/stopinu-novada-attistibas-programma-2019-2025gadam>

	<p>īstenošanai. Partneru rīcībā ir pietiekami personāla resursi sekmīgai projekta realizācijai.</p> <p>Projekta partneriem ir pieredze un kapacitāte, lai kopīgi organizētu publiskos iepirkumus, piemēram, Stopiņu novadam realizējot kopīgu projektu ar Rīgas pilsētu.</p> <p>Projekta vadību un uzraudzību (darba uzraudzība, laika grafika ievērošana, projekta aktivitāšu īstenošanas uzraudzība, finanšu izlietojuma uzraudzība, projekta pārskatu sagatavošana) nodrošinās Vadošā partnera projekta vadības komanda.</p> <p>Projekta vadības un īstenošanas nodrošināšanai tiks izveidota darba grupa, kuru vadīs Vadošā partnera projekta vadītājs un kuras sastāvā ietilps visu partneru projekta koordinatori un finanšu plānotāji un sadarbības partneru pārstāvji. Darba grupa, nepieciešamības gadījumā pieaicinot papildu sadarbības partneru pārstāvjus, tiksies regulārās iknedēļas sanāksmēs, lai pārrunātu ikdienas operatīvos darbus, plānotu turpmākās darbības un sekotu līdzi to izpildei. Atbilstoši pašvaldību iekšējiem normatīvajiem aktiem katra sadarbības partnera projekta vadītājs un projekta koordinatori informē pašvaldības vadību, piemēram, Rīgas pilsētas pašvaldības izveidotajā Stratēģisko projektu uzraudzības komisijā, ko vada Rīgas domes priekšsēdētājs, par projekta progresu atbilstoši projekta īstenošanas plānā noteiktajiem termiņiem un finansējuma izlietojumu atbilstoši plānotajam budžetam, kā arī iespējamiem riskiem vai problēmsituācijām, sniedzot savus priekšlikumus to risināšanai.</p>
<p>Publicitātes pasākumi</p>	<p>Publicitātes pasākumu koordināciju, kā arī atbalstu publicitātes pasākumu organizēšanā koordinēs vadošais partneris un nodrošinās visi projekta partneri.</p> <p>Pēc vienošanās par projekta īstenošanu noslēgšanas, projekta īstenošanas vietās tiks izvietoti informatīvie stendi, kā arī sešu mēnešu laikā pēc projekta noslēguma tiks izvietota pastāvīga informatīvā plāksne.</p> <p>Informācija par projekta īstenošanu tiks izvietota visu projektu partneru tīmekļu vietnēs, nodrošinot publicitātes pasākumu ievērošanu atbilstoši publicitātes vadlīnijās noteiktajam.</p>
<p>Plānotais budžets</p>	<p>Nepieciešamā publiskā finansējuma apjoms tiks precizēts darba grupas sanāksmēs ar pašvaldībām, jo katrai no pašvaldībām jānodrošina nepieciešamais līdzfinansējums.</p> <p>Privātā finansējuma investīcijas veiks uzņēmumi, kas izmantos izveidoto infrastruktūru. Katra uzņēmuma investīciju apjoms aprēķināms proporcionāli izmantotajai teritorijai vai ēkām.</p> <p>Papildus privātie uzņēmumi var veikt investīcijas, nododot pašvaldībai zemes, kas var tikt izmantotas pašvaldības ceļu infrastruktūras attīstībai, kā arī inženierkomunikāciju attīstībai.</p>
<p>Projekta finansējuma avoti</p>	<p>Projekta aktivitāšu īstenošanai ir iespējams kombinēt dažādu SAM finansējuma piesaisti, ieviešot projektu kombinēti, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana” uzņēmējdarbības attīstības aktivitāte - teritorijas ielu izbūves darbu īstenošanai, sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstībai, drošas satiksmes nodrošināšanai un lokālo ceļu attīstībai. ➤ 2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām” - pilsētu lietus ūdens noteces sistēmas attīstībai.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2.2.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību” - ūdensvada un kanalizācijas tīklu izbūves darbi. ➤ 2.3.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās” - mobilitātes punktu infrastruktūras attīstība Šķirotavā, veloceļu izbūve un gājēju ietves izbūve gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās. ➤ 3.2.1.SAM “Attīstīt ilgtspējīgu, pret klimatu izturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru” - automaģistrāles E22 austrumu ievada Rīgā un Granīta ielas savienojuma attīstība, tai skaitā integrācija TEN-T tīklā. <p>Projekta visu partneru pašu līdzfinansējums:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rīgas pilsētas pašvaldība – finansējums tiks precizēts; ➤ Salaspils novada pašvaldība – ~450 000 EUR līdzfinansējums; ➤ Stopiņu novada pašvaldība – finansējums tiks precizēts. <p>Attīstot Granīta ielas teritoriju, jāņem vērā, ka var tikt attīstīta ne tikai koplietošanas infrastruktūra, bet arī Granīta ielas uzņēmumi var tālāk attīstīt savu uzņēmējdarbību. Projektus īstenotu Granīta ielas uzņēmumi, un projekta sfēra būtu atkarīga no katra konkrēta uzņēmuma. Kā iespējamie projektu finansējuma avoti var tikt minēti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 1.1.2.SAM Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai; ➤ 1.2.1.SAM Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem; ➤ 1.2.2.SAM Izmantot digitalizācijas priekšrocības uzņēmējdarbības attīstībai; ➤ 1.2.3.SAM Veicināt izaugsmi, konkurētspēju un jaunu darba vietu radīšanu MVU, tai skaitā caur produktivitāti veicinošām investīcijām; ➤ 2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”; ➤ 2.1.2.SAM “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana”; ➤ 2.2.2.SAM “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana”.
<p>Horizontālais princips “Ilgspējīga attīstība” ieviešanai</p>	<p>Būvniecības iepirkumā (iepirkuma konkursa nolikumā, atlases kritērijos) plānots piemērot zaļā publiskā iepirkuma prasības un kritērijus iekštelpu un ārtelpu apgaismojumam saskaņā ar MK noteikumiem Nr.353 "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība".</p>
<p>Horizontālais princips „Vienlīdzīgas iespējas”</p>	<p>Projektā plānotās darbības būs netieši vērstas uz horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” ievērošanu – t.i., veicot ieguldījumus Granīta ielas kvartāla infrastruktūras attīstībā, tiks īstenotas specifiskas vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīgā rakstura traucējumiem (piemēram, vides pieejamības risinājumu nepieciešamība atbilstoši Latvijas būvnormatīvu prasībām).</p>
<p>Horizontālais princips “Zaļāka Eiropai”</p>	<p>Projekta aktivitātes atbilst horizontālajam principam “Zaļāka Eiropa”. Tas attieksies gan uz projekta administrēšanas jautājumiem, tai skaitā “zaļais iepirkums” un elektroniska dokumentu aprīte, gan uz projekta pamata aktivitātēm.</p> <p>Veidojot veloceļus un gājēju infrastruktūru, kā arī attīstot Šķirotavas mobilitātes punktu, tiks ietvertas zaļās zonas, kas tiks arī izmantotas klimata pārmaiņu mazināšanai. Kā konkrēti zaļās infrastruktūras risinājumi - plānots</p>

	<p>izmantot: zaļās salas; velosipēdu novietnes, elektroauto uzlādi; lietusūdens un notekūdeņu savākšanu pie lielajiem uzņēmumiem, kur pašvaldība izveidos lokālo ceļu tīklu, kā arī pie mobilitātes punktiem; meliorācijas sistēmas tālāku attīstību.</p> <p>Enerģiju taupoši risinājumi tiks izmantoti, veidojot ielu apgaismojumu, kā arī mobilitātes punktu infrastruktūru.</p> <p>Darba grupās ar uzņēmējiem un pašvaldībām tiks izvērtētas sadarbības iespējas ar uzņēmumiem par iespējām pāriet uz zaļāku ražošanu un veicināt bezatkritumu ražošanu.</p> <p>Būvniecības procesos pēc iespējas tiktu izmantoti videi draudzīgi materiāli.</p> <p>Lai labāk iedzīvinātu “Zaļāka Eiropa” principus, kas tiks realizēti, īstenojot projektu, tiks veiktas projekta komunikācijas aktivitātes, tai skaitā attiecībā uz paradumu maiņu gan no iedzīvotāju, gan uzņēmumu, gan no uzņēmumu darbinieku puses.</p>
<p>Horizontālais princips “Viedāka Eiropa”</p>	<p>Projekta aktivitātes atbilst horizontālajam principam “Viedāka Eiropa”, un pamatā attieksies uz mobilitātes punktu attīstību, lai nodrošinātu informāciju par mobilitātes punkta pakalpojumiem. Šķīrotavas mobilitātes attīstībā tiks ņemti vērā arī citi Rīgas pilsētu un dažādu novadu viedpilsētu projekti, lai nodrošinātu vienotu pieeju.</p> <p>Viedākas Eiropas principi tiks izmantoti arī gadījumos, ja Granīta ielas uzņēmumi plānos investēt uzņēmumu darbības uzlabošanā, izmantojot dažādas SAM aktivitātes, un SAM 1.prioritātes mērķis ir viedāka Eiropa.</p>
<p>Projekta risku izvērtējums</p>	<p>1. Finanšu riski:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inflācija un būvniecības izmaksu pieaugums; - nepareizi saplānota finanšu plūsma; - uzskaites/ izmaksu attiecināmības risks. <p>Riska novēršanas pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izmaksu prognozēšana. Nepieciešams veikt regulāru izmaksu kontroli, lai nodrošinātu izmaksu iekļaušanos projektam paredzētajā investīciju apjomā; - būvdarbu iepirkuma dokumentācijā ir nodalīti veicamo būvdarbu un citu darbu apjomi, kurus paredzēts īstenot projekta ietvaros, tādējādi nodrošinot atbalstāmo darbību finansēšanas plūsmas izsekojamību un izmaksu nepārklāšanos. <p>2. Īstenošanas riski</p> <ul style="list-style-type: none"> - piegādes termiņu neievērošana materiālu un komplektējošo izstrādājumu piegādē; - projekta ieilgums un risks neiekļauties noteiktajos projekta termiņos; - meteoroloģiskie apstākļi var radīt neparedzētu būvdarbu kavēšanu vai tehnoloģiskas izmaiņas darbu secībā; - būvdarbu izmaksu sadārdzinājums; - būvuzraudzības kvalitātes risks; - neparedzēto papildus vai aizstāto būvdarbu risks. <p>Riska novēršanas pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nodrošināta kvalitatīva būvprojekta izstrāde, mazinot neparedzēto darbu risku, veikta būvprojekta ekspertīze. Būvdarbu līgumā tiek iekļauti preventīvi pasākumi izmaksu sadārdzinājuma riska novēršanai. Būvdarbu līgumā ir definēta papildu vai neparedzētu darbu saskaņošanas un veikšanas kārtība;

- projekta īstenošanai piesaistīts kvalificēts būvuzraugs, nodrošinot kvalitatīvu un drošu būves būvniecību, atbilstoši noslēgtajam līgumam un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem;
- būvdarbu laika grafikā paredzēta rezerve, ņemot vērā darbu sezonālītātes risku un citus faktoros. Būvdarbu līgumā ir paredzēta prasība būvdarbu līgumu saistības izpildes garantijai (bankas garantija vai apdrošināšanas polise). Tiks piesaistīts atbilstošs būvuzraudzības pakalpojuma sniedzējs. Būvdarbu līgums paredz nosacījumus attiecībā uz notikumiem un apstākļiem, kas var kavēt plānoto būvdarbu gaitu;
- projekta ieviešanas komanda apņēmusies nodrošināt Projekta iekļaušanos paredzētajā termiņā, nodrošinot Projekta īstenošanu atbilstoši Projekta laika grafikam un piesaistot piemērotus speciālistus.

3. Rezultātu un uzraudzības rādītāju sasniegšanas risks

- nepietiekama būvniecības kvalitātes kontrole rada riskus projekta realizācijai un tiešo mērķu sasniegšanai;
- nepietiekama mērķa grupas iesaistīšanās piedāvātajās aktivitātēs.

Riska novēršanas pasākumi:

- aktīvi tiks uzrunāti uzņēmēji, kas jau darbojas teritorijā, kā arī uzrunāti jauni uzņēmumi darbībai attīstītajā teritorijā.

4. Projekta vadības riski

- projekta vadībā iesaistītā personāla mainība;
- projekta vadība ar neatbilstošu kompetenci un kvalifikāciju, zināšanu un pieredzes trūkums;
- cilvēkresursu nepietiekamība;
- profesionāla personāla pietiekama iesaiste.

Riska novēršanas pasākumi:

- izstrādāti Projekta vadības un īstenošanas procesi, savstarpējās sadarbības un Projekta īstenošanas uzraudzības mehānismi. Regulāri tiks organizētas un dokumentētas Projekta ieviešanas komandas sanāksmes, izvērtēta personāla faktiskā noslodze un veikti pasākumi noslogojuma normalizēšanai, nepieciešamības gadījumā piesaistot papildus personālu ar atbilstošām kompetencēm;
- ir izvērtēts un nodrošināts Projekta ieviešanas komandā nepieciešamais cilvēkresursu skaits. Projekta vadības modelis ir pārdomāts un skaidri nodala Projekta vadībā nepieciešamo speciālistu pienākumus atbilstoši kvalifikācijai. Projekta ieviešanai nepieciešamo cilvēkresursu pietiekamību nodrošina būvdarbu, būvuzraudzības un autoruzraudzības iepirkumi;
- projekta ieviešanas komanda veidota, izvērtējot nepieciešamo speciālistu skaitu un kvalifikāciju, iekļaujot profesionālus speciālistus. Nepieciešamības gadījumā Projekta vadībā tiks pieaicināti papildus eksperti.

5. Juridiskie riski

- nepareizas iepirkuma procedūras veikšana;
- līgumsaistību neievērošana;
- centralizēta iepirkuma riski –aizkavēšanās rezultātu apstrīdēšanas dēļ un atšķirīgi iepirkuma termiņi, kas aizkavē atsevišķu aktivitāšu ieviešanu un projekta īstenošanu kopumā.

	<p>Riska novēršanas pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektā paredzēta atbilstošu iepirkuma procedūru piemērošana, iepirkumu un līgumu vadība. Projekta ieviešanas vienībā iesaistītajiem speciālistiem ir pieredze Publisko iepirkumu likumu normu piemērošanā; - būvdarbu, būvuzraudzības, autoruzraudzības līgumos iekļauti nosacījumi, kas paredz kārtību, kādā tiek risināti strīdi līgumsaistību neizpildes gadījumos; - atbildības sadalījums starp partneriem, finansējuma un aktivitāšu īstenošanas laika grafika plānošana. <p>6. Partneru sadarbības riski:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sadarbības partneru nekonsekvence; - partneru aktivitāšu neiekļaušanās paredzētajā laika grafikā; - informācijas apmaiņas nepietiekamība. <p>Riska novēršanas pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektā ir izveidota darba grupa, kuras sastāvā ir visu partneru pārstāvji, kas regulāri satiekas, lai pārrunātu projekta ieviešanas aktuālos jautājumus; - ir noslēgts daudzpusējs sadarbības līgums ar visiem partneriem par pušu pienākumiem, tiesībām un atbildību projekta mērķa un rādītāju sasniegšanā atbilstoši normatīvajiem aktiem; - projekta plāna veiksmīgai īstenošanai tiek rīkotas regulāras komunikācijas aktivitātes – informācijas apmaiņas aktivitātes starp partneriem.
<p>Projekta saturiskā saistība ar citiem iesniegtajiem/ īstenotajiem/ īstenošanā esošiem projektiem</p>	<p>Uz projekta pieteikuma sagatavošanas brīdi nav identificēti projekti, kas saturiski būtu saistīti ar citiem plānotajiem vai pašlaik īstenotajiem projektiem, bet projekta darba grupas sanāksmēs tiks pārrunāti saistītie projekti, lai nodrošinātu projektu integritāti un novērstu jebkādu potenciālo dubultā finansējuma risku.</p>
<p>Valsts atbalsta jautājumi</p>	<p>Attiecībā uz valsts atbalsta jautājumiem jāņem vērā, ka spēkā esošais valsts atbalsta regulējums, piemēram, EK regula Nr.651/2014 tiks mainīts un tiks izveidots valsts atbalsta regulējums, kas attieksies uz ES fondu plānošanas periodu 2021.-2027.gads. Tāpat jāņem vērā, ka valsts atbalsta jautājumus atrunās nozares ministrija, izstrādājot SAM MK noteikumus.</p> <p>Papildus regulējumam, ko izstrādās nozares ministrija, jāņem vērā citi valsts atbalsta jautājumi, piemēram, ja projekta partneri būs kapitālsabiedrības vai ja projekta realizācijas gadījumā pašvaldībām būs peļņa. Granītas ielas projekta saistībā, piemēram, gadījumā, ja finansējuma saņēmējs būs inženierkomunikāciju turētājs – valsts atbalsta piešķiršanas brīdis, ietekme uz projekta finansēm.</p>
<p>Projektā paredzēto darbību atbilstība likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajām darbības izvērtēšanas prasībām</p>	<p>Ietekmes uz vidi novērtējums (IVN) nepieciešams, ja paredzētajai darbībai iespējama būtiska ietekme uz vidi, tādēļ IVN nepieciešamība precizējama pēc projekta aktivitāšu noteikšanas. Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. un 2. pielikums nosaka gadījumus, kad nepieciešams IVN.</p> <p>Ja paredzētajai darbībai nav paredzama būtiska ietekme uz vidi, Valsts vides dienesta attiecīgā reģionālā vides pārvalde izsniegs tehniskos noteikumus, kas noteiks konkrētajai darbībai piemērojamās vides aizsardzības prasības.</p>

Datu avots: CSE COE

Projekta idejas turpmākai un pilnīgākai attīstībai nepieciešams veikt padziļinātu izpēti par teritorijas attīstības iespējām, uzņēmēju interesi un finanšu kapacitāti līdzdarboties teritorijas attīstības aktivitātēs, sociāli – ekonomisko analīzi par ieguvumiem projekta īstenošanas rezultātā, kā arī izstrādāt detalizētāku analīzi par zaļu un viedu risinājumu izmantošanas iespējām teritorijas attīstībā.

Perspektīvā šī teritorija varētu kļūt par zaļās un klimatneitrālās rūpnieciskas zonas pilotprojektu/paraugu Baltijas valstu mērogā, pašvaldībām kopā ar uzņēmējiem sekmējot energoefektivitāti (ēku un ražošanas procesu energoefektivitātes uzlabošana), atjaunojamo energoresursu izmantošanu (saules paneļi, ģeotermalā enerģija), ilgtspējīgu mobilitāti (elektrotransporta uzlāde, sabiedriskais transports, auto koplietošana, mikromobilitāte), ilgtspējīgu nokrišņu notekūdeņu izmantošanu (zaļās infrastruktūras risinājumi teritorijā un ēkās, piemēram, zaļie jumti), bezatkritumu ražošanu (resursu un atkritumu plūsmas apzināšanu un saskaņošanu uzņēmumu starpā un ar atkritumu apsaimniekotājiem). Šīs vīzijas īstenošanai nepieciešama koordinācija no pašvaldību puses, iesaistot uzņēmējus.